

Βρυξέλλες, 13 Ιουνίου 2025
(OR. en)

10274/25
ADD 1

Διοργανικός φάκελος:
2025/0163(NLE)

AELE 52
CH 18
MI 395
ESPACE 47

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	13 Ιουνίου 2025
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2025) 308 annex
Θέμα:	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ευρείας δέσμης συμφωνιών για την εδραίωση, εμβάθυνση και διεύρυνση των διμερών σχέσεων με την Ελβετική Συνομοσπονδία και σχετικά με την προσωρινή εφαρμογή της συμφωνίας σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας στον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Διαστημικό Πρόγραμμα

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο COM(2025) 308 - Annex 1.

Συνημμ.: COM(2025) 308 annex

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 13.6.2025
COM(2025) 308 final

ANNEX 1

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

της

πρότασης απόφασης του Συμβουλίου

σχετικά με την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ευρείας δέσμης συμφωνιών για την εδραίωση, εμβάθυνση και διεύρυνση των διμερών σχέσεων με την Ελβετική Συνομοσπονδία και σχετικά με την προσωρινή εφαρμογή της συμφωνίας σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας στον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Διαστημικό Πρόγραμμα

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ
ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ,
ΑΦΕΝΟΣ,
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΒΕΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ, ΑΦΕΤΕΡΟΥ,
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, καλούμενη στο εξής «Ένωση»,

και

Η ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ, καλούμενη στο εξής «Ελβετία»·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τη συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 21 Ιουνίου 1999 (στο εξής: συμφωνία), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2002·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ το πρωτόκολλο της συμφωνίας της 21ης Ιουνίου 1999 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων όσον αφορά τη συμμετοχή, ως συμβαλλόμενων μερών, της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Δημοκρατίας της Κύπρου, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας, κατόπιν της προσχωρήσεως τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 26 Οκτωβρίου 2004 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Απριλίου 2006·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ το πρωτόκολλο της συμφωνίας της 21ης Ιουνίου 1999 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων όσον αφορά τη συμμετοχή, ως συμβαλλόμενων μερών, της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, κατόπιν της προσχωρήσεώς τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 27 Μαΐου 2008 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2009·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ το πρωτόκολλο της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, όσον αφορά τη συμμετοχή της Δημοκρατίας της Κροατίας ως συμβαλλόμενου μέρους, μετά την προσχώρησή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 4 Μαρτίου 2016 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2017·

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ότι οι συμφωνίες που συνάπτει η Ένωση δεσμεύουν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη της· ως εκ τούτου, το παρόν πρωτόκολλο εφαρμόζεται στα συμβαλλόμενα μέρη, όπως ορίζονται στη συμφωνία,

ΣΥΜΦΩΝΟΥΝ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:

ΑΡΘΡΟ 1

Τροποποιήσεις της συμφωνίας

Η συμφωνία τροποποιείται ως εξής:

- 1) στο προοίμιο, προστίθενται οι ακόλουθες αιτιολογικές σκέψεις μετά τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη:

«ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι η ελεύθερη κυκλοφορία αποτελεί σημαντική πτυχή της εσωτερικής αγοράς και ότι η διασφάλιση του δικαιώματος των υπηκόων των συμβαλλόμενων μερών, καθώς και των μελών των οικογενειών τους, να εισέρχονται και να διαμένουν στις αντίστοιχες επικράτειες, χωρίς αδικαιολόγητους περιορισμούς και με πλήρη σεβασμό του δικαιώματος ίσης μεταχείρισης, συμβάλλει στην ενίσχυση της λειτουργίας των πτυχών της εσωτερικής αγοράς στις οποίες συμμετέχει η Ελβετία·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ της διασφάλισης της ομοιομορφίας των πτυχών της εσωτερικής αγοράς στις οποίες συμμετέχει η Ελβετία, εξυπακουομένου ότι η συμφωνία πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με την αρχή της ομοιόμορφης ερμηνείας που ορίζεται στο άρθρο 7 του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας. Διατηρείται η αρμοδιότητα του Ελβετικού Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου και όλων των άλλων ελβετικών δικαστηρίων, καθώς και των δικαστηρίων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ερμηνεύουν την παρούσα συμφωνία σε μεμονωμένες περιπτώσεις·

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι η ελεύθερη κυκλοφορία και το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης επεκτείνονται στους υπηκόους ενός συμβαλλόμενου μέρους οι οποίοι ασκούν ή επιδιώκουν να ασκήσουν τα οικεία δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας χωρίς να έχουν μετακινηθεί ή χωρίς να έχουν ακόμη μετακινηθεί για να διαμείνουν στην επικράτεια ενός άλλου συμβαλλόμενου μέρους. Ομοίως, ορισμένα δικαιώματα που συνδέονται με την άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας στο παρελθόν, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ίσης μεταχείρισης, μπορούν να εξακολουθήσουν να ισχύουν και αφού ο υπήκοος συμβαλλόμενου μέρους παύσει να διαμένει στην επικράτεια άλλου συμβαλλόμενου μέρους·

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ περαιτέρω ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων καλύπτει τους μισθωτούς, τους μη μισθωτούς εργαζομένους και τα οικονομικά μη ενεργά πρόσωπα, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω πρόσωπα πληρούν τις απαιτήσεις νόμιμης διαμονής που καθορίζονται στην παρούσα συμφωνία, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, της κατοχής επαρκών πόρων και πλήρους ασφαλιστικής κάλυψης ασθένειας, ώστε να μην καθίστανται υπέρμετρο βάρος για τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας των συμβαλλόμενων μερών·

ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΟΝΤΑΣ τον στόχο της εδραίωσης της συνολικής εταιρικής σχέσης της Ένωσης και της Ελβετίας και της ανάπτυξης του πλήρους δυναμικού της,».

- 2) Το άρθρο 4 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«ΑΡΘΡΟ 4

Δικαίωμα διαμονής και πρόσβασης σε οικονομική δραστηριότητα

Το δικαίωμα διαμονής και πρόσβασης σε οικονομική δραστηριότητα εξασφαλίζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.».

- 3) Παρεμβάλλονται τα ακόλουθα άρθρα:

«ΑΡΘΡΟ 4α

Ελευθερία εγκατάστασης

1. Ο υπήκοος ενός συμβαλλόμενου μέρους έχει το δικαίωμα εγκατάστασης στην επικράτεια ενός άλλου συμβαλλόμενου μέρους για να ασκήσει μη μισθωτή δραστηριότητα.
2. Στο πλαίσιο των διατάξεων της παρούσας συμφωνίας, οι περιορισμοί της ελευθερίας εγκαταστάσεως των υπηκόων ενός συμβαλλόμενου μέρους στην επικράτεια ενός άλλου συμβαλλόμενου μέρους απαγορεύονται. Η απαγόρευση αυτή εκτείνεται επίσης στους περιορισμούς για την ίδρυση πρακτορείων και υποκαταστημάτων από υπηκόους οποιουδήποτε συμβαλλόμενου μέρους που είναι εγκατεστημένοι στην επικράτεια οποιουδήποτε συμβαλλόμενου μέρους.

ΑΡΘΡΟ 4β

Ίση μεταχείριση των μη μισθωτών εργαζομένων

1. Ο μη μισθωτός εργαζόμενος τυγχάνει στη χώρα υποδοχής, όσον αφορά την πρόσβαση σε μη μισθωτή δραστηριότητα και την άσκησή της, όχι λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης από αυτή των ημεδαπών.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 7 έως 10 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 492/2011¹ εφαρμόζονται, κατ' αναλογία, στους μη μισθωτούς εργαζομένους που αναφέρονται στην παρούσα συμφωνία.».

4) Στο άρθρο 5, η παράγραφος 4 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«4. Τα δικαιώματα που αναφέρονται στο παρόν άρθρο εξασφαλίζονται σύμφωνα με τα παραρτήματα I, II και III.».

5) Παρεμβάλλονται τα ακόλουθα άρθρα:

«ΑΡΘΡΟ 5α

Παροχή υπηρεσιών

Απαγορεύεται στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών, σύμφωνα με το άρθρο 5 της παρούσας συμφωνίας:

α) κάθε περιορισμός σε διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών στην επικράτεια ενός συμβαλλόμενου μέρους που δεν υπερβαίνει τις 90 ημέρες πραγματικής εργασίας ανά ημερολογιακό έτος·

---

¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 492/2011 (ΕΕ L 141 της 27.5.2011, σ. 1), όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα I.

- β) κάθε περιορισμός σχετικά με το δικαίωμα εισόδου και διαμονής στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 2 της παρούσας συμφωνίας όσον αφορά τους μισθωτούς εργαζομένους, που δεν έχουν την υπηκοότητα ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη, παροχέων υπηρεσιών, που είναι ενσωματωμένοι στην κανονική αγορά εργασίας ενός συμβαλλόμενου μέρους και αποσπασμένοι για την παροχή υπηρεσίας στην επικράτεια άλλου συμβαλλόμενου μέρους, με την επιφύλαξη του άρθρου 7θ.

ΑΡΘΡΟ 5β

Εταιρείες που παρέχουν υπηρεσίες

Οι διατάξεις του άρθρου 5α εφαρμόζονται σε εταιρείες που συστήνονται σύμφωνα με τη νομοθεσία των συμβαλλόμενων μερών και έχουν την καταστατική έδρα τους, την κεντρική διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή τους στην επικράτεια συμβαλλόμενου μέρους.

ΑΡΘΡΟ 5γ

Ίση μεταχείριση των προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες

Ένα πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες το οποίο έχει το δικαίωμα ή του έχει επιτραπεί να παράσχει μια υπηρεσία μπορεί, για τους σκοπούς της εν λόγω παροχής, να ασκήσει προσωρινά τη δραστηριότητά του στο κράτος όπου παρέχεται η υπηρεσία με τους ίδιους όρους που επιβάλλει αυτό το κράτος στους υπηκόους του, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας και των παραρτημάτων I, II και III.

ΑΡΘΡΟ 5δ

Κανόνες σχετικά με τη διαμονή των προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες

1. Πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες τα οποία είναι υπήκοοι των κρατών μελών της Ένωσης ή της Ελβετίας και είναι εγκατεστημένα στην επικράτεια συμβαλλόμενου μέρους άλλου από εκείνο του αποδέκτη υπηρεσιών, καθώς και μισθωτοί εργαζόμενοι, ανεξαρτήτως της υπηκοότητάς τους, προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες, που είναι ενσωματωμένοι στην κανονική αγορά εργασίας ενός συμβαλλόμενου μέρους και αποσπασμένοι για την παροχή υπηρεσίας στην επικράτεια άλλου συμβαλλόμενου μέρους οι οποίοι έχουν το δικαίωμα ή τους έχει επιτραπεί να παράσχουν μια υπηρεσία για περίοδο που υπερβαίνει τις 90 ημέρες πραγματικής εργασίας ανά ημερολογιακό έτος λαμβάνουν, ως απόδειξη αυτού του δικαιώματος, τίτλο διαμονής για περίοδο ίση με εκείνη της παροχής υπηρεσιών που υπερβαίνει τις 90 ημέρες πραγματικής εργασίας ανά ημερολογιακό έτος.

2. Για την έκδοση των εν λόγω τίτλων, τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να απαιτούν από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μόνο:

- α) ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο, με την επιφύλαξη του άρθρου 70·
- β) την απόδειξη ότι παρέχουν ή επιθυμούν να παράσχουν υπηρεσία.

ΑΡΘΡΟ 5ε

Διάρκεια παροχής υπηρεσιών

1. Η συνολική διάρκεια παροχής υπηρεσιών σύμφωνα με το άρθρο 5α στοιχείο α), είτε πρόκειται για συνεχή παροχή είτε για διαδοχικές περιόδους παροχής, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 90 ημέρες πραγματικής εργασίας ανά ημερολογιακό έτος.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 δεν θίγουν την εκπλήρωση των νόμιμων υποχρεώσεων του προσώπου που παρέχει μια υπηρεσία στο πλαίσιο της εγγύησης έναντι του αποδέκτη υπηρεσιών ούτε περιπτώσεις ανωτέρας βίας.

ΑΡΘΡΟ 5στ

Κανόνες που εφαρμόζονται στην παροχή υπηρεσιών

1. Οι διατάξεις των άρθρων 5α και 5γ δεν εφαρμόζονται σε δραστηριότητες στις οποίες ενέχεται, έστω και ευκαιριακά, η άσκηση δημόσιας εξουσίας στο εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 5α και 5γ, καθώς και τα μέτρα που λαμβάνονται δυνάμει αυτών, δεν θίγουν τη δυνατότητα εφαρμογής νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που προβλέπουν την εφαρμογή όρων εργασίας και συνθηκών απασχόλησης σε μισθωτούς εργαζομένους αποσπασμένους για τους σκοπούς παροχής μιας υπηρεσίας, σύμφωνα με τις συναφείς ενωσιακές νομικές πράξεις σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων που αναφέρονται στο παράρτημα Ι.

3. Οι διατάξεις του άρθρου 5α στοιχείο α) και του άρθρου 5γ δεν θίγουν τη δυνατότητα εφαρμογής των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που υπάρχουν σε κάθε συμβαλλόμενο μέρος κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος της παρούσας συμφωνίας την 1η Ιουνίου 2002 όσον αφορά:

i) τις δραστηριότητες γραφείων εξεύρεσης προσωρινής εργασίας και ευκαιριακής εργασίας. Ειδικότερα, η δυναμική ευθυγράμμιση της Ελβετίας με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/589¹ δεν συνεπάγεται ότι η Ελβετία δεν θα είναι πλέον σε θέση να εφαρμόζει τις εθνικές της νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις στις εν λόγω δραστηριότητες.

---

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/589 (ΕΕ L 107 της 22.4.2016, σ. 1), όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.

- ii) χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες για την παροχή των οποίων απαιτείται προηγούμενη άδεια στην επικράτεια ενός συμβαλλόμενου μέρους και ο πάροχος των οποίων υπόκειται σε προληπτική εποπτεία από τις αρχές του εν λόγω συμβαλλόμενου μέρους.

ΑΡΘΡΟ 5ζ

Περίοδος εκ των προτέρων κοινοποίησης και έλεγχοι

1. Η Ελβετία μπορεί να επιβάλλει περίοδο εκ των προτέρων κοινοποίησης μέγιστης διάρκειας τεσσάρων εργάσιμων ημερών σε συγκεκριμένους τομείς πριν από την έναρξη της παροχής υπηρεσιών σε παρόχους υπηρεσιών που είναι μη μισθωτοί εργαζόμενοι και παρέχουν υπηρεσίες στην επικράτειά της, καθώς και πριν από την απόσπαση σε παρόχους υπηρεσιών που αποσπούν εργαζομένους στην επικράτειά της με σκοπό τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων.
2. Η Ελβετία καθορίζει αυτόνομα τον αριθμό και την πυκνότητα των ελέγχων, καθώς και τους τομείς και τις περιοχές που πρέπει να ελέγχονται, συμπεριλαμβανομένων των τομέων και των περιοχών που δεν καλύπτονται από την περίοδο εκ των προτέρων κοινοποίησης μέγιστης διάρκειας τεσσάρων εργάσιμων ημερών, βάσει αντικειμενικής ανάλυσης κινδύνου, κατά τρόπο αναλογικό και αμερόληπτο, λαμβάνοντας υπόψη ότι η συμφωνία περιορίζει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών σε 90 ημέρες πραγματικής εργασίας ανά ημερολογιακό έτος.
3. Ο καθορισμός των τομέων επανεξετάζεται και επικαιροποιείται περιοδικά.

ΑΡΘΡΟ 5η

Οικονομικές εγγυήσεις και κυρώσεις

Στην περίπτωση παρόχων υπηρεσιών που δεν εκπλήρωσαν τις οικονομικές υποχρεώσεις τους έναντι των αρχών και των φορέων επιβολής που αναφέρονται στην κοινή δήλωση για αποτελεσματικά συστήματα ελέγχου, συμπεριλαμβανομένου του διττού συστήματος επιβολής της Ελβετίας, όσον αφορά προηγούμενη παροχή υπηρεσιών, η Ελβετία μπορεί να απαιτήσει την κατάθεση αναλογικής οικονομικής εγγύησης προτού δοθεί στους εν λόγω παρόχους η δυνατότητα εκ νέου παροχής υπηρεσιών σε τομείς που καθορίζονται βάσει αυτόνομης και αντικειμενικής ανάλυσης κινδύνου.

Σε περίπτωση μη καταβολής της οικονομικής εγγύησης, η Ελβετία μπορεί να επιβάλει αναλογικές κυρώσεις έως και απαγόρευση παροχής υπηρεσιών μέχρι την καταβολή της εγγύησης.

ΑΡΘΡΟ 5θ

Απόδειξη μη μισθωτής εργασίας

Για την καταπολέμηση του φαινομένου της ψευδούς μη μισθωτής εργασίας μέσω αποτελεσματικών ελέγχων βάσει κινδύνου, η Ελβετία μπορεί να απαιτήσει από τους μη μισθωτούς εργαζομένους παρόχους υπηρεσιών να προσκομίσουν έγγραφα που να επιτρέπουν τη διενέργεια αποτελεσματικών ελέγχων στο πλαίσιο των εκ των υστέρων ελέγχων (το πολύ: επιβεβαίωση εγγραφής, κατά περίπτωση· αποδεικτικό εγγραφής στο μητρώο κοινωνικής ασφάλισης ως μη μισθωτού εργαζομένου στη χώρα διαμονής· αποδεικτικό της συμβατικής σχέσης).

ΑΡΘΡΟ 5ι

Ρήτρα μη υποβάθμισης

1. Προκειμένου να διατηρηθεί το επίπεδο προστασίας των αποσπασμένων εργαζομένων, όπως συμφωνήθηκε μεταξύ της Ελβετίας και της Ένωσης στην παρούσα συμφωνία κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης, οι τροποποιήσεις των οδηγιών 96/71/EK¹ και 2014/67/EE² ή οι νέες νομικές πράξεις της Ένωσης στον τομέα της απόσπασης εργαζομένων, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 5 του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας, δεν ενσωματώνονται στην παρούσα συμφωνία στον βαθμό που θα είχαν ως αποτέλεσμα την ουσιαστική αποδυνάμωση ή μείωση του επιπέδου προστασίας των αποσπασμένων εργαζομένων όσον αφορά τους όρους και τις συνθήκες απασχόλησης, ιδίως τις αποδοχές και τα επιδόματα.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, κάθε μεταβολή του επιπέδου προστασίας των αποσπασμένων εργαζομένων αξιολογείται στο σύνολό της, λαμβανομένων υπόψη όλων των σχετικών διατάξεων της παρούσας συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 5ια

Αποδέκτης υπηρεσιών

Στους υπηκόους κράτους μέλους της Ένωσης ή της Ελβετίας που εισέρχονται στην επικράτεια συμβαλλόμενου μέρους με αποκλειστικό σκοπό τη λήψη υπηρεσιών μπορεί να επιβληθεί η υποχρέωση εγγραφής σύμφωνα με τις πράξεις που αναφέρονται στο παράρτημα Ι.».

---

¹ Οδηγία 96/71/EK (ΕΕ L 18 της 21.1.1997, σ. 1), όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης.

² Οδηγία 2014/67/EE (ΕΕ L 159 της 28.5.2014, σ. 11), όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης.

6) Παραμβάλλονται τα ακόλουθα άρθρα:

«ΑΡΘΡΟ 7α

Παραμεθόριος εργαζόμενος

Παραμεθόριος εργαζόμενος είναι υπήκοος ενός συμβαλλόμενου μέρους που ασκεί δραστηριότητα ως μισθωτός ή μη μισθωτός εργαζόμενος σε συμβαλλόμενο μέρος και διαμένει στο άλλο συμβαλλόμενο μέρος, στο οποίο επιστρέφει, κατά κανόνα, καθημερινώς ή τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα.

Οι αρμόδιες αρχές του συμβαλλόμενου μέρους στο οποίο ο παραμεθόριος εργαζόμενος ασκεί τη δραστηριότητά του για περιόδους εργασίας μεγαλύτερες των τριών μηνών ανά ημερολογιακό έτος μπορούν να εγγράφουν τον παραμεθόριο εργαζόμενο σε μητρώο για αναγνωριστικούς σκοπούς.

Οι αρμόδιες αρχές εκδίδουν για τον παραμεθόριο εργαζόμενο βεβαίωση εγγραφής αναγνωριστικού χαρακτήρα δωρεάν ή έναντι τέλους που δεν υπερβαίνει το ποσό που επιβάλλεται στους ημεδαπούς για την έκδοση παρόμοιων εγγράφων.

Η εγγραφή σύμφωνα με το παρόν άρθρο δεν θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των οικείων παραμεθόριων εργαζομένων που προβλέπονται στις πράξεις οι οποίες αναφέρονται στα παραρτήματα της παρούσας συμφωνίας. Για συντομότερες περιόδους εργασίας ή για περιόδους διάρκειας έως τριών μηνών, τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να εφαρμόζουν τη διαδικασία κοινοποίησης σύμφωνα με την κοινή δήλωση σχετικά με την κοινοποίηση έναρξης απασχόλησης.

Φοιτητές

Φοιτητής ο οποίος δεν έχει δικαίωμα διαμονής στην επικράτεια του άλλου συμβαλλόμενου μέρους βάσει οποιασδήποτε άλλης διάταξης της παρούσας συμφωνίας ενδέχεται να υποχρεωθεί να εγγραφεί σε μητρώο σύμφωνα με τις πράξεις που αναφέρονται στο παράρτημα Ι. Η παρούσα συμφωνία δεν ρυθμίζει ούτε την πρόσβαση στην επαγγελματική κατάρτιση, ούτε τη βοήθεια που χορηγείται για τη συντήρησή τους στους φοιτητές τους οποίους αφορά το παρόν άρθρο.

- α) Κατά παρέκκλιση από την προηγούμενη περίοδο, το άρθρο 2 εφαρμόζεται, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής του φοιτητή, στα δίδακτρα και σε όλα τα άλλα τέλη ή επιβαρύνσεις που σχετίζονται με τις σπουδές, καθώς και σε όλους τους σχετικούς μηχανισμούς δημόσιας στήριξης, που ισχύουν για φοιτητές:
- i) πανεπιστημίων, πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, πανεπιστημίων εφαρμοσμένων επιστημών, πανεπιστημιακών ιδρυμάτων εφαρμοσμένων επιστημών και υπαγόμενων σε οποιοδήποτε από αυτά ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελβετία, τα οποία χρηματοδοτούνται κατά το μεγαλύτερο ποσοστό από δημόσιους πόρους, και
  - ii) κάθε αντίστοιχου ιδρύματος στην Ένωση·
- β) με την επιφύλαξη της διαφύλαξης της ποιότητας και των ιδιαιτεροτήτων των αντίστοιχων υφιστάμενων εκπαιδευτικών τους συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των οικείων συστημάτων εισαγωγής και της οργάνωσης των αρμοδιοτήτων, κάθε συμβαλλόμενο μέρος δεν μειώνει τον συνολικό αριθμό των φοιτητών του στα οικεία ιδρύματα που αναφέρονται στο στοιχείο α) οι οποίοι είναι υπήκοοι των άλλων συμβαλλόμενων μερών και δεν είχαν δικαίωμα διαμονής στην επικράτειά του πριν από την έναρξη των σπουδών τους, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας διάταξης. Για λόγους σαφήνειας, η ανωτέρω περίοδος δεν συνεπάγεται υποχρέωση των συμβαλλόμενων μερών να τροποποιήσουν τα οικεία αντίστοιχα συστήματα εισαγωγής ούτε να αυξήσουν τον προαναφερόμενο αριθμό φοιτητών ή να κρατήσουν έναν ελάχιστο αριθμό θέσεων σε φοιτητές από τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη·

- γ) τα συμβαλλόμενα μέρη δεν εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των υπηκόων των άλλων συμβαλλόμενων μερών κατ' εφαρμογή των στοιχείων α) και β).

ΑΡΘΡΟ 7γ

Άσκηση δημόσιας εξουσίας

1. Στον υπήκοο ενός συμβαλλόμενου μέρους που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα μπορεί να μην παρέχεται το δικαίωμα να καταλάβει θέση απασχόλησης στη δημόσια διοίκηση που συνδέεται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας και αποσκοπεί στη διαφύλαξη των γενικών συμφερόντων του κράτους ή άλλων δημόσιων φορέων.
2. Στον μη μισθωτό εργαζόμενο μπορεί να απαγορευθεί να ασκήσει δραστηριότητα που ενέχει, έστω και ευκαιριακά, άσκηση δημόσιας εξουσίας.

ΑΡΘΡΟ 7δ

Δημόσια τάξη

Τα δικαιώματα που χορηγούνται βάσει των διατάξεων της παρούσας συμφωνίας είναι δυνατό να περιοριστούν μόνον με μέτρα που δικαιολογούνται για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας.

Μόνιμη διαμονή

Η Ελβετία και τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να χορηγήσουν το δικαίωμα μόνιμης διαμονής σύμφωνα με το άρθρο 16 της οδηγίας 2004/38/EK¹, αντίστοιχα, μόνο σε πολίτες της Ένωσης και σε Ελβετούς υπηκόους οι οποίοι έχουν διαμείνει νομίμως για συνολικό διάστημα πέντε ετών στο κράτος υποδοχής ως μισθωτοί ή μη μισθωτοί εργαζόμενοι, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διατηρούν την ιδιότητα αυτή σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία, καθώς και στα μέλη της οικογένειας των εν λόγω προσώπων. Τα χρονικά διαστήματα που λαμβάνονται υπόψη, εφόσον αποτελούν μέρος ενιαίου χρονικού διαστήματος νόμιμης διαμονής στο κράτος υποδοχής, δεν απαιτείται να είναι συνεχή, αλλά μπορούν να διακόπτονται από διαστήματα νόμιμης διαμονής με την ιδιότητα των οικονομικά μη ενεργών προσώπων.

Για τον υπολογισμό των διαστημάτων που απαιτούνται για την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο, η Ελβετία και τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να μη λάβουν υπόψη διαστήματα τουλάχιστον έξι μηνών κατά τα οποία το πρόσωπο εξαρτάται πλήρως από την κοινωνική πρόνοια.

Με την επιφύλαξη της κοινής δήλωσης σχετικά με την άρνηση χορήγησης κοινωνικών παροχών και την άρση του δικαιώματος διαμονής πριν από την απόκτηση μόνιμης διαμονής και σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 6 του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας, οι κανόνες του άρθρου 7 της οδηγίας 2004/38/EK² σχετικά με τη διαμονή εξακολουθούν να ισχύουν για τα πρόσωπα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για δικαίωμα μόνιμης διαμονής.

---

¹ Οδηγία 2004/38/EK (ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 77), όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.

² Οδηγία όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.

Αγορά ακίνητης περιουσίας

1. Υπήκοοι ενός συμβαλλόμενου μέρους οι οποίοι διαθέτουν τίτλο διαμονής και έχουν την κύρια κατοικία τους στο κράτος υποδοχής απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με τους ημεδαπούς όσον αφορά την αγορά ακίνητης περιουσίας. Έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν ανά πάσα στιγμή την κύρια κατοικία τους στο κράτος υποδοχής, σύμφωνα με τους σχετικούς εθνικούς κανόνες, ανεξάρτητα από τη διάρκεια της απασχόλησής τους. Η αναχώρηση από το κράτος υποδοχής δεν συνεπάγεται καμία υποχρέωση διάθεσης της εν λόγω περιουσίας.
2. Υπήκοοι ενός συμβαλλόμενου μέρους οι οποίοι διαθέτουν τίτλο διαμονής, αλλά δεν έχουν την κύρια κατοικία τους στο κράτος υποδοχής απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με τους ημεδαπούς όσον αφορά την αγορά ακίνητης περιουσίας που είναι αναγκαία για την οικονομική τους δραστηριότητα. Η αναχώρηση από το κράτος υποδοχής δεν συνεπάγεται καμία υποχρέωση διάθεσης της εν λόγω περιουσίας. Είναι επίσης δυνατό να τους επιτραπεί να αγοράσουν δεύτερη κατοικία ή κατάλυμα διακοπών. Για αυτήν την κατηγορία υπηκόων, η παρούσα συμφωνία δεν επηρεάζει τους ισχύοντες κανόνες όσον αφορά τις αμιγείς επενδύσεις κεφαλαίων ή τον επιχειρηματικό τομέα των οικοπέδων και των κατοικιών.
3. Παραμεθόριοι εργαζόμενοι, υπήκοοι συμβαλλόμενου μέρους, απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με τους ημεδαπούς όσον αφορά την αγορά ακίνητης περιουσίας για την οικονομική τους δραστηριότητα και για δεύτερη κατοικία. Η αναχώρηση από το κράτος υποδοχής δεν συνεπάγεται καμία υποχρέωση διάθεσης της εν λόγω περιουσίας. Είναι επίσης δυνατό να τους επιτραπεί να αγοράσουν κατάλυμα διακοπών. Για αυτήν την κατηγορία υπηκόων, η παρούσα συμφωνία δεν επηρεάζει τους κανόνες που ισχύουν στο κράτος υποδοχής όσον αφορά τις αμιγείς επενδύσεις κεφαλαίων ή τον επιχειρηματικό τομέα των οικοπέδων και των κατοικιών.

ΑΡΘΡΟ 7ζ

Δελτία ταυτότητας

Η Ελβετία μπορεί να συνεχίσει να εκδίδει δελτία ταυτότητας που δεν περιλαμβάνουν μέσο αποθήκευσης το οποίο περιέχει τα δακτυλικά αποτυπώματα του κατόχου. Τα εν λόγω δελτία ταυτότητας διακρίνονται οπτικά από τα δελτία ταυτότητας τα οποία πληρούν τις απαιτήσεις των πράξεων που αναφέρονται στο παράρτημα Ι σχετικά με τα εν λόγω έγγραφα. Κάθε δελτίο ταυτότητας αυτού του είδους το οποίο εκδίδεται ένα έτος μετά την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης δεν μπορεί να χρησιμοποιείται από Ελβετούς υπηκόους για την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας.

ΑΡΘΡΟ 7η

Απέλαση

Όσον αφορά τους περιορισμούς του δικαιώματος εισόδου και του δικαιώματος διαμονής για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας των υπηκόων του άλλου μέρους, διατηρούνται οι υποχρεώσεις της Ελβετίας και των κρατών μελών δυνάμει της συμφωνίας πριν από την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης.

Ως εκ τούτου, δεν εφαρμόζονται οι ακόλουθες αλλαγές που θεσπίστηκαν με το κεφάλαιο VI της οδηγίας 2004/38/EK,¹ οι οποίες υπερβαίνουν τις εν λόγω υποχρεώσεις, και συγκεκριμένα η ενισχυμένη προστασία κατά της απέλασης που προβλέπεται στο άρθρο 28 παράγραφοι 2 και 3, ούτε η νομολογία του Δικαστηρίου που συνδέεται με τις εν λόγω διατάξεις.

Επιπροσθέτως, όσον αφορά τις απελάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 33 παράγραφος 2 της οδηγίας, η Ελβετία και τα κράτη μέλη μπορούν, αντί της εφαρμογής των διαδικασιών που προβλέπονται στην εν λόγω διάταξη, να διασφαλίζουν ότι οι απελάσεις πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της συμφωνίας πριν από την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης.

---

¹ Οδηγία όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.

Είσοδος υπηκόων τρίτων χωρών

Τα συμβαλλόμενα μέρη δεν μπορούν να απαιτούν θεώρηση εισόδου ή να επιβάλλουν ισοδύναμες απαιτήσεις από τους αποσπασμένους εργαζομένους που δεν έχουν την ιθαγένεια συμβαλλόμενου μέρους και οι οποίοι απολαμβάνουν δικαίωμα εισόδου χωρίς να υπόκεινται στις απαιτήσεις αυτές σύμφωνα με τις νομικές πράξεις της Ένωσης που ενσωματώνονται στο παράρτημα Ι ή με οποιαδήποτε άλλη πράξη που ισχύει μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών. Όσον αφορά τους αποσπασμένους εργαζομένους για τους οποίους απαιτείται θεώρηση εισόδου ή στους οποίους επιβάλλονται ισοδύναμες απαιτήσεις, το οικείο συμβαλλόμενο μέρος παρέχει στα πρόσωπα αυτά κάθε διευκόλυνση για την απόκτηση των αναγκαίων θεωρήσεων.».

- 7) Το άρθρο 10 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«ΑΡΘΡΟ 10

Αλλαγές στη σύνθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κάθε επέκταση της συμφωνίας σε νέα κράτη μέλη υπόκειται σε συμφωνία μεταξύ των μερών, σύμφωνα με τις εσωτερικές τους διαδικασίες, μέσω πρωτοκόλλου. Εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά, το εν λόγω πρωτόκολλο περιλαμβάνει μεταβατικά μέτρα, τα οποία λαμβάνουν υπόψη την ειδική οικονομική και κοινωνική κατάσταση στην Ένωση, ιδίως στα νέα κράτη μέλη, και στην Ελβετία, με βάση τη μακροχρόνια πρακτική των προηγούμενων παρατάσεων της παρούσας συμφωνίας.».

8) Το άρθρο 14 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«ΑΡΘΡΟ 14

Μεικτή επιτροπή

1. Συγκροτείται μεικτή επιτροπή.

Η μεικτή επιτροπή απαρτίζεται από εκπροσώπους των συμβαλλόμενων μερών.

2. Η προεδρία της μεικτής επιτροπής ασκείται από κοινού από εκπρόσωπο της Ένωσης και εκπρόσωπο της Ελβετίας.

3. Η μεικτή επιτροπή:

- α) διασφαλίζει την ομαλή λειτουργία και την αποτελεσματική διαχείριση και εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας·
- β) παρέχει φόρουμ αμοιβαίας διαβούλευσης και συνεχούς ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών, ιδίως με σκοπό την εξεύρεση λύσης σε οποιαδήποτε δυσκολία ερμηνείας ή εφαρμογής της συμφωνίας ή νομικής πράξης της Ένωσης στην οποία γίνεται αναφορά στη συμφωνία σύμφωνα με το άρθρο 10 του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας·
- γ) διατυπώνει συστάσεις προς τα συμβαλλόμενα μέρη για θέματα που αφορούν την παρούσα συμφωνία·

- δ) εκδίδει αποφάσεις όπως προβλέπεται στην παρούσα συμφωνία· και
- ε) ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που της εκχωρείται με την παρούσα συμφωνία.

4. Η μεικτή επιτροπή αποφασίζει βάσει ομοφωνίας.

Οι αποφάσεις είναι δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη, τα οποία λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την εκτέλεσή τους.

5. Η μεικτή επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον μία φορά ετησίως εκ περιτροπής στις Βρυξέλλες και στη Βέρνη, εκτός αν οι συμπρόεδροι αποφασίσουν διαφορετικά. Συνεδριάζει επίσης κατόπιν αιτήματος ενός εκ των συμβαλλόμενων μερών. Οι συμπρόεδροι μπορούν να αποφασίσουν ότι μια συνεδρίαση της μεικτής επιτροπής μπορεί να διεξαχθεί με βιντεοδιάσκεψη ή τηλεδιάσκεψη.

6. Η μεικτή επιτροπή καθορίζει τον εσωτερικό κανονισμό της και τον επικαιροποιεί κατά περίπτωση.

7. Η μεικτή επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να συγκροτήσει οποιαδήποτε ομάδα εργασίας ή ομάδα εμπειρογνομόνων που μπορεί να την επικουρεί στην εκτέλεση των καθηκόντων της.»

9) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο:

«ΑΡΘΡΟ 14α

Ρήτρα διασφάλισης

1. Σε περίπτωση σοβαρών δυσκολιών οικονομικής ή κοινωνικής φύσης που προκαλούνται από την εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας, η μεικτή επιτροπή συνεδριάζει, κατόπιν αιτήματος ενός συμβαλλόμενου μέρους, για να εξετάσει κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Η μεικτή επιτροπή μπορεί να αποφασίσει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν εντός 60 ημερών από την ημερομηνία του αιτήματος. Η εν λόγω προθεσμία μπορεί να παραταθεί από τη μεικτή επιτροπή.
2. Αν η μεικτή επιτροπή δεν λάβει απόφαση εντός της προθεσμίας που ορίζεται στην παράγραφο 1 όσον αφορά τη λήψη κατάλληλων μέτρων ή την παράταση της εν λόγω προθεσμίας, το συμβαλλόμενο μέρος που υπέβαλε το αίτημα μπορεί να προσφύγει σε διαιτητικό δικαστήριο σε περίπτωση σοβαρών δυσκολιών οικονομικής φύσης. Το διαιτητικό δικαστήριο εκδίδει την τελική του απόφαση εντός έξι μηνών από τη σύστασή του.
3. Αν το διαιτητικό δικαστήριο αποφανθεί ότι οι εικαζόμενες δυσκολίες έχουν αποδειχθεί και ότι προκαλούνται από την εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας, το συμβαλλόμενο μέρος που υπέβαλε το αίτημα μπορεί να λάβει κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση των εν λόγω δυσκολιών. Αν τα μέτρα που θεσπίζει ένα συμβαλλόμενο μέρος σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο δημιουργούν ανισορροπία μεταξύ των αντίστοιχων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από την παρούσα συμφωνία, το άλλο συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να λάβει κατάλληλα μέτρα επανεξισορρόπησης για την αντιμετώπιση της εν λόγω ανισορροπίας εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας συμφωνίας.

4. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης κατά τις οποίες ένα συμβαλλόμενο μέρος διατρέχει κίνδυνο πολύ σοβαρής οικονομικής ζημίας την οποία προκαλεί η εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας, το εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να προσφύγει σε διαιτητικό δικαστήριο σύμφωνα με το προσάρτημα, αν η μεικτή επιτροπή δεν εκδώσει απόφαση εντός 30 ημερών από την υποβολή του αιτήματος. Το διαιτητικό δικαστήριο εκδίδει την τελική του απόφαση εντός έξι μηνών από τη σύστασή του.
5. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 4, αν το διαιτητικό δικαστήριο αποφανθεί ότι, εκ πρώτης όψεως, συντρέχουν οι εικαζόμενες δυσκολίες, τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να λάβουν προσωρινά μέτρα και, κατά περίπτωση, προσωρινά μέτρα επανεξισορρόπησης. Εφαρμόζεται το άρθρο III.10 του προσαρτήματος, με εξαίρεση την παράγραφο 4 στοιχείο γ), τηρουμένων των αναλογιών.
6. Τα μέτρα και μέτρα επανεξισορρόπησης που αναφέρονται στις παραγράφους 2 έως 5 λαμβάνονται εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας συμφωνίας. Το πεδίο εφαρμογής και η διάρκειά τους δεν υπερβαίνουν τα απολύτως αναγκαία για την αντιμετώπιση των δυσχερειών ή της ανισορροπίας που αφορούν. Προτιμώνται μέτρα και μέτρα εξισορρόπησης που επιφέρουν τη μικρότερη διαταραχή στην εκτέλεση της παρούσας συμφωνίας.
7. Τα μέτρα και μέτρα εξισορρόπησης αποτελούν αντικείμενο διαβουλεύσεων στο πλαίσιο της μεικτής επιτροπής κάθε τρεις μήνες από την ημερομηνία έγκρισής τους, με σκοπό την κατάργησή τους πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης της ισχύος τους ή τον περιορισμό του πεδίου εφαρμογής τους σε ό,τι είναι απολύτως αναγκαίο. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος μπορεί, ανά πάσα στιγμή, να ζητήσει από τη μεικτή επιτροπή να επανεξετάσει τα εν λόγω μέτρα και μέτρα εξισορρόπησης.».

- 10) Το άρθρο 18 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«ΑΡΘΡΟ 18

Αναθεώρηση

Αν ένα συμβαλλόμενο μέρος επιθυμεί αναθεώρηση της παρούσας συμφωνίας, υποβάλλει σχετική πρόταση στην μεικτή επιτροπή.

Οι τροποποιήσεις της παρούσας συμφωνίας τίθενται σε ισχύ αφού έχουν ολοκληρωθεί οι αντίστοιχες εσωτερικές διαδικασίες των συμβαλλόμενων μερών.».

- 11) Το άρθρο 21 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«ΑΡΘΡΟ 21

Σχέση με τις φορολογικές συμφωνίες

1. Οι διατάξεις διμερών συμφωνιών μεταξύ της Ελβετίας και των κρατών μελών της Ένωσης σε θέματα διπλής φορολόγησης δεν επηρεάζονται από τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας. Ειδικότερα, οι διατάξεις της παρούσας συμφωνίας δεν επηρεάζουν τον ορισμό του παραμεθόριου εργαζομένου, όπως αυτός προκύπτει από τις συμφωνίες για την αποφυγή της διπλής φορολόγησης.

2. Καμία διάταξη της παρούσας συμφωνίας δεν μπορεί να ερμηνεύεται κατά τρόπο ώστε να εμποδίζονται τα συμβαλλόμενα μέρη να διακρίνουν, κατά την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων της φορολογικής τους νομοθεσίας, μεταξύ φορολογουμένων οι οποίοι δεν βρίσκονται σε συγκρίσιμες καταστάσεις, ιδίως όσον αφορά τον τόπο διαμονής τους. Ωστόσο, αυτό δεν συνιστά μέσο διάκρισης ή περιορισμού των δικαιωμάτων των προσώπων, όπως ορίζονται στην παρούσα συμφωνία.

3. Καμία διάταξη της παρούσας συμφωνίας δεν εμποδίζει τα συμβαλλόμενα μέρη να θεσπίζουν ή να εφαρμόζουν μέτρα για τη διασφάλιση της επιβολής, της πληρωμής και της αποτελεσματικής είσπραξης των φόρων ή για την πρόληψη της φοροαποφυγής ή της φοροδιαφυγής, σύμφωνα με την εθνική φορολογική τους νομοθεσία ή οποιαδήποτε άλλη διεθνή ή διμερή συμφωνία ή ρύθμιση στην οποία είναι συμβαλλόμενα μέρη είτε η Ελβετία, είτε η Ένωση, είτε οποιοδήποτε κράτος μέλος και η οποία αφορά, εν όλω ή εν μέρει, τη φορολογία.».

12) Παρεμβάλλονται τα ακόλουθα άρθρα:

«ΑΡΘΡΟ 23α

Ισχύς αδειών διαμονής και άλλων ειδικών αδειών

Οι άδειες διαμονής και άλλες ειδικές άδειες που έχουν εκδώσει τα συμβαλλόμενα μέρη πριν από την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης διατηρούν την ισχύ τους και αντικαθίστανται, μετά τη λήξη τους, από τα έγγραφα που προβλέπονται στην παρούσα συμφωνία, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις σχετικά με την έκδοση των εν λόγω εγγράφων.

Μεταβατικές ρυθμίσεις

1. Όσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/38/EK¹, εφαρμόζονται οι μεταβατικές ρυθμίσεις που προβλέπονται στην παρούσα παράγραφο:

α) Προβλέπεται μεταβατική περίοδος η οποία ξεκινά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης και λήγει 24 μήνες μετά την έναρξη ισχύος του.

β) Τα άρθρα 5α, 7α, 7δ, 7ε, 7η, 7θ και, για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, η οδηγία 2004/38/EK² εφαρμόζονται από την επομένη της λήξης της μεταβατικής περιόδου.

γ) Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου διατηρούνται τα αποτελέσματα των ακόλουθων διατάξεων της συμφωνίας όπως ίσχυε πριν από την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης:

- άρθρα 1 έως 7 και άρθρο 16, και
- άρθρα 1 έως 9, 12 έως 15, 17, 19, 20, 23 και άρθρο 24, εκτός από την τελευταία περίοδο του άρθρου 24 παράγραφος 4, του παραρτήματος Ι.

---

¹ Οδηγία όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.

² Οδηγία όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.

Οι εν λόγω διατάξεις δεν παράγουν αποτελέσματα όσον αφορά θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής άλλων πράξεων που αναφέρονται στο παράρτημα Ι, ιδίως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 492/2011¹ και του κανονισμού (ΕΕ) 2016/589² που αναφέρονται στο παράρτημα Ι τμήμα 2.

2. Όσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 96/71/ΕΚ³ και της οδηγίας 2014/67/ΕΕ⁴, εφαρμόζονται οι μεταβατικές ρυθμίσεις που προβλέπονται στην παρούσα παράγραφο:

- α) Προβλέπεται μεταβατική περίοδος η οποία ξεκινά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης και λήγει 36 μήνες μετά τη λήξη ισχύος του.
- β) Το άρθρο 5στ παράγραφος 2, τα άρθρα 5ζ, 5η, 5θ και, για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, η οδηγία 96/71/ΕΚ⁵ και η οδηγία 2014/67/ΕΕ⁶ εφαρμόζονται από την επομένη της λήξης της μεταβατικής περιόδου.
- γ) Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου διατηρούνται τα αποτελέσματα των ακόλουθων διατάξεων της συμφωνίας όπως ίσχυε πριν από την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης:
  - άρθρο 5 παράγραφος 4 και άρθρο 16, και
  - παράρτημα Ι άρθρο 22 παράγραφος 2.

Οι εν λόγω διατάξεις δεν παράγουν αποτελέσματα όσον αφορά θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής άλλων πράξεων που αναφέρονται στο παράρτημα Ι τμήμα 2.».

---

¹ Κανονισμός όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.
² Κανονισμός όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.
³ Οδηγία όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.
⁴ Οδηγία όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.
⁵ Οδηγία όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.
⁶ Οδηγία όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα Ι.

- 13) Το άρθρο 24 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«ΑΡΘΡΟ 24

Εδαφικό πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται, αφενός, στο έδαφος στο οποίο εφαρμόζονται η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ) και υπό τους όρους που προβλέπουν οι εν λόγω συνθήκες και, αφετέρου, στο έδαφος της Ελβετίας.».

- 14) Το παράρτημα I της συμφωνίας αντικαθίσταται από το κείμενο που παρατίθεται στο παράρτημα I το οποίο επισυνάπτεται στο παρόν πρωτόκολλο.
- 15) Το παράρτημα II της συμφωνίας αντικαθίσταται από το κείμενο που παρατίθεται στο παράρτημα II το οποίο επισυνάπτεται στο παρόν πρωτόκολλο.
- 16) Το παράρτημα III της συμφωνίας αντικαθίσταται από το κείμενο που παρατίθεται στο παράρτημα III το οποίο επισυνάπτεται στο παρόν πρωτόκολλο.
- 17) Το πρωτόκολλο σχετικά με δευτερεύουσες κατοικίες στη Δανία αντικαθίσταται από το κείμενο του πρωτοκόλλου σχετικά με δευτερεύουσες κατοικίες στη Δανία το οποίο επισυνάπτεται στο παρόν πρωτόκολλο.
- 18) Απαλείφεται το παράρτημα I του πρωτοκόλλου της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων όσον αφορά τη συμμετοχή, ως συμβαλλόμενων μερών, της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Δημοκρατίας της Κύπρου, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας, κατόπιν της προσχωρήσεως τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 26 Οκτωβρίου 2004.

- 19) Το κείμενο του πρωτοκόλλου σχετικά με την απόκτηση ακίνητης περιουσίας στη Μάλτα, το οποίο επισυνάπτεται στο παρόν πρωτόκολλο, προστίθεται ως παράρτημα στη συμφωνία.
- 20) Το κείμενο του πρωτοκόλλου σχετικά με τις άδειες διαμονής μακράς διαρκείας, το οποίο επισυνάπτεται στο παρόν πρωτόκολλο, προστίθεται ως παράρτημα στη συμφωνία.
- 21) Οι κοινές δηλώσεις και η μονομερής δήλωση οι οποίες επισυνάπτονται στο παρόν πρωτόκολλο προστίθενται στις δηλώσεις που επισυνάπτονται στην τελική πράξη της συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 2

Έναρξη ισχύος

1. Το παρόν πρωτόκολλο κυρώνεται ή εγκρίνεται από την Ένωση και την Ελβετία σύμφωνα με τις κατ' ιδίαν διαδικασίες. Η Ένωση και η Ελβετία κοινοποιούν αμοιβαία την ολοκλήρωση των εσωτερικών διαδικασιών που είναι αναγκαίες για την έναρξη ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου.
2. Το παρόν πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του δεύτερου μήνα που έπεται της τελευταίας κοινοποίησης όσον αφορά τις ακόλουθες πράξεις:
  - α) Θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων·
  - β) Θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές·

- γ) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές·
- δ) Πρωτόκολλο για τις κρατικές ενισχύσεις της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές·
- ε) Θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για τις σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών·
- στ) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για τις σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών·
- ζ) Πρωτόκολλο για τις κρατικές ενισχύσεις της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για τις σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών·
- η) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις συναλλαγές γεωργικών προϊόντων·
- θ) Θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας αμοιβαίας αναγνώρισης σχετικά με την αξιολόγηση της πιστότητας, μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας·
- ι) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας αμοιβαίας αναγνώρισης σχετικά με την αξιολόγηση της πιστότητας, μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας·
- ια) Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με την τακτική χρηματοδοτική συνεισφορά της Ελβετίας στη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση·

- ιβ) Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενεργείας, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, σχετικά με τη συμμετοχή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σε προγράμματα της Ένωσης·
- ιγ) Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας στον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Διαστημικό Πρόγραμμα.

[Τόπος], στις [...], σε δύο αντίτυπα στην αγγλική, βουλγαρική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, εσθονική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, κροατική, λετονική, λιθουανική, μαλτέζικη, ολλανδική, ουγγρική, πολωνική, πορτογαλική, ρουμανική, σλοβακική, σλοβενική, σουηδική, τσεχική και φινλανδική γλώσσα, όλα δε τα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογράφοντες πληρεξούσιοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι, έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από το παρόν πρωτόκολλο.

(Πεδίο υπογραφών και στις 24 γλώσσες της ΕΕ: «Για την Ευρωπαϊκή Ένωση» και «Για την Ελβετική Συνομοσπονδία»)

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Ι ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Το παράρτημα Ι της συμφωνίας αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

**ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ**

ΤΜΗΜΑ 1

Για τους σκοπούς της εφαρμογής των άρθρων 2 έως 9 της παρούσας συμφωνίας, οι νομικές πράξεις της Ένωσης που παρατίθενται στο τμήμα 2 του παρόντος παραρτήματος εφαρμόζονται με την επιφύλαξη της αρχής της δυναμικής ευθυγράμμισης που αναφέρεται στο άρθρο 5 του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας, καθώς και με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που παρατίθενται στην παράγραφο 7 του εν λόγω άρθρου.

Εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε τυχόν τεχνικές προσαρμογές, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που προβλέπονται για τα κράτη μέλη της Ένωσης στις νομικές πράξεις της Ένωσης οι οποίες ενσωματώνονται στο παρόν παράρτημα θεωρείται ότι προβλέπονται και για την Ελβετία. Αυτό ισχύει με πλήρη σεβασμό του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας.

Με την επιφύλαξη του άρθρου 16 του θεσμικού πρωτοκόλλου και εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε τυχόν τεχνικές προσαρμογές, οι διατάξεις των πράξεων που παρατίθενται στο τμήμα 2 οι οποίες επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση να παρέχουν πληροφορίες σε άλλα κράτη μέλη ή στην Επιτροπή εφαρμόζονται και στην Ελβετία. Όταν οι πληροφορίες αυτές αφορούν εποπτεία ή εφαρμογή, η Ελβετία κοινοποιεί τις πληροφορίες αυτές μέσω της μεικτής επιτροπής.

ΤΜΗΜΑ 2

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ:

1. 31977 L 0486: Οδηγία 77/486/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1977, περί της σχολικής φοιτήσεως των τέκνων διακινουμένων εργαζομένων (ΕΕ L 199 της 6.8.1977, σ. 32).
2. 31996 L 0071: Οδηγία 96/71/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών (ΕΕ L 18 της 21.1.1997, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με:
  - 32018 L 0957: Οδηγία (ΕΕ) 2018/957 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 96/71/ΕΚ σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών (ΕΕ L 173 της 9.7.2018, σ. 16).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι διατάξεις της οδηγίας προσαρμόζονται ως εξής:

- α) στο άρθρο 1 παράγραφος -1α, οι λέξεις “την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στα κράτη μέλη και στο επίπεδο της Ένωσης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στα κράτη μέλη και στο επίπεδο της Ένωσης, καθώς και στην Ελβετία”.
- β) Στο άρθρο 1 παράγραφος 3:
  - i) το στοιχείο γ) δεν εφαρμόζεται στην Ελβετία.
  - ii) το δεύτερο και το τρίτο εδάφιο δεν εφαρμόζονται στην Ελβετία.
- γ) στο άρθρο 3:
  - i) η παράγραφος 1β δεν εφαρμόζεται στην Ελβετία.
  - ii) στην παράγραφο 10, οι λέξεις “των Συνθηκών” αντικαθίστανται από τις λέξεις “της συμφωνίας”.
- δ) Στο άρθρο 4 παράγραφος 2:
  - i) στο πρώτο εδάφιο τελευταία περίοδος, οι λέξεις “η Επιτροπή ενημερώνεται και λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα” αντικαθίστανται από τις λέξεις “η μεικτή επιτροπή ενημερώνεται με σκοπό την εξεύρεση λύσης.”.

ii) το δεύτερο εδάφιο αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

“Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ελβετία συνεργάζονται στενά στο πλαίσιο της μεικτής επιτροπής για την εξέταση τυχόν δυσκολιών που ενδέχεται να ανακύψουν μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών κατά την εφαρμογή του άρθρου 3 παράγραφος 10”.

ε) για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, η οδηγία εφαρμόζεται από την επομένη της λήξης της μεταβατικής περιόδου η οποία ορίζεται στο άρθρο 23β παράγραφος 2 της συμφωνίας.

3. 32004 L 0038: Οδηγία 2004/38/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 77, όπως διορθώθηκε με ΕΕ L 229 της 29.6.2004, σ. 35, ΕΕ L 30 της 3.2.2005, σ. 27 και ΕΕ L 197 της 28.7.2005, σ. 34).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι διατάξεις της οδηγίας προσαρμόζονται ως εξής:

α) η παρούσα συμφωνία ισχύει για τους υπηκόους των συμβαλλόμενων μερών. Ωστόσο, τα μέλη των οικογενειών τους κατά την έννοια της οδηγίας τα οποία έχουν ιθαγένεια τρίτης χώρας απολαμβάνουν ορισμένα παρεπόμενα δικαιώματα σύμφωνα με την οδηγία:

β) οι όροι “πολίτη της Ένωσης” και “πολίτες της Ένωσης”/“πολιτών της Ένωσης” αντικαθίστανται από τους όρους “υπήκοο κράτους μέλους ή της Ελβετίας”/“υπηκόου κράτους μέλους ή της Ελβετίας” και “υπήκοοι κράτους μέλους ή της Ελβετίας”/“υπηκόους κράτους μέλους ή της Ελβετίας”/“υπηκόων κράτους μέλους ή της Ελβετίας”, αντίστοιχα.

γ) το άρθρο 16 διατυπώνεται ως εξής:

“1. Οι υπήκοοι των κρατών μελών και της Ελβετίας που έχουν διαμείνει νομίμως βάσει του άρθρου 7 παράγραφος 1 στοιχείο α) ή παράγραφος 3 για συνολικό χρονικό διάστημα πέντε ετών στο έδαφος άλλου συμβαλλόμενου μέρους έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής στο έδαφος αυτό. Το δικαίωμα αυτό δεν υπόκειται στους όρους που προβλέπονται στο κεφάλαιο III.

2. Τα χρονικά διαστήματα που λαμβάνονται υπόψη και υπολογίζονται για την απόκτηση μόνιμης διαμονής σύμφωνα με την παράγραφο 1, εφόσον αποτελούν μέρος ενιαίου χρονικού διαστήματος νόμιμης διαμονής στο κράτος υποδοχής, δεν απαιτείται να είναι συνεχή, αλλά μπορούν να διακόπτονται από διαστήματα νόμιμης διαμονής, παρότι όχι με βάση το άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο α) ή παράγραφος 3.

3. Για τον υπολογισμό των διαστημάτων που απαιτούνται για την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής σύμφωνα με την παράγραφο 1, η Ελβετία και τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να μη λάβουν υπόψη διαστήματα τουλάχιστον έξι μηνών κατά τα οποία το πρόσωπο εξαρτάται πλήρως από την κοινωνική πρόνοια.

4. Το δικαίωμα μόνιμης διαμονής αποκτάται επίσης από τα μέλη της οικογένειας που έχουν διαμείνει νομίμως με υπήκοο κράτους μέλους ή της Ελβετίας στο κράτος υποδοχής για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών.

5. Το αδιάλειπτο της διαμονής δεν θίγεται από προσωρινές απουσίες που δεν υπερβαίνουν συνολικά τους έξι μήνες ετησίως ούτε από απουσίες μεγαλύτερης διάρκειας για την εκπλήρωση υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας ή από μία απουσία δώδεκα συναπτών μηνών κατ' ανώτατο όριο για σοβαρούς λόγους, όπως εγκυμοσύνη και μητρότητα, σοβαρή ασθένεια, σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση ή απόσπαση σε άλλη χώρα.

6. Αφής στιγμής αποκτηθεί, απώλεια του δικαιώματος μόνιμης διαμονής επέρχεται μόνο σε περίπτωση απουσίας από το κράτος υποδοχής για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τα δύο συναπτά έτη.

7. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, τα κράτη μέλη και η Ελβετία μπορούν να αποφασίσουν ότι το δικαίωμα μόνιμης διαμονής αποκτάται από υπηκόους των κρατών μελών και της Ελβετίας που έχουν διαμείνει νομίμως για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών στο έδαφος άλλου συμβαλλόμενου μέρους.”·

δ) Στο άρθρο 24:

i) στην παράγραφο 1, οι λέξεις “στη συνθήκη και στο παράγωγο δίκαιο” αντικαθίστανται από τις λέξεις “στη συμφωνία”·

ii) η παράγραφος 2 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

“Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, το κράτος υποδοχής δεν είναι υποχρεωμένο να χορηγεί δικαίωμα σε κοινωνικές παροχές κατά τους πρώτους τρεις μήνες της διαμονής, ή, κατά περίπτωση, κατά το μακρότερο χρονικό διάστημα που προβλέπεται στο άρθρο 14 παράγραφος 4 στοιχείο β), ούτε να δίνει σπουδαστική βοήθεια, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης, αποτελούμενη από σπουδαστικές υποτροφίες ή σπουδαστικά δάνεια σε άλλα πρόσωπα εκτός από μισθωτούς, μη μισθωτούς, σε πρόσωπα που διατηρούν αυτή την ιδιότητα και στα μέλη των οικογενειών τους.”·

ε) Στο άρθρο 28, οι παράγραφοι 2 και 3 δεν εφαρμόζονται·

στ) Στο άρθρο 33 προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος:

“Η Ελβετία και τα κράτη μέλη μπορούν, αντί της εφαρμογής των διαδικασιών που προβλέπονται στην παράγραφο 2, να διασφαλίζουν ότι οι αποφάσεις απέλασης εκτελούνται σύμφωνα με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 3 της οδηγίας 64/221/ΕΟΚ*.

---

* Οδηγία 64/221/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1964, περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας (ΕΕ 56 της 4.4.1964, σ. 850), όπως εφαρμόζεται κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος της συμφωνίας την 1η Ιουνίου 2002”.

ζ) Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, η οδηγία εφαρμόζεται από την επομένη της λήξης της μεταβατικής περιόδου η οποία ορίζεται στο άρθρο 23β παράγραφος 1 της παρούσας συμφωνίας.

4. 32006 R 0635: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 635/2006 της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 2006, για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1251/70 περί του δικαιώματος των εργαζομένων να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους μετά την άσκηση σε αυτό ορισμένης εργασίας (ΕΕ L 112 της 26.4.2006, σ. 9).

5. 32011 R 0492: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 492/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, που αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της Ένωσης (ΕΕ L 141 της 27.5.2011, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με:
- 32016 R 0589: Κανονισμός (ΕΕ) 2016/589 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Απριλίου 2016 (ΕΕ L 107 της 22.4.2016, σ. 1),
  - 32019 R 1149: Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1149 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019 (ΕΕ L 186 της 11.7.2019, σ. 21).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι διατάξεις του κανονισμού προσαρμόζονται ως εξής:

- α) Το άρθρο 9 παράγραφος 1 τροποποιείται ως εξής: “Με την επιφύλαξη του άρθρου 7στ της συμφωνίας, ένας εργαζόμενος υπήκοος ενός συμβαλλόμενου μέρους, που απασχολείται στην επικράτεια άλλου συμβαλλόμενου μέρους, απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και τα οφέλη που χορηγούνται στους ημεδαπούς εργαζομένους όσον αφορά τη στέγαση, περιλαμβανομένης και της ιδιοκτησίας της στέγασης την οποία χρειάζεται.”·
- β) Στο άρθρο 36:
  - i) η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται·
  - ii) στην παράγραφο 2, η αναφορά στις “διατάξεις που θεσπίστηκαν συμφώνως προς το άρθρο 48 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης” νοείται ως αναφορά στις νομικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης οι οποίες ενσωματώνονται στην παρούσα συμφωνία.

6. 32012 R 1024: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του Συστήματος Πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά και την κατάργηση της απόφασης 2008/49/ΕΚ (ΕΕ L 316 της 14.11.2012, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με:
- 32013 L 0055: Οδηγία 2013/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013 (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 132),
  - 32014 L 0060: Οδηγία 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014 (ΕΕ L 159 της 28.5.2014, σ. 1), όπως διορθώθηκε με ΕΕ L 147 της 12.6.2015, σ. 24,
  - 32014 L 0067: Οδηγία 2014/67/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014 (ΕΕ L 159 της 28.5.2014, σ. 11),
  - 32016 R 1191: Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1191 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016 (ΕΕ L 200 της 26.7.2016, σ. 1),
  - 32016 R 1628: Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1628 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2016 (ΕΕ L 252 της 16.9.2016, σ. 53), όπως διορθώθηκε με ΕΕ L 231 της 6.9.2019, σ. 29,
  - 32018 R 1724: Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Οκτωβρίου 2018, (ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 1),
  - 32020 L 1057: Οδηγία (ΕΕ) 2020/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2020 (ΕΕ L 249 της 31.7.2020, σ. 49),

- 32020 R 1055: Κανονισμός (ΕΕ) 2020/1055 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2020 (ΕΕ L 249 της 31.7.2020, σ. 17).

Η Ελβετία ως τρίτη χώρα χρησιμοποιεί το σύστημα πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (IMI) για ανταλλαγές πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με φορείς του IMI εντός της Ένωσης για την εφαρμογή διαδικασιών διοικητικής συνεργασίας, κατά περίπτωση, για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας.

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, η Επιτροπή εξακολουθεί να θεωρεί ότι η Ελβετία παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αναφέρεται στο άρθρο 23 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, για όσο διάστημα εξακολουθεί να ισχύει η απόφαση 2000/518/ΕΚ¹. Για τους σκοπούς του παρόντος παραρτήματος και όπως ορίζεται στο άρθρο 4 της οδηγίας 96/71/ΕΚ και στα άρθρα 6, 7, στο άρθρο 10 παράγραφος 3 και στα άρθρα 14 έως 18 της οδηγίας 2014/67/ΕΕ, η Ελβετία χρησιμοποιεί το IMI σύμφωνα με τις αρχές και τις λεπτομέρειες των ανταλλαγών που καθορίζονται στα εν λόγω άρθρα.

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι ελβετικές *ισομερείς επιτροπές* θεωρούνται αρμόδιες αρχές κατά την έννοια του άρθρου 5 δεύτερο εδάφιο στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 και του άρθρου 2 στοιχείο α) της οδηγίας 2014/67/ΕΕ. Χρησιμοποιούν το IMI για την εκτέλεση της συνεργασίας που αναφέρεται στο άρθρο 4 της οδηγίας 96/71/ΕΚ και στα άρθρα 6, 7 και στο άρθρο 10 παράγραφος 3 της οδηγίας 2014/67/ΕΕ, όταν, όπως τους έχει ανατεθεί από την Ελβετία, εκτελούν τις ελβετικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας και την ελβετική νομοθεσία για τους αποσπασμένους εργαζομένους, σύμφωνα με την οδηγία 96/71/ΕΚ και την οδηγία 2014/67/ΕΕ.

---

¹ Απόφαση 2000/518/ΕΚ της Επιτροπής, της 26ης Ιουλίου 2000, δυνάμει της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχεται στην Ελβετία (ΕΕ L 215 της 25.8.2000, σ. 1), συμπεριλαμβανομένων τυχόν μεταγενέστερων τροποποιήσεων.

Για τους σκοπούς της συμφωνίας, οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 προσαρμόζονται ως εξής:

- α) στο άρθρο 5 πρώτη περίοδος, η αναφορά στην οδηγία 95/46/ΕΚ νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·
- β) το άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχείο ε) δεν εφαρμόζεται όσον αφορά την Ελβετία·
- γ) στο άρθρο 9 παράγραφος 5, όσον αφορά την Ελβετία, οι λέξεις “δίκαιο της Ένωσης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “δίκαιο της Ένωσης, όπως έχει ενσωματωθεί στην παρούσα συμφωνία”·
- δ) στο άρθρο 10 παράγραφος 1, όσον αφορά την Ελβετία, οι λέξεις “σύμφωνα με την εθνική ή ενωσιακή νομοθεσία” αντικαθίστανται από τις λέξεις “σύμφωνα με την ελβετική νομοθεσία”·
- ε) στο άρθρο 16 παράγραφοι 1 και 2, οι αναφορές στην οδηγία 95/46/ΕΚ νοούνται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορές στη σχετική εθνική νομοθεσία·
- στ) στο άρθρο 17 παράγραφος 4, η αναφορά στην οδηγία 95/46/ΕΚ νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·
- ζ) στο άρθρο 18 παράγραφος 1, η αναφορά στην οδηγία 95/46/ΕΚ νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·
- η) στο άρθρο 20, η αναφορά στην οδηγία 95/46/ΕΚ νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·

θ) στο άρθρο 21:

i) στην παράγραφο 1, η αναφορά στην οδηγία 95/46/EK νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·

ii) η παράγραφος 3 δεν εφαρμόζεται·

ι) το άρθρο 25 δεν εφαρμόζεται·

ια) το άρθρο 26 παράγραφος 1 ερμηνεύεται σύμφωνα με το άρθρο 13 του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας·

ιβ) η Ελβετία περιλαμβάνεται στο IMI την πρώτη ημέρα του τριακοστού έβδομου μήνα μετά την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης.

7. 32014 L 0054: Οδηγία 2014/54/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, περί μέτρων που διευκολύνουν την άσκηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων (ΕΕ L 128 της 30.4.2014, σ. 8).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι διατάξεις της οδηγίας προσαρμόζονται ως εξής:

α) οι λέξεις “εργαζόμενοι της Ένωσης”/“εργαζομένων της Ένωσης”/“εργαζομένους της Ένωσης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “εργαζόμενοι”/“εργαζομένων”/“εργαζομένους”·

β) στα άρθρα 1 και 3, οι λέξεις “το άρθρο 45 ΣΛΕΕ” αντικαθίστανται από τις λέξεις “τη συμφωνία”·

- γ) στο άρθρο 4 οι λέξεις “των κανόνων της Ένωσης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων” αντικαθίστανται από τις λέξεις “των κανόνων για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων βάσει της συμφωνίας” και η λέξη “SOLVIT” δεν ισχύει·
- δ) στο άρθρο 6, οι λέξεις “το δίκαιο της Ένωσης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “τη συμφωνία”·
- ε) στο άρθρο 7, οι λέξεις “στο άρθρο 21 ΣΛΕΕ και στην οδηγία 2004/38/ΕΚ” αντικαθίστανται από τις λέξεις “στη συμφωνία”·
- στ) για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, η οδηγία εφαρμόζεται από την πρώτη ημέρα του εικοστού πέμπτου μήνα μετά την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης.

8. 32014 L 0067: Οδηγία 2014/67/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για την εφαρμογή της οδηγίας 96/71/ΕΚ σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του Συστήματος Πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (“κανονισμός IMI”) (ΕΕ L 159 της 28.5.2014, σ. 11).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι διατάξεις της οδηγίας προσαρμόζονται ως εξής:

α) Στο άρθρο 1:

- i) στην παράγραφο 1 δεύτερο εδάφιο, οι λέξεις “διευκολύνοντας συγχρόνως την άσκηση της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών από τους παρόχους υπηρεσιών και προωθώντας τον δίκαιο ανταγωνισμό μεταξύ τους και, κατά συνέπεια, στηρίζοντας τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς” αντικαθίστανται από τις λέξεις “διευκολύνοντας, στον βαθμό που προβλέπεται στη συμφωνία, την άσκηση της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών και προωθώντας, στον βαθμό που προβλέπεται στη συμφωνία, τον δίκαιο ανταγωνισμό μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών και, κατά συνέπεια, στηρίζοντας τη λειτουργία των τομέων που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία”·
- ii) στην παράγραφο 2, οι λέξεις “την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στα κράτη μέλη και στο επίπεδο της Ένωσης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στα κράτη μέλη και στο επίπεδο της Ένωσης, καθώς και στην Ελβετία”·

β) στο άρθρο 4 παράγραφος 3 στοιχείο γ), όσον αφορά την Ελβετία, οι λέξεις “σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 593/2008 (Ρώμη I) και/ή τη σύμβαση της Ρώμης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “σύμφωνα με τη σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία υπογράφηκε στο Λουγκάνο στις 30 Οκτωβρίου 2007”·

γ) στο άρθρο 6:

- i) στην παράγραφο 5 δεύτερο εδάφιο, οι λέξεις “η Επιτροπή ενημερώνεται, κατά περίπτωση μέσω του IMI, και λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα” αντικαθίστανται από τις λέξεις “η μεικτή επιτροπή ενημερώνεται με σκοπό την εξεύρεση λύσης.”.
- ii) στην παράγραφο 10, οι λέξεις “τη σχετική εθνική και ενωσιακή νομοθεσία” αντικαθίστανται από τις λέξεις “τη σχετική εθνική νομοθεσία και τη συμφωνία”.

δ) στο άρθρο 7 παράγραφος 6, οι λέξεις “το δίκαιο της Ένωσης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “τη συμφωνία”.

ε) στο άρθρο 9:

i) στην παράγραφο 1:

- στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις “τη νομοθεσία της Ένωσης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “τη συμφωνία”.
- στο δεύτερο εδάφιο στοιχείο α), οι λέξεις “το αργότερο κατά την έναρξη της παροχής της υπηρεσίας” αντικαθίσταται, όσον αφορά την Ελβετία, από τις λέξεις “εντός μέγιστου χρονικού διαστήματος τεσσάρων εργάσιμων ημερών σε συγκεκριμένους τομείς πριν από την απόσπαση για τους παρόχους υπηρεσιών που αποσπούν εργαζομένους στο έδαφός της με σκοπό τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων (Η Ελβετία καθορίζει αυτόνομα τους τομείς και τις περιοχές που καλύπτονται από την περίοδο εκ των προτέρων κοινοποίησης, βάσει αντικειμενικής ανάλυσης κινδύνου, κατά τρόπο αναλογικό και αμερόληπτο, λαμβάνοντας υπόψη ότι η συμφωνία περιορίζει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών σε 90 ημέρες πραγματικής εργασίας ανά ημερολογιακό έτος)”.

ii) στην παράγραφο 3, οι λέξεις “τη νομοθεσία της Ένωσης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “τη συμφωνία”.

iii) στην παράγραφο 5, το πρώτο και το τρίτο εδάφιο δεν εφαρμόζονται στην Ελβετία.

στ) Στο άρθρο 10 παράγραφος 2 προστίθεται η ακόλουθη περίοδος:

“Η Ελβετία καθορίζει αυτόνομα τον αριθμό και την πυκνότητα των ελέγχων, καθώς και τους τομείς και τις περιοχές που πρέπει να ελέγχονται, βάσει αντικειμενικής ανάλυσης κινδύνου, κατά τρόπο αναλογικό και αμερόληπτο, λαμβάνοντας υπόψη ότι η συμφωνία περιορίζει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών σε 90 ημέρες πραγματικής εργασίας ανά ημερολογιακό έτος”.

ζ) Στο άρθρο 12:

i) στην παράγραφο 4, οι λέξεις “τη νομοθεσία της Ένωσης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “τη συμφωνία”.

ii) στην παράγραφο 6, οι λέξεις “με την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία και/ή πρακτική” αντικαθίστανται από τις λέξεις “με ” “τη συμφωνία και την εθνική νομοθεσία και/ή πρακτική”.

iii) η παράγραφος 8 δεν εφαρμόζεται στην Ελβετία.

η) Στο άρθρο 20 προστίθενται οι ακόλουθες περίοδοι:

“Στην περίπτωση παρόχων υπηρεσιών που δεν εκπλήρωσαν τις οικονομικές υποχρεώσεις τους έναντι των αρχών και των φορέων επιβολής όσον αφορά προηγούμενη παροχή υπηρεσιών, η Ελβετία μπορεί να απαιτήσει την κατάθεση αναλογικής οικονομικής εγγύησης προτού δοθεί στους εν λόγω παρόχους η δυνατότητα εκ νέου παροχής υπηρεσιών σε τομείς που καθορίζονται βάσει αυτόνομης και αντικειμενικής ανάλυσης κινδύνου. Σε περίπτωση μη καταβολής της οικονομικής εγγύησης, η Ελβετία μπορεί να επιβάλει αναλογικές κυρώσεις έως και απαγόρευση παροχής υπηρεσιών μέχρι την καταβολή της εγγύησης.”·

θ) για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, η οδηγία εφαρμόζεται από την επομένη της λήξης της μεταβατικής περιόδου η οποία ορίζεται στο άρθρο 23β παράγραφος 2 της συμφωνίας.

9. 32016 R 0589: Κανονισμός (ΕΕ) 2016/589 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Απριλίου 2016, για το ευρωπαϊκό δίκτυο υπηρεσιών απασχόλησης (EURES), την πρόσβαση των εργαζομένων σε υπηρεσίες κινητικότητας και την περαιτέρω ενοποίηση των αγορών εργασίας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 492/2011 και (ΕΕ) αριθ. 1296/2013 (ΕΕ L 107 της 22.4.2016, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με:

– 32019 R 1149: Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1149 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019 (ΕΕ L 186 της 11.7.2019, σ. 21).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι διατάξεις του κανονισμού προσαρμόζονται ως εξής:

- α) για τους σκοπούς της συμφωνίας, η Επιτροπή εξακολουθεί να θεωρεί ότι η Ελβετία παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αναφέρεται στο άρθρο 34 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/589, για όσο διάστημα εξακολουθεί να ισχύει η απόφαση 2000/518/ΕΚ¹.
- β) οι λέξεις “το άρθρο 45 ΣΛΕΕ”/“του άρθρου 45 ΣΛΕΕ” αντικαθίστανται από τις λέξεις “το άρθρο 4 της συμφωνίας”/“του άρθρου 4 της συμφωνίας”.
- γ) οι λέξεις “πολίτες της Ένωσης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “υπηκόους των κρατών μελών και της Ελβετίας”.
- δ) στο άρθρο 6:
  - i) οι παραπομπές στο άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στο άρθρο 145 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ισχύουν.
  - ii) στο στοιχείο δ), οι λέξεις “στην Ένωση” αντικαθίστανται από τις λέξεις “στην Ένωση και στην Ελβετία” και οι λέξεις “σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές” αντικαθίστανται από τις λέξεις “σύμφωνα με τη συμφωνία και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές”.
- ε) στο άρθρο 9 παράγραφος 4 στοιχείο γ), οι λέξεις “τους υφιστάμενους ενωσιακούς κανόνες και μέσα” αντικαθίστανται από τις λέξεις “τους κανόνες και τα μέσα που εφαρμόζονται βάσει της συμφωνίας”.

---

¹ Απόφαση 2000/518/ΕΚ της Επιτροπής, της 26ης Ιουλίου 2000, δυνάμει της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχεται στην Ελβετία, συμπεριλαμβανομένων τυχόν μεταγενέστερων τροποποιήσεων.

στ) Στο άρθρο 34, η αναφορά στην οδηγία 95/46/EK νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία.

10. 32017 D 1255: Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2017/1255 της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2017, σχετικά με πρότυπο για την περιγραφή των εθνικών συστημάτων και διαδικασιών που επιτρέπουν σε οργανισμούς να γίνουν μέλη και εταίροι του EURES (ΕΕ L 179 της 12.7.2017, σ. 18).
11. 32017 D 1256: Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2017/1256 της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2017, για τα πρότυπα και τις διαδικασίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τα εθνικά προγράμματα εργασίας του δικτύου EURES σε ενωσιακό επίπεδο (ΕΕ L 179 της 12.7.2017, σ. 24).
12. 32017 D 1257: Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2017/1257 της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2017, για τα τεχνικά πρότυπα και τους μορφότυπους που απαιτούνται για ένα ενιαίο σύστημα αντιστοίχισης κενών θέσεων εργασίας με αιτήσεις για εργασία και βιογραφικά σημειώματα στη διαδικτυακή πύλη του EURES (ΕΕ L 179 της 12.7.2017, σ. 32).
13. 32018 D 0170: Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/170 της Επιτροπής, της 2ας Φεβρουαρίου 2018, σχετικά με τη θέσπιση ενιαίων, λεπτομερών προδιαγραφών για τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων με σκοπό την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της λειτουργίας του δικτύου EURES (ΕΕ L 31 της 3.2.2018, σ. 104).
14. 32018 D 1020: Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/1020 της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 2018, για την έγκριση και την επικαιροποίηση του καταλόγου δεξιοτήτων, ικανοτήτων και επαγγελματών του ευρωπαϊκού συστήματος ταξινόμησης για τους σκοπούς της αυτοματοποιημένης αντιστοίχισης μέσω της κοινής πλατφόρμας ΤΠ EURES (ΕΕ L 183 της 19.7.2018, σ. 17).

15. 32018 D 1021: Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/1021 της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με την έγκριση των απαραίτητων τεχνικών προτύπων και μορφοτύπων για τη λειτουργία της αυτοματοποιημένης αντιστοίχισης μέσω της κοινής πλατφόρμας ΤΠ με τη χρήση της ευρωπαϊκής ταξινόμησης και για τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των εθνικών συστημάτων και της ευρωπαϊκής ταξινόμησης (ΕΕ L 183 της 19.7.2018, σ. 20).
16. 32018 R 1724: Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Οκτωβρίου 2018, για τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής θύρας με σκοπό την παροχή πρόσβασης σε πληροφορίες, σε διαδικασίες και σε υπηρεσίες υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 (ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με:
- 32022 R 0868: Κανονισμός (ΕΕ) 2022/868 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2022 (ΕΕ L 152 της 3.6.2022, σ. 1),
  - 32024 R 1252: Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1252 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024 (ΕΕ L, 2024/1252, 3.5.2024),
  - 32024 R 1735: Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1735 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024 (ΕΕ L, 2024/1735, 28.6.2024).

Ορισμένοι από τους τομείς που αναφέρονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 και ορισμένες από τις διαδικασίες που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ του εν λόγω κανονισμού δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας συμφωνίας. Η ενσωμάτωση του εν λόγω κανονισμού στην παρούσα συμφωνία δεν θίγει το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας.

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι διατάξεις του κανονισμού προσαρμόζονται ως εξής:

α) Στο άρθρο 1 παράγραφος 1:

- i) στο στοιχείο α), οι λέξεις “που απορρέουν από το ενωσιακό δίκαιο στον τομέα της εσωτερικής αγοράς, κατά την έννοια του άρθρου 26 παράγραφος 2 ΣΛΕΕ” αντικαθίστανται από τις λέξεις “που απορρέουν από τη συμφωνία”·
- ii) στο στοιχείο β), οι παραπομπές στις οδηγίες 2006/123/EK, 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ δεν ισχύουν·

β) Στο άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο γ), η αναφορά στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 910/2014 νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·

γ) Στο άρθρο 14:

- i) στην παράγραφο 1, οι παραπομπές στις οδηγίες 2006/123/EK, 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ δεν ισχύουν·
- ii) στην παράγραφο 5, η αναφορά στον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·

δ) Στο άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχείο β), η αναφορά στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 910/2014 νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία.

17. 32019 R 1157: Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1157 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την ενίσχυση της ασφάλειας των δελτίων ταυτότητας των πολιτών της Ένωσης και των εγγράφων διαμονής που εκδίδονται για πολίτες της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους που ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας (ΕΕ L 188 της 12.7.2019, σ. 67).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι διατάξεις του κανονισμού προσαρμόζονται ως εξής:

- α) οι όροι “πολίτη της Ένωσης” και “πολίτες της Ένωσης”/“πολιτών της Ένωσης” αντικαθίστανται από τους όρους “υπήκοο κράτους μέλους ή της Ελβετίας”/“υπηκόου κράτους μέλους ή της Ελβετίας” και “υπήκοοι κράτους μέλους ή της Ελβετίας”/“υπηκόους κράτους μέλους ή της Ελβετίας”/“υπηκόων κράτους μέλους ή της Ελβετίας”, αντίστοιχα·
- β) στο άρθρο 3:
- i) στην παράγραφο 4, όσον αφορά την Ελβετία, η φράση “τυπωμένο αρνητικά μέσα σε ένα μπλε παραλληλόγραμμο και περιβαλλόμενο από δώδεκα κίτρινα αστέρια” δεν ισχύει·
- ii) στην παράγραφο 5, όσον αφορά την Ελβετία, προστίθεται το ακόλουθο εδάφιο:
- “Κατά παρέκκλιση από το πρώτο εδάφιο, όταν τα δελτία ταυτότητας εκδίδονται χωρίς μέσο αποθήκευσης υψηλής ασφάλειας το οποίο περιέχει τα δύο δακτυλικά αποτυπώματα του κατόχου, τα εν λόγω δελτία ταυτότητας δεν γίνονται δεκτά για τους σκοπούς της εισόδου και διαμονής σε άλλα συμβαλλόμενα μέρη και διακρίνονται οπτικά από τα δελτία ταυτότητας που πληρούν τις απαιτήσεις του πρώτου εδαφίου.”·

γ) Στο άρθρο 5:

- i) στην παράγραφο 1, όσον αφορά την Ελβετία, οι λέξεις “στις 3 Αυγούστου 2031” αντικαθίστανται από τις λέξεις “έντεκα έτη μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (στο εξής: πρωτόκολλο τροποποίησης)”.
- ii) στην παράγραφο 2, όσον αφορά την Ελβετία, οι λέξεις “στις 3 Αυγούστου 2026” αντικαθίσταται από τις λέξεις “έξι έτη μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης”.

δ) στο άρθρο 6 στοιχείο η), όσον αφορά την Ελβετία, η φράση “τυπωμένο αρνητικά μέσα σε ένα μπλε παραλληλόγραμμο περιβαλλόμενο από δώδεκα κίτρινα αστέρια” δεν ισχύει.

ε) στο άρθρο 7 παράγραφος 2, όσον αφορά τα κράτη μέλη, οι λέξεις “μέλος οικογένειας ΕΕ” αντικαθίστανται από τις λέξεις “μέλος οικογένειας CH”.

στ) Στο άρθρο 8:

- i) στην παράγραφο 1, όσον αφορά την Ελβετία, οι λέξεις “στις 3 Αυγούστου 2026” αντικαθίσταται από τις λέξεις “έξι έτη μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης”.
- ii) στην παράγραφο 2, όσον αφορά την Ελβετία, οι λέξεις “στις 3 Αυγούστου 2023” αντικαθίσταται από τις λέξεις “τρία έτη μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης”.

ζ) Στο άρθρο 10 παράγραφος 2, όσον αφορά την Ελβετία, η φράση “στον Χάρτη” δεν ισχύει.

η) Στο άρθρο 11:

i) όσον αφορά την Ελβετία, οι αναφορές στον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 νοούνται ως αναφορές στη σχετική εθνική νομοθεσία·

ii) στην παράγραφο 4, όσον αφορά την Ελβετία, η λέξη “το ενωσιακό” αντικαθίσταται από τις λέξεις “τη συμφωνία”·

θ) στο άρθρο 16, όσον αφορά την Ελβετία, οι λέξεις “από τις 2 Αυγούστου 2021” αντικαθίσταται από τις λέξεις “ένα έτος μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης”.

18. 32020 R 1121: Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2020/1121 της Επιτροπής, της 29ης Ιουλίου 2020, για τη συλλογή και την ανταλλαγή στατιστικών στοιχείων και ανατροφοδότησης των χρηστών σχετικά με τις υπηρεσίες της ενιαίας ψηφιακής θύρας, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 245 της 30.7.2020, σ. 3).».

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Τροποποιήσεις του παραρτήματος II της συμφωνίας

Το παράρτημα II της συμφωνίας αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για τους σκοπούς της εφαρμογής των άρθρων 2 έως 9 της συμφωνίας, εφαρμόζονται οι νομικές πράξεις της Ένωσης που παρατίθενται στο τμήμα II του παρόντος παραρτήματος, με την επιφύλαξη της αρχής της δυναμικής ευθυγράμμισης που αναφέρεται στο άρθρο 5 του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας, καθώς και με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που παρατίθενται στην παράγραφο 7 του εν λόγω άρθρου.

Εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε τυχόν τεχνικές προσαρμογές, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που προβλέπονται για τα κράτη μέλη της Ένωσης στις νομικές πράξεις της Ένωσης οι οποίες ενσωματώνονται στο παρόν παράρτημα θεωρείται ότι προβλέπονται και για την Ελβετία. Αυτό ισχύει με πλήρη σεβασμό του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας.

Με την επιφύλαξη του άρθρου 16 του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας και εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε τυχόν τεχνικές προσαρμογές, οι διατάξεις των πράξεων που παρατίθενται στο τμήμα II οι οποίες επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση να παρέχουν πληροφορίες σε άλλα κράτη μέλη ή στην Επιτροπή εφαρμόζονται και στην Ελβετία. Όταν οι πληροφορίες αυτές αφορούν εποπτεία ή εφαρμογή, η Ελβετία κοινοποιεί τις πληροφορίες αυτές μέσω της μεικτής επιτροπής.

II. ΤΟΜΕΑΚΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ

1. Όσον αφορά τις πράξεις που παρατίθενται στο παρόν παράρτημα, ισχύουν οι ακόλουθες εξαιρέσεις όσον αφορά την Ελβετία:
  - α) οι νομοθεσίες των καντονιών σχετικά με τις προκαταβολές παροχών διατροφής εξαιρούνται από τους κανόνες σχετικά με τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης·
  - β) οι συμπληρωματικές παροχές και οι παρεμφερείς παροχές που προβλέπονται από τις νομοθεσίες των καντονιών δεν εξάγονται·
  - γ) δεν εξάγονται οι μη ανταποδοτικές παροχές μεικτού τύπου σε περίπτωση ανεργίας που προβλέπονται από τις νομοθεσίες των καντονιών·
  - δ) τα πρόσωπα στα οποία εφαρμόζεται η συμφωνία και τα οποία διαμένουν εκτός Ελβετίας και Ένωσης μπορούν να υπαχθούν στο προαιρετικό σύστημα ασφάλισης το αργότερο ένα έτος από την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσαν να καλύπτονται από ασφάλιση γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας και μετά από συνεχές διάστημα ασφάλισης τουλάχιστον πέντε ετών·

ε) τα πρόσωπα τα οποία εργάζονται εκτός Ελβετίας και Ένωσης για λογαριασμό εργοδότη στην Ελβετία και τα οποία παύουν να είναι ασφαλισμένα σε ελβετική ασφάλιση γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας μετά από συνεχές διάστημα ασφάλισης τουλάχιστον πέντε ετών μπορούν να συνεχίσουν να καλύπτονται από την ασφάλιση, με τη συγκατάθεση του εργοδότη, εφόσον υποβάλουν αίτηση εντός έξι μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσαν να είναι ασφαλισμένα·

στ) το επίδομα ανικανότητας που χορηγείται δυνάμει του ομοσπονδιακού νόμου περί ασφάλισης αναπηρίας της 19ης Ιουνίου 1959 και του ομοσπονδιακού νόμου περί ασφάλισης γήρατος και επιζώντων της 20ής Δεκεμβρίου 1946 δεν εξάγεται.

2. Οι όροι συμμετοχής της Ελβετίας στη διοικητική επιτροπή για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και στην τεχνική επιτροπή για την επεξεργασία δεδομένων και στην επιτροπή λογαριασμών, οι οποίες υπάγονται αμφότερες στη διοικητική επιτροπή, είναι οι ακόλουθοι:

Η Ελβετία μπορεί να στείλει έναν αντιπρόσωπο, ο οποίος μετέχει με συμβουλευτική ιδιότητα (ως παρατηρητής) στις συνεδριάσεις της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, η οποία υπάγεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και στις συνεδριάσεις της τεχνικής επιτροπής επεξεργασίας δεδομένων και της επιτροπής λογαριασμών.

3. Στο πρωτόκολλο I, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του παρόντος παραρτήματος, καθορίζονται ειδικές διατάξεις σχετικά με τις μεταβατικές ρυθμίσεις όσον αφορά την ασφάλιση της ανεργίας για υπηκόους ορισμένων κρατών μελών που κατέχουν ελβετικό τίτλο διαμονής ισχύος μικρότερης του ενός έτους, όσον αφορά τα ελβετικά επιδόματα ανικανότητας προς εργασία και όσον αφορά τη μεταβατική περίοδο για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 στο εκτεταμένο συνταξιοδοτικό σύστημα στο πλαίσιο των επαγγελματικών προγραμμάτων παροχών.

4. Οι ρυθμίσεις που αφορούν την προστασία των κεκτημένων δικαιωμάτων ιδιωτών δυνάμει της παρούσας συμφωνίας, ως συνέπεια της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση, καθορίζονται στο πρωτόκολλο II, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του παρόντος παραρτήματος.

A. ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

A.1 ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ

1. 32004 R 0883: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ L 166 της 30.4.2004, σ. 1), όπως διορθώθηκε με ΕΕ L 200 της 7.6.2004, σ. 1 και ΕΕ L 204 της 4.8.2007, σ. 30, όπως τροποποιήθηκε με:
  - 32009 R 0988: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 988/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 (ΕΕ L 284 της 30.10.2009, σ. 43),
  - 32010 R 1244: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1244/2010 της Επιτροπής, της 9ης Δεκεμβρίου 2010 (ΕΕ L 338 της 22.12.2010, σ. 35),
  - 32012 R 0465: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 465/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012 (ΕΕ L 149 της 8.6.2012, σ. 4),
  - 32012 R 1224: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1224/2012 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2012 (ΕΕ L 349 της 19.12.2012, σ. 45),
  - 32013 R 0517: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 517/2013 του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 2013 (ΕΕ L 158 της 10.6.2013, σ. 1),

- 32013 R 1372: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1372/2013 της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 2013 (ΕΕ L 346 της 20.12.2013, σ. 27), όπως τροποποιήθηκε με:
- 32014 R 1368: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1368/2014 της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 2014 (ΕΕ L 366 της 20.12.2014, σ. 15), όπως διορθώθηκε με ΕΕ L 288 της 22.10.2016, σ. 58,
- 32017 R 0492: Κανονισμός (ΕΕ) 2017/492 της Επιτροπής, της 21ης Μαρτίου 2017 (ΕΕ L 76 της 22.3.2017, σ. 13),
- 32019 R 1149: Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1149 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019 (ΕΕ L 186 της 11.7.2019, σ. 21).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 883/2004 προσαρμόζεται ως εξής:

- α) στο παράρτημα Ι τμήμα Ι προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Ελβετία

Η νομοθεσία των καντονιών όσον αφορά τις προκαταβολές παροχών διατροφής βάσει του άρθρου 131α παράγραφος 1 και του άρθρου 293 παράγραφος 2 του ομοσπονδιακού αστικού νόμου, της 10ης Δεκεμβρίου 1907.”

β) στο παράρτημα Ι τμήμα ΙΙ προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Ελβετία

Τα επιδόματα τοκετού και τα επιδόματα υιοθεσίας κατ’ εφαρμογή του άρθρου 3 παράγραφος 2 του ομοσπονδιακού νόμου για τα οικογενειακά επιδόματα, της 24ης Μαρτίου 2006.”·

γ) στο παράρτημα ΙΙ προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Γερμανία-Ελβετία

α) Σύμβαση κοινωνικής ασφάλισης, της 25ης Φεβρουαρίου 1964, όπως τροποποιήθηκε από τις συμπληρωματικές συμβάσεις αριθ. 1 της 9ης Σεπτεμβρίου 1975 και αριθ. 2 της 2ας Μαρτίου 1989:

- i) σημείο 9β παράγραφος 1 αριθ. 1-4 του τελικού πρωτοκόλλου (εφαρμοστέα νομοθεσία και δικαίωμα για παροχές ασθένειας σε είδος για κατοίκους του γερμανικού θύλακα του Μπύζινγκεν)·
- ii) σημείο 9ε παράγραφος 1 στοιχείο β) πρώτη, δεύτερη και τέταρτη πρόταση του τελικού πρωτοκόλλου (πρόσβαση στην προαιρετική ασφάλιση ασθένειας στη Γερμανία μέσω μετεγκατάστασης στη Γερμανία).

- β) Σύμβαση για την ασφάλιση ανεργίας, της 20ής Οκτωβρίου 1982, όπως τροποποιήθηκε από το συμπληρωματικό πρωτόκολλο της 22ας Δεκεμβρίου 1992:

Άρθρο 8 παράγραφος 5, η Γερμανία (διοικητικό διαμέρισμα του Μπύζινγκεν) συμμετέχει, μέχρι το ύψος του ποσού της συνεισφοράς καντονιού σύμφωνα με το ελβετικό δίκαιο, στο κόστος των πραγματικών θέσεων που δημιουργούνται στο πλαίσιο της αγοράς εργασίας οι οποίες καταλαμβάνονται από εργαζομένους που υπάγονται στην εν λόγω διάταξη.

Ισπανία-Ελβετία

Παράγραφος 17 του τελικού πρωτοκόλλου της σύμβασης κοινωνικής ασφάλισης, της 13ης Οκτωβρίου 1969, όπως τροποποιήθηκε από τη συμπληρωματική σύμβαση της 11ης Ιουνίου 1982· τα πρόσωπα που είναι ασφαλισμένα στο ισπανικό σύστημα ασφάλισης κατ' εφαρμογή της εν λόγω διάταξης εξαιρούνται από την υποχρέωση υπαγωγής στο ελβετικό σύστημα ασφάλισης ασθένειας.

Ιταλία-Ελβετία

Άρθρο 9 παράγραφος 1 της σύμβασης κοινωνικής ασφάλισης της 14ης Δεκεμβρίου 1962, όπως τροποποιήθηκε από τη συμπληρωματική σύμβαση αριθ. 1, της 18ης Δεκεμβρίου 1963, τη συμπληρωματική συμφωνία της 4ης Ιουλίου 1969, το συμπληρωματικό πρωτόκολλο της 25ης Φεβρουαρίου 1974 και τη συμπληρωματική συμφωνία αριθ. 2, της 2ας Απριλίου 1980.”·

- δ) στο παράρτημα IV προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Ελβετία”·

- ε) στο παράρτημα VIII μέρος 1 προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Ελβετία

Όλες οι αιτήσεις συνταξιοδοτικών παροχών γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας στο πλαίσιο του βασικού συστήματος (ομοσπονδιακός νόμος περί ασφάλισης γήρατος και επιζώντων της 20ής Δεκεμβρίου 1946 και ομοσπονδιακός νόμος περί ασφάλισης αναπηρίας της 19ης Ιουνίου 1959), καθώς και οι συντάξεις γήρατος από το συνταξιοδοτικό σύστημα κατώτατων παροχών και από το διευρυμένο συνταξιοδοτικό σύστημα βάσει του νόμιμου συστήματος επαγγελματικής πρόνοιας (ομοσπονδιακός νόμος περί επαγγελματικής πρόνοιας γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας της 25ης Ιουνίου 1982).”·

- στ) στο παράρτημα VIII μέρος 2 προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Ελβετία

Συνταξιοδοτικές παροχές γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας από το συνταξιοδοτικό σύστημα κατώτατων παροχών και από το διευρυμένο συνταξιοδοτικό σύστημα βάσει του νόμιμου συστήματος επαγγελματικής πρόνοιας (ομοσπονδιακός νόμος περί επαγγελματικής πρόνοιας γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας της 25ης Ιουνίου 1982).”·

- ζ) Στο παράρτημα IX μέρος II προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Ελβετία

Συνταξιοδοτικές παροχές επιζώντων και αναπηρίας από το συνταξιοδοτικό σύστημα κατώτατων παροχών και από το διευρυμένο συνταξιοδοτικό σύστημα βάσει του νόμιμου συστήματος επαγγελματικής πρόνοιας (ομοσπονδιακός νόμος περί επαγγελματικής πρόνοιας γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας της 25ης Ιουνίου 1982).”·

η) Στο παράρτημα Χ προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Ελβετία

1. Συμπληρωματικές παροχές (ομοσπονδιακός νόμος για τις συμπληρωματικές παροχές της 6ης Οκτωβρίου 2006) και παρόμοιες παροχές που προβλέπονται από τις νομοθεσίες των καντονιών.
2. Συνταξιοδοτικές παροχές σε εξαιρετικές περιπτώσεις στο πλαίσιο ασφάλισης αναπηρίας (άρθρο 28 εδάφιο 1α του ομοσπονδιακού νόμου για την ασφάλιση αναπηρίας, της 19ης Ιουνίου 1959, όπως τροποποιήθηκε στις 7 Οκτωβρίου 1994).
3. Οι μη ανταποδοτικές παροχές μεικτού τύπου σε περίπτωση ανεργίας που προβλέπονται από τις νομοθεσίες των καντονιών.
4. Μη ανταποδοτικές έκτακτες συντάξεις αναπηρίας για άτομα με αναπηρία (άρθρο 39 του ομοσπονδιακού νόμου για την ασφάλιση αναπηρίας, της 19ης Ιουνίου 1959) τα οποία, πριν εκδηλωθεί η ανικανότητά τους προς εργασία, δεν υπάγονταν στην ελβετική νομοθεσία ως μισθωτοί ή μη μισθωτοί εργαζόμενοι.”·

θ) στο παράρτημα XI προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Ελβετία

1. Το άρθρο 2 του ομοσπονδιακού νόμου περί ασφάλισης γήρατος και επιζώντων, της 20ής Δεκεμβρίου 1946, καθώς και το άρθρο 1β του ομοσπονδιακού νόμου για την ασφάλιση αναπηρίας, της 19ης Ιουνίου 1959, οι οποίοι διέπουν την προαιρετική ασφάλιση στους εν λόγω κλάδους ασφάλισης των Ελβετών υπηκόων που κατοικούν σε κράτη τα οποία δεν υπόκεινται στην παρούσα συμφωνία εφαρμόζονται στα άτομα που κατοικούν εκτός Ελβετίας και είναι υπήκοοι άλλων κρατών στα οποία ισχύει η παρούσα συμφωνία, καθώς και στους πρόσφυγες και ανιθαγενείς που κατοικούν στην επικράτεια των εν λόγω κρατών, εφόσον τα εν λόγω άτομα δηλώνουν την υπαγωγή τους στην προαιρετική ασφάλιση το αργότερο ένα έτος από την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσαν να καλύπτονται από την ελβετική ασφάλιση γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας ύστερα από συνεχή περίοδο ασφάλισης τουλάχιστον πέντε ετών.
2. Όταν ένα πρόσωπο παύσει να είναι ασφαλισμένο στην ελβετική ασφάλιση γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας ύστερα από τουλάχιστον πενταετή συνεχή περίοδο ασφάλισης, το πρόσωπο αυτό διατηρεί την ασφαλιστική του κάλυψη με τη σύμφωνη γνώμη του εργοδότη, εφόσον εργάζεται σε κράτος στο οποίο δεν ισχύει η παρούσα συμφωνία για λογαριασμό Ελβετού εργοδότη και εφόσον υποβάλει σχετική αίτηση εντός έξι μηνών από την ημερομηνία λήξης της ασφάλισής του.

3. Υποχρεωτική ασφάλιση βάσει της ελβετικής ασφάλισης ασθένειας και πιθανές εξαιρέσεις

- α) Οι ελβετικές νομοθετικές διατάξεις που διέπουν την υποχρεωτική ασφάλιση ασθένειας εφαρμόζονται στα ακόλουθα πρόσωπα που δεν κατοικούν στην Ελβετία:
- i) τα πρόσωπα που υπάγονται στις ελβετικές νομοθετικές διατάξεις βάσει του τίτλου II του κανονισμού·
  - ii) τα πρόσωπα των οποίων το κόστος των παροχών θα αναλάβει η Ελβετία σύμφωνα με τα άρθρα 24, 25, 26 του κανονισμού·
  - iii) τα πρόσωπα που λαμβάνουν παροχές ανεργίας της ελβετικής ασφάλισης·
  - iv) τα μέλη της οικογένειας των προσώπων που αναφέρονται στα σημεία i) και iii) ή μισθωτού ή μη μισθωτού εργαζομένου ο οποίος κατοικεί στην Ελβετία και είναι ασφαλισμένος στο ελβετικό σύστημα ασφάλισης ασθένειας, εφόσον τα εν λόγω μέλη της οικογένειας δεν κατοικούν σε ένα από τα ακόλουθα κράτη: Δανία, Ισπανία, Ουγγαρία, Πορτογαλία ή Σουηδία·
  - v) τα μέλη της οικογένειας των προσώπων που αναφέρονται στο σημείο ii) ή συνταξιούχου ο οποίος κατοικεί στην Ελβετία και είναι ασφαλισμένος στο ελβετικό σύστημα ασφάλισης ασθένειας, εφόσον τα εν λόγω μέλη της οικογένειας δεν κατοικούν σε ένα από τα ακόλουθα κράτη: Δανία, Πορτογαλία ή Σουηδία.

Ως μέλη της οικογένειας νοούνται τα πρόσωπα που ορίζονται ως μέλη της οικογένειας σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους κατοικίας.

- β) Τα πρόσωπα που αναφέρονται στο στοιχείο α) μπορούν, με αίτησή τους, να εξαιρούνται από την υποχρεωτική ασφάλιση εφόσον κατοικούν σε ένα από τα ακόλουθα κράτη και μπορούν να αποδείξουν ότι έχουν ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας στο εν λόγω κράτος: Γερμανία, Αυστρία, Γαλλία, Ιταλία και, όσον αφορά τα πρόσωπα που αναφέρονται στο στοιχείο α) σημεία iv) και v), στη Φινλανδία, και, όσον αφορά τα πρόσωπα που αναφέρονται στο στοιχείο α) σημείο ii), στην Πορτογαλία.

Η αίτηση που αναφέρεται στο στοιχείο β):

- α) υποβάλλεται εντός τριών μηνών από την ημερομηνία γένεσης της υποχρέωσης ασφάλισης στην Ελβετία· αν, σε δικαιολογημένες περιπτώσεις, η αίτηση υποβάλλεται εκπρόθεσμα, η απαλλαγή από την υποχρέωση ασφάλισης ισχύει εξ υπαρχής·
- β) ισχύει για όλα τα μέλη της οικογένειας που κατοικούν στο ίδιο κράτος.

4. Όταν πρόσωπο το οποίο υπάγεται στις ελβετικές νομοθετικές διατάξεις σύμφωνα με τον τίτλο II του κανονισμού, υπάγεται, όσον αφορά την ασφάλιση ασθένειας, κατ' εφαρμογή του σημείου 3 στοιχείο β), στις νομοθετικές διατάξεις άλλου κράτους στο οποίο έχει εφαρμογή η παρούσα συμφωνία, οι δαπάνες για τις εν λόγω παροχές σε είδος σε περίπτωση μη εργατικού ατυχήματος κατανέμονται εξ ημισείας μεταξύ του ελβετικού φορέα ασφάλισης έναντι εργατικών και μη εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών και του αρμόδιου ασφαλιστικού φορέα ασθένειας του άλλου κράτους, εφόσον υπάρχει δικαίωμα παροχών σε είδος έναντι και των δύο φορέων. Ο ελβετικός φορέας ασφάλισης έναντι εργατικών και μη εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών αναλαμβάνει μόνος το σύνολο των δαπανών σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, σε περίπτωση ατυχήματος καθ' οδόν από ή προς το χώρο εργασίας ή επαγγελματικής ασθένειας, ακόμα και αν υπάρχει δικαίωμα σε παροχές από φορέα ασφάλισης ασθένειας του κράτους κατοικίας.
5. Πρόσωπα τα οποία εργάζονται αλλά δεν κατοικούν στην Ελβετία και τα οποία διαθέτουν κάλυψη υποχρεωτικής ασφάλισης στο κράτος κατοικίας τους, σύμφωνα με το σημείο 3, στοιχείο β) μπορούν να επωφελούνται από τις διατάξεις του άρθρου 19 του κανονισμού κατά την παραμονή τους στην Ελβετία.
6. Για τους σκοπούς της εφαρμογής των άρθρων 18, 19, 20, και 27 του κανονισμού στην Ελβετία, ο αρμόδιος ασφαλιστικός φορέας καλύπτει το σύνολο των βεβαιωμένων εξόδων.
7. Οι περίοδοι ασφάλισης ημερήσιας αποζημίωσης που συμπληρώνονται στο ασφαλιστικό σύστημα άλλου κράτους στο οποίο εφαρμόζεται η παρούσα συμφωνία λαμβάνονται υπόψη για την αύξηση ή τη μείωση τυχόν αποθεματικού στην ασφάλιση ημερήσιας αποζημίωσης σε περίπτωση μητρότητας ή ασθένειας εφόσον το άτομο έχει ασφαλιστεί σε ελβετικό φορέα εντός τριών μηνών από τη λήξη της ασφάλισής του σε άλλο κράτος.

8. Ενεργός μισθωτός ή μη μισθωτός εργαζόμενος στην Ελβετία, ο οποίος αναγκάστηκε να διακόψει τη δραστηριότητά του στην Ελβετία, συνεπεία ατυχήματος ή ασθένειας, και δεν υπάγεται πλέον στην ελβετική νομοθεσία περί ασφάλισης αναπηρίας, θεωρείται ότι καλύπτεται από την εν λόγω ασφάλιση όσον αφορά το δικαίωμα σε μέτρα αποκατάστασης μέχρι την καταβολή σύνταξης αναπηρίας και για ολόκληρη την περίοδο κατά την οποία το εν λόγω πρόσωπο ωφελείται από αυτά τα μέτρα, εφόσον δεν έχει αναλάβει νέα δραστηριότητα εκτός Ελβετίας.”.

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 883/2004 προσαρμόζεται ως εξής:

Στο άρθρο 77 παράγραφος 2 και στο άρθρο 78, η αναφορά στις κοινοτικές διατάξεις περί προστασίας των φυσικών προσώπων όσον αφορά την επεξεργασία και ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία.

2. 32019 R 0500: Κανονισμός (ΕΕ) 2019/500 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαρτίου 2019, σχετικά με τη θέσπιση μέτρων έκτακτης ανάγκης στον τομέα του συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση, (ΕΕ L 85I της 27.3.2019, σ. 35).

3. 32009 R 0987: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για καθορισμό της διαδικασίας εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ L 284 της 30.10.2009, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με:
- 32010 R 1244: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1244/2010 της Επιτροπής, της 9ης Δεκεμβρίου 2010 (ΕΕ L 338 της 22.12.2010, σ. 35),
  - 32012 R 0465: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 465/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012 (ΕΕ L 149 της 8.6.2012, σ. 4),
  - 32012 R 1224: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1224/2012 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2012 (ΕΕ L 349 της 19.12.2012, σ. 45),
  - 32013 R 1372: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1372/2013 της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 2013 (ΕΕ L 346 της 20.12.2013, σ. 27),
  - 32014 R 1368: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1368/2014 της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 2014 (ΕΕ L 366 της 20.12.2014, σ. 15), όπως διορθώθηκε με ΕΕ L 288 της 22.10.2016, σ. 58,
  - 32017 R 0492: Κανονισμός (ΕΕ) 2017/492 της Επιτροπής, της 21ης Μαρτίου 2017 (ΕΕ L 76 της 22.3.2017, σ. 13).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 987/2009 προσαρμόζεται ως εξής:

Στο παράρτημα 1 προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Συμφωνία μεταξύ Ελβετίας και Πορτογαλίας, της 25ης Μαΐου 2016, σχετικά με τον συμψηφισμό απαιτήσεων

Συμφωνία μεταξύ Ελβετίας και Ελλάδας, της 15ης Νοεμβρίου 2017, σχετικά με τον συμψηφισμό απαιτήσεων που αφορούν παροχές σε είδος σύμφωνα με τους κανονισμούς (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 και 574/72 και τους κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και (ΕΚ) αριθ. 987/2009

Συμφωνία μεταξύ της Ελβετίας και της Ιταλίας, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, σχετικά με τον συμψηφισμό απαιτήσεων».

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 987/2009 προσαρμόζεται ως εξής:

Στο άρθρο 3 παράγραφος 3, η αναφορά στις κοινοτικές διατάξεις που διέπουν την προστασία των ατόμων από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία.

4. 31971 R 1408: Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 149 της 5.7.1971, σ. 2), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 592/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 177 της 4.7.2008, σ. 1), όπως εφαρμόζοταν μεταξύ της Ελβετίας και των κρατών μελών πριν από την έναρξη ισχύος της απόφασης 1/2012 της 31ης Μαρτίου 2012 της μεικτής επιτροπής¹, και όταν γίνεται αναφορά στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004 ή στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 987/2009 ή όταν πρόκειται για περιπτώσεις που αφορούν το παρελθόν.
5. 31972 R 0574: Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 74 της 27.3.1972, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 120/2009 της Επιτροπής (ΕΕ L 39 της 10.2.2009, σ. 2), όπως εφαρμόζοταν μεταξύ της Ελβετίας και των κρατών μελών πριν από την έναρξη ισχύος της απόφασης 1/2012 της 31ης Μαρτίου 2012² της μεικτής επιτροπής, και όταν γίνεται αναφορά στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004 ή στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 987/2009 ή όταν πρόκειται για περιπτώσεις που αφορούν το παρελθόν.

---

¹ Απόφαση αριθ. 1/2012 της μεικτής επιτροπής που συστάθηκε βάσει της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, της 31ης Μαρτίου 2012, που αντικαθιστά το παράρτημα II της εν λόγω συμφωνίας για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης (ΕΕ L 103 της 13.4.2012, σ. 51).

² Απόφαση αριθ. 1/2012 της μεικτής επιτροπής που συστάθηκε βάσει της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, της 31ης Μαρτίου 2012, που αντικαθιστά το παράρτημα II της εν λόγω συμφωνίας για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης (ΕΕ L 103 της 13.4.2012, σ. 51).

A.2 ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΔΕΟΝΤΩΣ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

1. 32010 D 0424(01): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. Α1, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση διαδικασίας διαλόγου και συνδιαλλαγής όσον αφορά την εγκυρότητα εγγράφων, τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας και την καταβολή παροχών δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ C 106 της 24.4.2010, σ. 1).
2. 32010 D 0424(02): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. Α2, της 12ης Ιουνίου 2009, για την ερμηνεία του άρθρου 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμοστέα νομοθεσία στους αποσπασμένους μισθωτούς και μη μισθωτούς εργαζομένους, οι οποίοι ασκούν προσωρινά δραστηριότητα εκτός του αρμόδιου κράτους (ΕΕ C 106 της 24.4.2010, σ. 5).
3. 32010 D 0608(01): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. Α3, της 17ης Δεκεμβρίου 2009, σχετικά με το συνυπολογισμό συνεχών περιόδων απόσπασης που έχουν πραγματοποιηθεί δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ C 149 της 8.6.2010, σ. 3).
4. 32014 D 0520(03): Απόφαση αριθ. Ε4, της 13ης Μαρτίου 2014, σχετικά με τη μεταβατική περίοδο που ορίζεται στο άρθρο 95 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ C 152 της 20.5.2014, σ. 21).

5. 32017 D 0719(01): Απόφαση αριθ. E5, της 16ης Μαρτίου 2017, σχετικά με τις πρακτικές λεπτομέρειες της μεταβατικής περιόδου για την ανταλλαγή δεδομένων με ηλεκτρονικά μέσα που προβλέπεται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ C 233 της 19.7.2017, σ. 3).
6. 32018 D 1004 (02): Απόφαση αριθ. E6, της 19ης Οκτωβρίου 2017, όσον αφορά τον καθορισμό του πότε θεωρείται, από νομική άποψη, ότι έχει παραδοθεί ένα ηλεκτρονικό μήνυμα στο σύστημα ηλεκτρονικής ανταλλαγής πληροφοριών για την κοινωνική ασφάλιση (EESSI) (ΕΕ C 355 της 4.10.2018, σ. 5).
7. 32020 D 0306 (01): Απόφαση αριθ. E7, της 27ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τις πρακτικές ρυθμίσεις για τη συνεργασία και την ανταλλαγή δεδομένων έως ότου η ηλεκτρονική ανταλλαγή πληροφοριών για την κοινωνική ασφάλιση (EESSI) εφαρμοστεί πλήρως στα κράτη μέλη (ΕΕ C 73 της 6.3.2020, σ. 5).
8. 32024 D 06842: Διοικητική Επιτροπή για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, Απόφαση αριθ. E8, της 14ης Μαρτίου 2024, για τη θέσπιση διαδικασίας διαχείρισης μεταβολών, η οποία εφαρμόζεται στα στοιχεία των φορέων που ορίζονται στο άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου οι οποίοι παρατίθενται στον ηλεκτρονικό κατάλογο που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του EESSI (ΕΕ C, C/2024/6842, 12.11.2024).
9. 32010 D 0424(04): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. F1, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 68 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες προτεραιότητας σε περίπτωση σύρρευσης δικαιωμάτων για οικογενειακές παροχές (ΕΕ C 106 της 24.4.2010, σ. 11).

10. 32016 D 0211(05): Απόφαση αριθ. F2, της 23ης Ιουνίου 2015, για την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ φορέων για τη χορήγηση οικογενειακών παροχών (EE C 52 της 11.2.2016, σ. 11).
11. 32019 D 0626(01): Απόφαση αριθ. F3, της 19ης Δεκεμβρίου 2018, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 68 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 όσον αφορά τη μέθοδο υπολογισμού του διαφορικού συμπληρώματος (EE C 215 της 26.6.2019, σ. 2).
12. 32010 D 0424(05): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. H1, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με το πλαίσιο για τη μετάβαση από τους κανονισμούς του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 και (ΕΟΚ) αριθ. 574/72 στους κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την εφαρμογή αποφάσεων και συστάσεων της Διοικητικής Επιτροπής για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης (EE C 106 της 24.4.2010, σ. 13).
13. 32010 D 0608(02): Απόφαση της διοικητικής επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. H5, της 18ης Μαρτίου 2010, σχετικά με τη συνεργασία για την καταπολέμηση της απάτης και του σφάλματος στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (EE C 149 της 8.6.2010, σ. 5).
14. 32011 D 0212(01): Απόφαση αριθ. H6, της 16ης Δεκεμβρίου 2010, για την εφαρμογή ορισμένων αρχών, όσον αφορά στον συνυπολογισμό περιόδων δυνάμει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (EE C 45 της 12.2.2011, σ. 5).

15. 32021 D 0506 (01): Απόφαση αριθ. H11, της 9ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με την παράταση των προθεσμιών που αναφέρονται στα άρθρα 67 και 70 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009, καθώς και στην απόφαση αριθ. S9 λόγω της πανδημίας COVID-19 (ΕΕ C 170 της 6.5.2021, σ. 4).
16. 32022 D 0228 (01): Απόφαση αριθ. H12, της 19ης Οκτωβρίου 2021, σχετικά με την ημερομηνία που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό των τιμών μετατροπής που αναφέρονται στο άρθρο 90 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ C 93 της 28.2.2022, σ. 6).
17. 32022 D 0810(01): Απόφαση αριθ. H13, της 30ής Μαρτίου 2022, όσον αφορά τη σύνθεση και τις μεθόδους εργασίας της Επιτροπής Λογαριασμών της Διοικητικής Επιτροπής για τον Συντονισμό των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ και για τη συμφωνία ΕΚ/Ελβετίας) 2022/C 305/03 (ΕΕ C 305 της 10.8.2022, σ. 4).
18. 32024 D 00594: Απόφαση αριθ. H14, της 21ης Ιουνίου 2023, όσον αφορά τη δημοσίευση του καθοδηγητικού σημειώματος σχετικά με την πανδημία COVID-19, του σημειώματος σχετικά με την ερμηνεία της εφαρμογής του τίτλου II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και των άρθρων 67 και 70 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, του καθοδηγητικού σημειώματος σχετικά με την τηλεργασία που ίσχυε για την περίοδο μεταξύ 1ης Ιουλίου 2022 και 30ής Ιουνίου 2023 και του καθοδηγητικού σημειώματος σχετικά με την τηλεργασία που ισχύει από την 1η Ιουλίου 2023 (ΕΕ C, C/2024/594, 11.1.2024).
19. 32024 D 06845: Απόφαση αριθ. H15, της 27ης Ιουνίου 2024, σχετικά με τις μεθόδους λειτουργίας και τη σύνθεση της τεχνικής επιτροπής για την ηλεκτρονική επεξεργασία δεδομένων της διοικητικής επιτροπής για την κοινωνική ασφάλιση των διακινούμενων εργαζομένων (ΕΕ C, C/2024/6845, 14.11.2024).

20. 32010 D 0424(07): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. P1, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 50 παράγραφος 4, του άρθρου 58 και του άρθρου 87 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εκκαθάριση παροχών αναπηρίας, γήρατος και επιζώντων (ΕΕ C 106 της 24.4.2010, σ. 21).
21. 32013 D 0927(01): Απόφαση αριθ. R1, της 20ής Ιουνίου 2013, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 85 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 (ΕΕ C 279 της 27.9.2013, σ. 11).
22. 32010 D 0424(08): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. S1, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με την ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθένειας (ΕΕ C 106 της 24.4.2010, σ. 23).
23. 32010 D 0424(09): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. S2, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με τα τεχνικά χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής κάρτας ασφάλισης ασθένειας (ΕΕ C 106 της 24.4.2010, σ. 26).
24. 32010 D 0424(10): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. S3, της 12ης Ιουνίου 2009, για τον καθορισμό των παροχών που καλύπτονται από τα άρθρα 19 παράγραφος 1 και 27 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και το άρθρο 25 μέρος Α παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 (ΕΕ C 106 της 24.4.2010, σ. 40).

25. 32010 D 0424(15): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. S5, της 2ας Οκτωβρίου 2009, σχετικά με την ερμηνεία της έννοιας «παροχές σε είδος», όπως ορίζεται στο άρθρο 1 στοιχείο κβ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου στις περιπτώσεις ασθένειας ή μητρότητας σύμφωνα με τα άρθρα 17, 19, 20, 22, 24 παράγραφος 1, 25, 26, 27 παράγραφοι 1, 3, 4 και 5, 28, 34 και 36 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και τον υπολογισμό των προς απόδοση ποσών σύμφωνα με τα άρθρα 62, 63 και 64 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ C 106 της 24.4.2010, σ. 54).
26. 32010 D 0427(02): Απόφαση της διοικητικής επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. S6, της 22ας Δεκεμβρίου 2009, σχετικά με την εγγραφή στα μητρώα του κράτους μέλους κατοικίας σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 και την κατάρτιση των καταστάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 64 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 (ΕΕ C 107 της 27.4.2010, σ. 6).
27. 32011 D 0906(01): Απόφαση αριθ. S8, της 15ης Ιουνίου 2011, σχετικά με τη χορήγηση τεχνητών μελών, μεγάλων βοηθητικών μηχανημάτων και άλλων παροχών σε είδος εξαιρετικής σημασίας, που αναφέρονται στο άρθρο 33 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ C 262 της 6.9.2011, σ. 6).
28. 32014 D 0520(02): Απόφαση αριθ. S10, της 19ης Δεκεμβρίου 2013, για τη μετάβαση από τους κανονισμούς (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 και (ΕΟΚ) αριθ. 574/72 στους κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και (ΕΚ) αριθ. 987/2009 και την εφαρμογή των διαδικασιών απόδοσης εξόδων (ΕΕ C 152 της 20.5.2014, σ. 16).

29. 32021 D 0618(01): Απόφαση αριθ. S11, της 9ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με τις διαδικασίες απόδοσης για την εφαρμογή των άρθρων 35 και 41 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 (ΕΕ C 236 της 18.6.2021, σ. 4).
30. 32025 D 01598: Απόφαση αριθ. S12, της 16ης Οκτωβρίου 2024, σχετικά με την επιστροφή των εξόδων υγειονομικής περίθαλψης που συνδέονται με τη μεταφορά ασθενών σε άλλο κράτος μέλος σε περίπτωση καταστροφών με μαζικές απώλειες (ΕΕ C, C 2025/1598, 13.3.2025).
31. 32010 D 0424(11): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. U1, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με το άρθρο 54 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις αυξήσεις στις παροχές ανεργίας για εξαρτώμενα μέλη της οικογένειας (ΕΕ C 106 της 24.4.2010, σ. 26).
32. 32010 D 0424(12): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. U2, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 65 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το δικαίωμα σε παροχές ανεργίας πλήρως ανέργων, άλλων από τους μεθοριακούς εργαζόμενους, οι οποίοι κατοικούσαν στην επικράτεια ενός κράτους μέλους άλλου από το αρμόδιο κράτος μέλος στη διάρκεια της τελευταίας περιόδου άσκησης μισθωτής ή μη μισθωτής δραστηριότητας (ΕΕ C 106 της 24.4.2010, σ. 43).
33. 32010 D 0424(13): Απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. U3, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της έννοιας της «μερικής ανεργίας» που ισχύει για τους ανέργους, οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 65 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ C 106 της 24.4.2010, σ. 45).

34. 32012 D 0225(01): Απόφαση αριθ. U4, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις διαδικασίες απόδοσης που προβλέπονται στο άρθρο 65 παράγραφοι 6 και 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και στο άρθρο 70 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 (ΕΕ C 57 της 25.2.2012, σ. 4).

A.3 ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

1. 32018 H 0529(01): Σύσταση αριθ. A1, της 18ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με την έκδοση της βεβαίωσης που αναφέρεται στο άρθρο 19 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ C 183 της 29.5.2018, σ. 5).
2. 32013 H 0927(01): Σύσταση αριθ. H1, της 19ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την απόφαση στην υπόθεση Gottardo, σύμφωνα με την οποία τα προνόμια που απολαμβάνουν οι υπήκοοι ενός κράτους δυνάμει μιας διμερούς σύμβασης κοινωνικής ασφάλισης με τρίτη χώρα πρέπει επίσης να παρέχονται σε εργαζόμενους οι οποίοι είναι υπήκοοι άλλων κρατών μελών (ΕΕ C 279 της 27.9.2013, σ. 13).
3. 32019 H 0429(01): Σύσταση αριθ. H2, της 10ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την προσθήκη στοιχείων εξακρίβωσης της γνησιότητας σε φορητά έγγραφα που εκδίδονται από το φορέα κράτους μέλους και βεβαιώνουν την κατάσταση ενός προσώπου για τους σκοπούς της εφαρμογής των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ C 147 της 29.4.2019, σ. 6).
4. 32012H0810(01) Σύσταση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. S1, της 15ης Μαρτίου 2012, σχετικά με δημοσιονομικές πτυχές των διασυνοριακών δωρεών από ζώντες δότες (ΕΕ C 240 της 10.8.2012, σ. 3).

5. 32014 H 0218(01): Σύσταση αριθ. S2, της 22ας Οκτωβρίου 2013, σχετικά με το δικαίωμα σε παροχές για τους ασφαλισμένους και τα μέλη των οικογενειών τους κατά την παραμονή τους σε τρίτη χώρα δυνάμει μιας διμερούς σύμβασης μεταξύ του αρμοδίου κράτους μέλους και της τρίτης χώρας (EE C 46 της 18.2.2014, σ. 8).
6. 32010 H 0424(02): Σύσταση της διοικητικής επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. U1, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με τη νομοθεσία που είναι εφαρμοστέα σε ανέργους οι οποίοι ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα μερικής απασχόλησης σε κράτος μέλος άλλο από το κράτος στο οποίο κατοικούν (EE C 106 της 24.4.2010, σ. 49).
7. 32010 H 0424(03): Σύσταση της Διοικητικής Επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αριθ. U2, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 64 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σε ανέργους που συνοδεύουν τους συζύγους ή τους συντρόφους τους οι οποίοι ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα σε κράτος μέλος άλλο από το αρμόδιο κράτος (EE C 106 της 24.4.2010, σ. 51).

B. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ

1. 31998 L 0049: Οδηγία 98/49/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης των μισθωτών και των μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Κοινότητας (EE L 209 της 25.7.1998, σ. 46).

2. 32014 L 0050: Οδηγία 2014/50/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, σχετικά με τις ελάχιστες προϋποθέσεις για την προαγωγή της κινητικότητας των εργαζομένων μεταξύ των κρατών μελών με τη βελτίωση της απόκτησης και της διατήρησης δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης (ΕΕ L 128 της 30.4.2014, σ. 1).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι διατάξεις της οδηγίας προσαρμόζονται ως εξής:

άρθρο 6 παράγραφος 5: η αναφορά στο άρθρο 11 της οδηγίας 2003/41/ΕΚ δεν εφαρμόζεται στην Ελβετία.

Η Ελβετία λαμβάνει τα μέτρα που αναφέρονται στο άρθρο 8 της οδηγίας 2014/50/ΕΕ έως την πρώτη ημέρα του τεσσαρακοστού ένατου μήνα μετά την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ Ι

του παραρτήματος II της συμφωνίας

I. Ασφάλιση ανεργίας

Οι ακόλουθες ρυθμίσεις εφαρμόζονται σε εργαζομένους που είναι υπήκοοι της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας έως τις 30 Απριλίου 2011, καθώς και σε εργαζομένους που είναι υπήκοοι της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας έως τις 31 Μαΐου 2016. Εφαρμόζεται σε εργαζομένους που είναι υπήκοοι της Δημοκρατίας της Κροατίας έως το τέλος του έβδομου έτους από την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου όσον αφορά τη συμμετοχή της Δημοκρατίας της Κροατίας.

1. Όσον αφορά την ασφάλιση ανεργίας εργαζομένων που κατέχουν τίτλο διαμονής με περίοδο ισχύος μικρότερη από ένα έτος, ισχύουν οι ακόλουθοι κανόνες.
  - 1.1. Μόνο εργαζόμενοι οι οποίοι κατέβαλαν εισφορές στην Ελβετία για την ελάχιστη περίοδο που απαιτείται βάσει του ομοσπονδιακού νόμου σχετικά με την ασφάλιση ανεργίας και την αποζημίωση σε περίπτωση αφερεγγυότητας (*loi fédérale sur l'assurance-chômage obligatoire et l'indemnité en cas d'insolvabilité* — LACI) ⁽¹⁾ και οι οποίοι πληρούν και τους λοιπούς όρους επιλεξιμότητας για τη λήψη επιδόματος ανεργίας δικαιούνται τις παροχές ασφάλισης ανεργίας υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος.

---

¹ Επί του παρόντος 12 μήνες.

- 1.2. Μέρος των εισφορών που έχουν εισπραχθεί υπέρ εργαζομένων, των οποίων η περίοδος εισφοράς ήταν πολύ σύντομη για να είναι επιλέξιμοι για επίδομα ανεργίας στην Ελβετία σύμφωνα με το σημείο 1.1 επιστρέφεται στο κράτος καταγωγής τους σύμφωνα με τις διατάξεις του σημείου 1.3 ως συνεισφορά στο κόστος των παροχών που καταβάλλονται σε αυτούς τους εργαζομένους σε περίπτωση πλήρους ανεργίας: αυτοί οι εργαζόμενοι δεν έχουν επομένως δικαίωμα παροχών σε περίπτωση πλήρους ανεργίας στην Ελβετία. Εντούτοις, δικαιούνται επιδόματα σε περίπτωση δυσμενών καιρικών συνθηκών και αφερεγγυότητας του εργοδότη. Οι παροχές σε περίπτωση πλήρους ανεργίας καταβάλλονται από το κράτος καταγωγής υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω εργαζόμενοι είναι διαθέσιμοι να αναλάβουν εργασία. Οι περίοδοι ασφάλισης που ολοκληρώνονται στην Ελβετία λαμβάνονται υπόψη με τον ίδιο τρόπο όπως αν είχαν συμπληρωθεί στο κράτος καταγωγής.
- 1.3. Το μέρος των εισφορών που εισπράττονται υπέρ των εργαζομένων σύμφωνα με το σημείο 1.2 επιστρέφεται κατ' έτος σύμφωνα με τις ακόλουθες διατάξεις:
- α) Οι συνολικές εισφορές αυτών των εργαζομένων υπολογίζονται ανά κράτος, βάσει του ετήσιου αριθμού απασχολούμενων εργαζομένων και του μέσου όρου των ετήσιων εισφορών που καταβάλλονται για κάθε εργαζόμενο (εισφορές εργοδότη και εργαζομένου).
  - β) Από το ποσό που υπολογίζεται κατ' αυτόν τον τρόπο, ένα μέρος που αντιστοιχεί στο ποσοστό που αναλογεί στο επίδομα ανεργίας ως ποσοστό όλων των επιδομάτων που αναφέρονται στο σημείο 1.2 επιστρέφεται στα κράτη καταγωγής των εργαζομένων και ένα μέρος κρατείται από την Ελβετία ως αποθεματικό για μεταγενέστερες παροχές¹.

---

¹ Οι επιστραφείς εισφορές για εργαζομένους οι οποίοι ασκούν το δικαίωμα επιδόματος ανεργίας στην Ελβετία αφού κατέβαλαν εισφορές επί 12 τουλάχιστον μήνες —σε περισσότερες της μίας περιόδους διαμονής— σε διάστημα δύο ετών.

γ) Η Ελβετία διαβιβάζει κάθε έτος κατάσταση των εισφορών που επιστράφηκαν. Παρουσιάζει στα κράτη καταγωγής, εφόσον το ζητήσουν, τις βάσεις υπολογισμού και τα επιστρεφόμενα ποσά. Τα κράτη καταγωγής κοινοποιούν ετησίως στην Ελβετία τον αριθμό των δικαιούχων επιδόματος ανεργίας όπως αναφέρονται στο σημείο 1.2.

2. Αν η εν λόγω ρύθμιση αφορά κράτος μέλος το οποίο κατά το πέρας των ρυθμίσεων αντιμετωπίζει δυσχέρειες όσον αφορά την επιστροφή των εισφορών, ή αν η Ελβετία αντιμετωπίζει δυσχέρειες όσον αφορά τις συμφωνίες συνυπολογισμού, οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη μπορεί να παραπέμψει το ζήτημα στη μεικτή επιτροπή.

II. Επιδόματα ανικανότητας προς εργασία

Τα επιδόματα ανικανότητας προς εργασία που χορηγούνται στο πλαίσιο του ελβετικού ομοσπονδιακού νόμου για την ασφάλιση αναπηρίας, της 19ης Ιουνίου 1959, και του ομοσπονδιακού νόμου περί της ασφάλισης γήρατος και επιζώντων, της 20ής Δεκεμβρίου 1946, όπως τροποποιήθηκαν στις 8 Οκτωβρίου 1999, παρέχονται αποκλειστικά αν ο ενδιαφερόμενος κατοικεί στην Ελβετία.

III. Εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 στις διευρυμένες κατοχυρωμένες παροχές

Η Ελβετία εφαρμόζει τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004 στο διευρυμένο σύστημα δυνάμει του ομοσπονδιακού νόμου για την ελεύθερη κυκλοφορία μεταξύ επαγγελματικών προγραμμάτων παροχών σχετικά με τις συντάξεις γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας, της 17ης Δεκεμβρίου 1993, έως την πρώτη ημέρα του τεσσαρακοστού ένατου μήνα μετά την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου τροποποίησης.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΙΙ

του παραρτήματος ΙΙ της συμφωνίας

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι το άρθρο 33 της συμφωνίας για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (στο εξής: συμφωνία αποχώρησης) ορίζει ότι το δεύτερο μέρος τίτλος ΙΙΙ της συμφωνίας αποχώρησης εφαρμόζεται στους υπηκόους της Ισλανδίας, του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν, του Βασιλείου της Νορβηγίας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας υπό την προϋπόθεση ότι οι χώρες αυτές έχουν συνάψει και εφαρμόζουν αντίστοιχες συμφωνίες με το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας οι οποίες εφαρμόζονται στους πολίτες της Ένωσης, καθώς και αντίστοιχες συμφωνίες με την Ένωση οι οποίες εφαρμόζονται στους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι το άρθρο 26β της συμφωνίας μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τα δικαιώματα των πολιτών μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από τη συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων ορίζει ότι οι διατάξεις του μέρους ΙΙΙ της εν λόγω συμφωνίας εφαρμόζεται στους πολίτες της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι η Ένωση έχει συνάψει και εφαρμόζει αντίστοιχες συμφωνίες με το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας οι οποίες εφαρμόζονται στους υπηκόους της Ελβετίας, καθώς και αντίστοιχες συμφωνίες με την Ελβετία οι οποίες εφαρμόζονται στους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι είναι αναγκαίο να παρασχεθεί αμοιβαία προστασία των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης για τους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και για τα μέλη των οικογενειών τους και τους επιζώντες τους, οι οποίοι, έως τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, βρίσκονται ή βρίσκονταν σε διασυνοριακή κατάσταση στην οποία εμπλέκονται ταυτόχρονα ένα ή περισσότερα συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας,

ΑΡΘΡΟ 1

Ορισμοί και αναφορές

1. Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:
  - α) “συμφωνία αποχώρησης”: συμφωνία για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας¹.
  - β) “συμφωνία για τα δικαιώματα των πολιτών”: συμφωνία μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τα δικαιώματα των πολιτών μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από τη συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων.
  - γ) “καλυπτόμενα κράτη”: τα κράτη μέλη της Ένωσης και η Ελβετία.
  - δ) “μεταβατική περίοδος”: η μεταβατική περίοδος που αναφέρεται στο άρθρο 126 της συμφωνίας αποχώρησης.
  - ε) οι ορισμοί του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου² και του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³.

---

¹ ΕΕ L 29 της 31.1.2020, σ. 7.

² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ L 166 της 30.4.2004, σ. 1 όπως διορθώθηκε με ΕΕ L 200 της 7.6.2004, σ. 1).

³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για καθορισμό της διαδικασίας εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ L 284 της 30.10.2009, σ. 1).

2. Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου, κάθε αναφορά σε κράτη μέλη και αρμόδιες αρχές των κρατών μελών η οποία περιλαμβάνεται σε διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που καθίστανται εφαρμοστέες με το παρόν πρωτόκολλο θεωρείται ότι περιλαμβάνει το Ηνωμένο Βασίλειο και τις αρμόδιες αρχές του.

ΑΡΘΡΟ 2

Καλυπτόμενα πρόσωπα

1. Το παρόν πρωτόκολλο εφαρμόζεται στα ακόλουθα πρόσωπα:
  - α) υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου που υπάγονται στη νομοθεσία ενός από τα καλυπτόμενα κράτη κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, καθώς και στα μέλη των οικογενειών τους και στους επιζώντες τους·
  - β) υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου που διαμένουν σε ένα από τα καλυπτόμενα κράτη και υπάγονται στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, καθώς και στα μέλη των οικογενειών τους και στους επιζώντες τους·
  - γ) πρόσωπα τα οποία δεν εμπίπτουν στο στοιχείο α) ή β) αλλά είναι υπήκοοι του Ηνωμένου Βασιλείου που ασκούν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα σε ένα ή περισσότερα καλυπτόμενα κράτη κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου και οι οποίοι, με βάση τον τίτλο ΙΙ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004, υπάγονται στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και στα μέλη των οικογενειών τους και στους επιζώντες τους·
  - δ) ανιθαγενείς και πρόσφυγες που διαμένουν σε ένα από τα καλυπτόμενα κράτη ή στο Ηνωμένο Βασίλειο και εμπίπτουν σε μία από τις περιπτώσεις που περιγράφονται στα στοιχεία α) έως γ), καθώς και στα μέλη των οικογενειών τους και στους επιζώντες τους.

2. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 καλύπτονται για όσο διάστημα εξακολουθούν να εμπίπτουν χωρίς διακοπή σε μία από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στην εν λόγω παράγραφο και στην οποία εμπλέκονται ταυτόχρονα ένα καλυπτόμενο κράτος και το Ηνωμένο Βασίλειο.

3. Το παρόν πρωτόκολλο εφαρμόζεται επίσης σε υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου οι οποίοι δεν εμπίπτουν ή δεν εμπίπτουν πλέον σε μία από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, αλλά οι οποίοι εμπίπτουν στο άρθρο 10 της συμφωνίας αποχώρησης ή στο άρθρο 10 της συμφωνίας για τα δικαιώματα των πολιτών, καθώς και στα μέλη των οικογενειών τους και στους επιζώντες τους.

4. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 3 καλύπτονται για όσο διάστημα εξακολουθούν να έχουν δικαίωμα διαμονής σε ένα από τα καλυπτόμενα κράτη βάσει του άρθρου 13 της συμφωνίας αποχώρησης ή του άρθρου 12 της συμφωνίας για τα δικαιώματα των πολιτών ή δικαίωμα εργασίας στο κράτος εργασίας τους βάσει του άρθρου 24 ή 25 της συμφωνίας αποχώρησης ή του άρθρου 20 της συμφωνίας για τα δικαιώματα των πολιτών.

5. Όταν το παρόν άρθρο αναφέρεται σε μέλη οικογενειών και επιζώντες, τα εν λόγω πρόσωπα καλύπτονται από το παρόν πρωτόκολλο μόνο στον βαθμό που θεμελιώνουν δικαιώματα και υπέχουν υποχρεώσεις με αυτήν τους την ιδιότητα βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004.

ΑΡΘΡΟ 3

Κανόνες συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης

1. Οι κανόνες και οι στόχοι που καθορίζονται στο άρθρο 8 της συμφωνίας και στο παρόν παράρτημα, καθώς και στους κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και (ΕΚ) αριθ. 987/2009, εφαρμόζονται στα πρόσωπα που καλύπτονται από το παρόν πρωτόκολλο.

2. Τα καλυπτόμενα κράτη λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις αποφάσεις και τις συστάσεις της διοικητικής επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, η οποία υπάγεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συστάθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004 (στο εξής: διοικητική επιτροπή), οι οποίες παρατίθενται στο τμήμα Α του παρόντος παραρτήματος.

ΑΡΘΡΟ 4

Καλυπτόμενες ειδικές περιπτώσεις

1. Οι ακόλουθοι κανόνες εφαρμόζονται στις ακόλουθες περιπτώσεις στον βαθμό που καθορίζεται στο παρόν άρθρο, στο μέτρο που αφορούν πρόσωπα τα οποία δεν καλύπτονται ή δεν καλύπτονται πλέον από το άρθρο 2:

α) υπήκοοι του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και ανιθαγενείς και πρόσφυγες που διαμένουν στο Ηνωμένο Βασίλειο και οι οποίοι υπάγονταν στη νομοθεσία ενός από τα καλυπτόμενα κράτη πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους και οι επιζώντες τους, καλύπτονται από το παρόν πρωτόκολλο για τους σκοπούς της επίκλησης και του συνυπολογισμού περιόδων ασφάλισης, μισθωτής δραστηριότητας, μη μισθωτής δραστηριότητας ή διαμονής, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από τις περιόδους αυτές σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004· για τους σκοπούς του συνυπολογισμού των περιόδων, περίοδοι που έχουν συμπληρωθεί τόσο πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου όσο και μετά από αυτή λαμβάνονται υπόψη σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004·

- β) οι κανόνες που προβλέπονται στα άρθρα 20 και 27 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 εξακολουθούν να εφαρμόζονται σε υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και σε ανιθαγενείς και πρόσφυγες που διαμένουν στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίοι, πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, είχαν ζητήσει έγκριση για την υποβολή τους σε προγραμματισμένη ιατρική θεραπεία σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004, έως το τέλος της θεραπείας. Οι αντίστοιχες διαδικασίες επιστροφής δαπανών εφαρμόζονται επίσης ακόμη και μετά το τέλος της θεραπείας. Τα πρόσωπα αυτά και οι συνοδοί τους απολαμβάνουν το δικαίωμα εισόδου στο κράτος θεραπείας και εξόδου από αυτό σύμφωνα με το άρθρο 14 της συμφωνίας αποχώρησης, τηρουμένων των αναλογιών, και με το άρθρο 13 της συμφωνίας για τα δικαιώματα των πολιτών, τηρουμένων των αναλογιών·
- γ) οι κανόνες που προβλέπονται στα άρθρα 19 και 27 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 εξακολουθούν να εφαρμόζονται σε υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και σε ανιθαγενείς και πρόσφυγες που διαμένουν στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίοι καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου διαμένουν προσωρινά σε καλυπτόμενο κράτος ή στο Ηνωμένο Βασίλειο, έως το τέλος της προσωρινής διαμονής τους. Οι αντίστοιχες διαδικασίες επιστροφής δαπανών εφαρμόζονται επίσης ακόμη και μετά το τέλος της προσωρινής διαμονής ή της θεραπείας·
- δ) οι κανόνες που προβλέπονται στα άρθρα 67, 68 και 69 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 εξακολουθούν να εφαρμόζονται, για όσο διάστημα πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις, στη χορήγηση οικογενειακών παροχών επί των οποίων υπάρχει δικαίωμα κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου για τους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και για τους ανιθαγενείς και τους πρόσφυγες που διαμένουν στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίοι υπάγονται στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου και έχουν μέλη της οικογένειάς τους που διαμένουν σε καλυπτόμενο κράτος κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου·
- ε) στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο στοιχείο δ) της παρούσας παραγράφου, για κάθε πρόσωπο που έχει δικαιώματα ως μέλος της οικογένειας κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004, όπως παράγωγα δικαιώματα για παροχές ασθένειας σε είδος, ο εν λόγω κανονισμός και οι αντίστοιχες διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 987/2009 εξακολουθούν να εφαρμόζονται για όσο διάστημα πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στους εν λόγω κανονισμούς.

2. Οι διατάξεις του τίτλου ΙΙΙ κεφάλαιο 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 όσον αφορά τις παροχές ασθένειας εφαρμόζονται σε πρόσωπα που λαμβάνουν παροχές βάσει της παραγράφου 1 στοιχείο α) του παρόντος άρθρου.

Η παρούσα παράγραφος εφαρμόζεται, τηρουμένων των αναλογιών, όσον αφορά οικογενειακές παροχές βάσει των άρθρων 67, 68 και 69 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004.

ΑΡΘΡΟ 5

Απόδοση, ανάκτηση και συμψηφισμός δαπανών

Οι διατάξεις των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και (ΕΚ) αριθ. 987/2009 σχετικά με την απόδοση, την ανάκτηση και τον συμψηφισμό των δαπανών εξακολουθούν να εφαρμόζονται σε σχέση με γεγονότα τα οποία, στον βαθμό που αφορούν πρόσωπα τα οποία δεν καλύπτονται από το άρθρο 2:

- α) επήλθαν πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου· ή
- β) επήλθαν μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου και αφορούν πρόσωπα τα οποία καλύπτονταν από το άρθρο 2 ή το άρθρο 4 τη στιγμή που συνέβη το γεγονός.

Εξέλιξη του δικαίου και προσαρμογές

1. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 3, αναφορές στους κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και (ΕΚ) αριθ. 987/2009 ή σε διατάξεις αυτών, οι οποίες περιλαμβάνονται στο παρόν πρωτόκολλο νοούνται ως αναφορές στις πράξεις ή στις διατάξεις όπως έχουν ενσωματωθεί στη συμφωνία, όπως ισχύουν την τελευταία ημέρα της μεταβατικής περιόδου.
2. Σε περίπτωση τροποποίησης ή αντικατάστασης των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και (ΕΚ) αριθ. 987/2009 μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, αναφορές σε αυτούς τους κανονισμούς οι οποίες περιλαμβάνονται στο παρόν πρωτόκολλο νοούνται ως αναφορές στους κανονισμούς όπως αυτοί έχουν τροποποιηθεί ή αντικατασταθεί, σύμφωνα με τις πράξεις που παρατίθενται στο παράρτημα Ι μέρος ΙΙ της συμφωνίας αποχώρησης, όσον αφορά την Ένωση, και στο παράρτημα Ι μέρος ΙΙ της συμφωνίας για τα δικαιώματα των πολιτών όσον αφορά την Ελβετία.
3. Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου, οι κανονισμοί (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και (ΕΚ) αριθ. 987/2009 θεωρείται ότι περιλαμβάνουν τις προσαρμογές που παρατίθενται στο παράρτημα Ι μέρος ΙΙΙ της συμφωνίας αποχώρησης, όσον αφορά την Ένωση, και στο παράρτημα Ι μέρος ΙΙΙ της συμφωνίας για τα δικαιώματα των πολιτών, όσον αφορά την Ελβετία.
4. Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου, οι τροποποιήσεις και οι προσαρμογές που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 παράγουν αποτελέσματα την επομένη της ημέρας κατά την οποία παράγουν αποτελέσματα οι αντίστοιχες τροποποιήσεις και προσαρμογές του παραρτήματος Ι της συμφωνίας αποχώρησης ή του παραρτήματος Ι της συμφωνίας για τα δικαιώματα των πολιτών, ανάλογα με το ποιο από τα δύο λαμβάνει χώρα σε μεταγενέστερο χρόνο.».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΝΤΩΝ

Τροποποιήσεις του παραρτήματος ΙΙΙ της συμφωνίας

Το παράρτημα ΙΙΙ της συμφωνίας αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΝΤΩΝ

(Διπλώματα, πιστοποιητικά και άλλοι τίτλοι εκπαίδευσης)

ΤΜΗΜΑ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για τους σκοπούς της εφαρμογής των άρθρων 2 έως 9 της συμφωνίας, οι νομικές πράξεις της Ένωσης που παρατίθενται στο τμήμα 2 του παρόντος παραρτήματος εφαρμόζονται με την επιφύλαξη της αρχής της δυναμικής ευθυγράμμισης που αναφέρεται στο άρθρο 5 του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας, καθώς και με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που παρατίθενται στην παράγραφο 7 του εν λόγω άρθρου.

Εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε τυχόν τεχνικές προσαρμογές, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που προβλέπονται για τα κράτη μέλη της Ένωσης στις νομικές πράξεις της Ένωσης οι οποίες ενσωματώνονται στο παρόν παράρτημα θεωρείται ότι προβλέπονται και για την Ελβετία. Αυτό ισχύει με πλήρη σεβασμό του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας.

Με την επιφύλαξη του άρθρου 16 του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας και εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε τυχόν τεχνικές προσαρμογές, οι διατάξεις των πράξεων που παρατίθενται στο τμήμα 2 οι οποίες επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση να παρέχουν πληροφορίες σε άλλα κράτη μέλη ή στην Επιτροπή εφαρμόζονται και στην Ελβετία. Όταν οι πληροφορίες αυτές αφορούν εποπτεία ή εφαρμογή, η Ελβετία κοινοποιεί τις πληροφορίες αυτές μέσω της μεικτής επιτροπής.

ΤΜΗΜΑ 2

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ

1. 32005 L 0036: Οδηγία 2005/36/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (ΕΕ L 255 της 30.9.2005, σ. 22),

όπως τροποποιήθηκε με:

- Οδηγία 2006/100/EK του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006, για την προσαρμογή ορισμένων οδηγιών στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, λόγω της προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας (ΕΕ L 363 της 20.12.2006, σ. 141),

- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 213/2011 της Επιτροπής, της 3ης Μαρτίου 2011, για την τροποποίηση των παραρτημάτων II και V της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (ΕΕ L 59 της 4.3.2011, σ. 4),
- Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ανακοίνωση των επαγγελματικών ενώσεων ή οργανισμών που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 παράγραφος 2 και απαριθμούνται στο παράρτημα I της οδηγίας 2005/36/ΕΚ (ΕΕ C 111 της 15.5.2009, σ. 1),
- Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ανακοίνωση των επαγγελματικών ενώσεων ή οργανισμών που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 παράγραφος 2 και απαριθμούνται στο παράρτημα I της οδηγίας 2005/36/ΕΚ (ΕΕ C 182 της 23.6.2011, σ. 1),
- Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Κροατίας και των προσαρμογών της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΕ L 112 της 24.4.2012, σ. 10),
- Οδηγία 2013/25/ΕΕ του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 2013, για την προσαρμογή ορισμένων οδηγιών στον τομέα του δικαιώματος εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, λόγω της προσχώρησης της Δημοκρατίας της Κροατίας (ΕΕ L 158 της 10.6.2013, σ. 368),
- Οδηγία 2013/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013, για την τροποποίηση της οδηγίας 2005/36/ΕΚ σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του συστήματος πληροφόρησης της εσωτερικής αγοράς (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 132),

- Κατ' εξουσιοδότηση απόφαση (ΕΕ) 2016/790 της Επιτροπής, της 13ης Ιανουαρίου 2016, για την τροποποίηση του παραρτήματος V της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους τίτλους εκπαίδευσης και τις ονομασίες εκπαιδεύσεων (ΕΕ L 134 της 24.5.2016, σ. 135),
- Κατ' εξουσιοδότηση απόφαση (ΕΕ) 2017/2113 της Επιτροπής, της 11ης Σεπτεμβρίου 2017, για την τροποποίηση του παραρτήματος V της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους τίτλους εκπαίδευσης και τις ονομασίες εκπαιδεύσεων (ΕΕ L 317 της 1.12.2017, σ. 119),
- Κατ' εξουσιοδότηση απόφαση (ΕΕ) 2019/608 της Επιτροπής, της 16ης Ιανουαρίου 2019, για την τροποποίηση του παραρτήματος V της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους τίτλους εκπαίδευσης και τις ονομασίες εκπαιδεύσεων (ΕΕ L 104 της 15.4.2019, σ. 1),
- Κατ' εξουσιοδότηση απόφαση (ΕΕ) 2020/548 της Επιτροπής, της 23ης Ιανουαρίου 2020, για την τροποποίηση του παραρτήματος V της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους τίτλους εκπαίδευσης και τις ονομασίες εκπαιδεύσεων (ΕΕ L 131 της 24.4.2020, σ. 1),
- Κατ' εξουσιοδότηση απόφαση (ΕΕ) 2021/2183 της Επιτροπής, της 25ης Αυγούστου 2021, για την τροποποίηση του παραρτήματος V της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους τίτλους εκπαίδευσης και τις ονομασίες εκπαιδεύσεων (ΕΕ L 444 της 10.12.2021, σ. 16),
- Κατ' εξουσιοδότηση απόφαση (ΕΕ) 2023/2383 της Επιτροπής, της 23ης Μαΐου 2023, για την τροποποίηση και τη διόρθωση της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους τίτλους εκπαίδευσης και τις ονομασίες εκπαιδεύσεων (ΕΕ L 2383 της 9.10.2023, σ. 1),

- Κατ' εξουσιοδότηση οδηγία (ΕΕ) 2024/782 της Επιτροπής, της 4ης Μαρτίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις ελάχιστες απαιτήσεις εκπαίδευσης για τα επαγγέλματα του νοσοκόμου υπεύθυνου για γενική περίθαλψη, του οδοντιάτρου και του φαρμακοποιού (ΕΕ L, 2024/782, 31.5.2024),
- Κατ' εξουσιοδότηση απόφαση (ΕΕ) 2024/1395 της Επιτροπής, της 31ης Μαΐου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους τίτλους εκπαίδευσης και τις ονομασίες εκπαιδευσεων (ΕΕ L, 2024/1395, 31.5.2024).

διορθώθηκε με:

- Διορθωτικό στην οδηγία 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (ΕΕ L 93 της 4.4.2008, σ. 28),
- Διορθωτικό στην οδηγία 2006/100/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006, για την προσαρμογή ορισμένων οδηγιών στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, λόγω της προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας (ΕΕ L 177 της 8.7.2015, σ. 60).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι διατάξεις της οδηγίας προσαρμόζονται ως εξής:

α) στο παράρτημα V σημείο 5.1.1 της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης	Πιστοποιητικό που συνοδεύει τον τίτλο εκπαίδευσης	Ημερομηνία αναφοράς
Switzerland	Eidgenössisches Arztdiplom Diplôme fédéral de médecin Diploma federale di medico	Eidgenössisches Departement des Innern Département fédéral de l’intérieur Dipartimento federale dell’interno		1.6.2002”

β) στο παράρτημα V σημείο 5.1.2 της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης	Ημερομηνία αναφοράς
Switzerland	Diplom als Facharzt Diplôme de médecin spécialiste Diploma di medico specialista	Eidgenössisches Departement des Innern und Verbindung der Schweizer Ärztinnen und Ärzte (FMH) / Schweizerische Institut für ärztliche Weiter- und Fortbildung (SIWF) Département fédéral de l’intérieur et Fédération des médecins suisses (FMH) / Institut suisse pour la formation médicale postgraduée et continue (ISFM) Dipartimento federale dell’interno e Federazione dei medici svizzeri (FMH) / Istituto svizzero per la formazione medica (ISFM)	1.6.2002”

γ) στο παράρτημα V σημείο 5.1.3 της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

Χώρα	Τίτλος
Αναισθησιολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 3 έτη	
Switzerland	Anästhesiologie Anesthésiologie Anesthesiologia

Χώρα	Τίτλος
Γενική χειρουργική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 5 έτη	
Switzerland	Chirurgie Chirurgie Chirurgia

Χώρα	Τίτλος
Νευροχειρουργική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 5 έτη	
Switzerland	Neurochirurgie Neurochirurgie Neurochirurgia

Χώρα	Τίτλος
Μαιευτική - Γυναικολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Gynäkologie und Geburtshilfe Gynécologie et obstétrique Ginecologia e ostetricia

Χώρα	Τίτλος
Γενική (Εσωτερική) Ιατρική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 5 έτη	
Switzerland	Allgemeine Innere Medizin Médecine interne générale Medicina interna generale

Χώρα	Τίτλος
Οφθαλμολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 3 έτη	
Switzerland	Ophthalmologie Ophtalmologie Oftalmologia

Χώρα	Τίτλος
Ωτορινολαρυγγολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 3 έτη	
Switzerland	Oto-Rhino-Laryngologie Oto-rhino-laryngologie Otorinolaringoiatria

Χώρα	Τίτλος
Παιδιατρική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Kinder- und Jugendmedizin Pédiatrie Pediatria

Χώρα	Τίτλος
Ιατρική των αναπνευστικών οδών (πνευμονολογία) Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Pneumologie Pneumologie Pneumologia

Χώρα	Τίτλος
Ουρολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 5 έτη	
Switzerland	Urologie Urologie Urologia

Χώρα	Τίτλος
Ορθοπαιδική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 5 έτη	
Switzerland	Orthopädische Chirurgie und Traumatologie des Bewegungsapparates Chirurgie orthopédique et traumatologie de l'appareil locomoteur Chirurgia ortopedica e traumatologia dell'apparato locomotore

Χώρα	Τίτλος
Παθολογική Ανατομική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Pathologie Pathologie Patologia

Χώρα	Τίτλος
Νευρολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Neurologie Neurologie Neurologia

Χώρα	Τίτλος
Ψυχιατρική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Psychiatrie und Psychotherapie Psychiatrie et psychothérapie Psichiatria e psicoterapia

Χώρα	Τίτλος
Ακτινοδιαγνωστική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Radiologie Radiologie Radiologia

Χώρα	Τίτλος
Ακτινοθεραπευτική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Radio-Onkologie/Strahlentherapie Radio-oncologie/radiothérapie Radio-oncologia/radioterapia

Χώρα	Τίτλος
Πλαστική Χειρουργική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 5 έτη	
Switzerland	Plastische, Rekonstruktive und Ästhetische Chirurgie Chirurgie plastique, reconstructive et esthétique Chirurgia plastica, ricostruttiva ed estetica

Χώρα	Τίτλος
Χειρουργική Θώρακος Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 5 έτη	
Switzerland	Thoraxchirurgie ¹ Chirurgie thoracique Chirurgia toracica

Χώρα	Τίτλος
Καρδιοχειρουργική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 5 έτη	
Switzerland	Herz- und thorakale Gefässchirurgie Chirurgie cardiaque et vasculaire thoracique Chirurgia del cuore e dei vasi toracici

¹ Το πρόγραμμα εκπαίδευσης της 1ης Ιανουαρίου 2015 έλαβε διαπίστευση στις 31 Αυγούστου 2018. Στους κατόχους αντίστοιχου τίτλου ειδικότητας που έχει εκδοθεί πριν από την ημερομηνία διαπίστευσης χορηγείται, χωρίς περαιτέρω απαιτήσεις, νέος τίτλος εκπαίδευσης ειδικευμένου ιατρού με την τρέχουσα ημερομηνία έκδοσής του.

Χώρα	Τίτλος
Αγγειοχειρουργική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 5 έτη	
Switzerland	Gefäßchirurgie ¹ Chirurgie vasculaire Chirurgia vascolare

Χώρα	Τίτλος
Χειρουργική παιδών Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 5 έτη	
Switzerland	Kinderchirurgie Chirurgie pédiatrique Chirurgia pediatrica

Χώρα	Τίτλος
Καρδιολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Kardiologie Cardiologie Cardiologia

Χώρα	Τίτλος
Γαστρεντερολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Gastroenterologie Gastroentérologie Gastroenterologia

¹ Το πρόγραμμα εκπαίδευσης της 1ης Ιανουαρίου 2015 έλαβε διαπίστευση στις 31 Αυγούστου 2018. Στους κατόχους αντίστοιχου τίτλου ειδικότητας που έχει εκδοθεί πριν από την ημερομηνία διαπίστευσης χορηγείται, χωρίς περαιτέρω απαιτήσεις, νέος τίτλος εκπαίδευσης ειδικευμένου ιατρού με την τρέχουσα ημερομηνία έκδοσής του.

Χώρα	Τίτλος
Ρευματολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Rheumatologie Rhumatologie Reumatologia

Χώρα	Τίτλος
Γενική αιματολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 3 έτη	
Switzerland	Hämatologie Hématologie Ematologia

Χώρα	Τίτλος
Ενδοκρινολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 3 έτη	
Switzerland	Endokrinologie/Diabetologie Endocrinologie/diabétologie Endocrinologia/diabetologia

Χώρα	Τίτλος
Φυσιοθεραπεία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 3 έτη	
Switzerland	Physikalische Medizin und Rehabilitation Médecine physique et réadaptation Medicina fisica e riabilitazione

Χώρα	Τίτλος
Δερματολογία – Αφροδισιολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 3 έτη	
Switzerland	Dermatologie und Venerologie Dermatologie et vénéréologie Dermatologia e venerologia

Χώρα	Τίτλος
Τροπική Ιατρική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Tropen- und Reisemedizin Médecine tropicale et médecine des voyages Medicina tropicale e medicina di viaggio

Χώρα	Τίτλος
Παιδοψυχιατρική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Kinder- und Jugendpsychiatrie und -psychotherapie Psychiatrie et psychothérapie d'enfants et d'adolescents Psichiatria e psicoterapia infantile e dell'adolescenza

Χώρα	Τίτλος
Νεφρολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Nephrologie Néphrologie Nefrologia

Χώρα	Τίτλος
Νεφρολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Infektiologie Infectiologie Malattie infettive

Χώρα	Τίτλος
Κοινωνική Ιατρική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Prävention und Gesundheitswesen Prévention et santé publique Prevenzione e salute pubblica

Χώρα	Τίτλος
Φαρμακολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Klinische Pharmakologie und Toxikologie Pharmacologie et toxicologie cliniques Farmacologia e tossicologia clinica

Χώρα	Τίτλος
Ιατρική της Εργασίας Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Arbeitsmedizin Médecine du travail Medicina del lavoro

Χώρα	Τίτλος
Αλλεργιολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 3 έτη	
Switzerland	Allergologie und klinische Immunologie Allergologie et immunologie clinique Allergologia e immunologia clinica

Χώρα	Τίτλος
Πυρηνική Ιατρική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Nuklearmedizin Médecine nucléaire Medicina nucleare

Χώρα	Τίτλος
Οδοντική, στοματική και γναθοπροσωπική χειρουργική (βασική ιατρική και οδοντιατρική εκπαίδευση) Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Mund-, Kiefer- und Gesichtschirurgie Chirurgie orale et maxillo-faciale Chirurgia oro-maxillo-facciale

Χώρα	Τίτλος
Παθολογική Ογκολογία Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 5 έτη	
Switzerland	Medizinische Onkologie Oncologie médicale Oncologia medica

Χώρα	Τίτλος
Ιατρική Γενετική Ελάχιστη διάρκεια εκπαίδευσης: 4 έτη	
Switzerland	Medizinische Genetik Génétiq�� médicale Genetica medica”

δ) στο παράρτημα V σημείο 5.1.4 της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Επαγγελματικός τίτλος	Ημερομηνία αναφοράς
Switzerland	Diplom als praktischer Arzt/praktische Ärztin Diplôme de médecin praticien Diploma di medico generico	Praktischer Arzt/Praktische Ärztin Médecin praticien Medico generico	1.6.2002”

ε) στο παράρτημα V σημείο 5.2.2 της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης	Επαγγελματικός τίτλος	Ημερομηνία αναφοράς
Switzerland	1. Diplomierte Pflegefachfrau, diplomierter Pflegefachmann Infirmière diplômée et infirmier dipl��m�� Infermiera diplomata e infermiere diplomato	Schulen, die staatlich anerkannte Bildungsg��nge durchführen ��coles qui proposent des filières de formation reconnues par l’��tat Scuole che propongono dei cicli di formazione riconosciuti dallo Stato	Pflegefachfrau, Pflegefachmann Infirmière, infirmier Infermiera, infermiere	1.6.2002

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης	Επαγγελματικός τίτλος	Ημερομηνία αναφοράς
	2. Bachelor of Science in nursing	Schulen, die staatlich anerkannte Bildungsgänge durchführen Écoles qui proposent des filières de formation reconnues par l’État Scuole che propongono dei cicli di formazione riconosciuti dallo Stato	Pflegefachfrau, Pflegefachmann Infirmière, infirmier Infermiera, infermiere	30.9.2011
	3. Diplomierte Pflegefachfrau HF, diplomierter Pflegefachmann HF Infirmière diplômée ES, infirmier diplômé ES Infermiera diplomata SSS, infermiere diplomato SSS	Höhere Fachschulen, die staatlich anerkannte Bildungsgänge durchführen Écoles supérieures qui proposent des filières de formation reconnues par l’État Scuole specializzate superiori che propongono dei cicli di formazione riconosciuti dallo Stato	Pflegefachfrau, Pflegefachmann Infirmière, infirmier Infermiera, infermiere	1.6.2002”

στ) στο παράρτημα V σημείο 5.3.2 της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης	Πιστοποιητικό που συνοδεύει τον τίτλο εκπαίδευσης	Επαγγελματικός τίτλος	Ημερομηνία αναφοράς
Switzerland	Eidgenössisches Zahnarztdiplom Diplôme fédéral de médecin-dentiste Diploma federale di medico-dentista	Eidgenössisches Departement des Innern Département fédéral de l'intérieur Dipartimento federale dell'interno		Zahnarzt Médecin-dentiste Medico-dentista	1.6.2002”

ζ) στο παράρτημα V σημείο 5.3.3 της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Ορθοδοντική				
Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης		Ημερομηνία αναφοράς
Switzerland	Diplom für Kieferorthopädie Diplôme fédéral d'orthodontiste Diploma di ortodontista	Eidgenössisches Departement des Innern und Schweizerische Zahnärzte-Gesellschaft (SSO) / Büro für zahnmedizinische Weiterbildung (BZW) Département fédéral de l'intérieur et Société suisse d'odonto-stomatologie (SSO) / Bureau pour la formation postgrade en médecine dentaire (BZW) Dipartimento federale dell'interno e Società Svizzera di Odontologia e Stomatologia (SSO) / Ufficio per la formazione post-laurea in odontoiatria (BZW)		1.6.2002

Στοματική χειρουργική			
Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης	Ημερομηνία αναφοράς
Switzerland	Diplom für Oralchirurgie Diplôme fédéral de chirurgie orale Diploma di chirurgia orale	Eidgenössisches Departement des Innern und Schweizerische Zahnärzte-Gesellschaft (SSO) / Büro für zahnmedizinische Weiterbildung (BZW) Département fédéral de l'intérieur et Société suisse d'odonto-stomatologie (SSO) / Bureau pour la formation postgrade en médecine dentaire (BZW) Dipartimento federale dell'interno e Società Svizzera di Odontologia e Stomatologia (SSO) / Ufficio per la formazione post-laurea in odontoiatria (BZW)	30.4.2004"

η) στο παράρτημα V σημείο 5.4.2 της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης	Πιστοποιητικό που συνοδεύει τον τίτλο εκπαίδευσης	Ημερομηνία αναφοράς
Switzerland	Eidgenössisches Tierarztdiplom Diplôme fédéral de vétérinaire Diploma federale di veterinario	Eidgenössisches Departement des Innern Département fédéral de l'intérieur Dipartimento federale dell'interno		1.6.2002"

θ) στο παράρτημα V σημείο 5.5.2 της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης	Επαγγελματικός τίτλος	Ημερομηνία αναφοράς
Switzerland	1. Diplomierte Hebamme Sage-femme diplômée Levatrice diplomata	Schulen, die staatlich anerkannte Bildungsgänge durchführen Écoles qui proposent des filières de formation reconnues par l'État Scuole che propongono dei cicli di formazione riconosciuti dallo Stato	Hebamme Sage-femme Levatrice	1.6.2002
	2. [Bachelor of Science [Name of the UAS] in Midwifery] ‘Bachelor of Science HES-SO de Sage-femme’ (Bachelor of Science HES-SO in Midwifery) ‘Bachelor of Science BFH Hebamme’ (Bachelor of Science BFH in Midwifery) ‘Bachelor of Science ZFH Hebamme’ (Bachelor of Science ZHAW in Midwifery)	Schulen, die staatlich anerkannte Bildungsgänge durchführen Écoles qui proposent des filières de formation reconnues par l'État Scuole che propongono dei cicli di formazione riconosciuti dallo Stato	Hebamme Sage-femme Levatrice	1.6.2002”

- ι) στο παράρτημα V σημείο 5.6.2 της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης	Πιστοποιητικό που συνοδεύει τον τίτλο εκπαίδευσης	Ημερομηνία αναφοράς
Switzerland	Eidgenössisches Apothekerdiplom Diplôme fédéral de pharmacien Diploma federale di farmacista	Eidgenössisches Departement des Innern Département fédéral de l'intérieur Dipartimento federale dell'interno		1.6.2002”

- ια) στο παράρτημα V σημείο 5.7.1 της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης	Πιστοποιητικό που συνοδεύει τον τίτλο εκπαίδευσης	Ακαδημαϊκό έτος αναφοράς
Switzerland	Master of Science in Architecture - Diploma di architetto (Arch. Dipl. USI)	Accademia di Architettura dell'Università della Svizzera Italiana		2002-2003
	Master of Arts BFH/HES-SO en architecture, Master of Arts BFH/HES-SO in Architecture	Haute école spécialisée de Suisse occidentale (HES-SO) together with Berner Fachhochschule (BFH)		2007-2008
	Master of Arts BFH/HES-SO in Architektur, Master of Arts BFH/HES-SO in Architecture	Haute école spécialisée de Suisse occidentale (HES-SO) together with Berner Fachhochschule (BFH)		2007-2008
	Master of Arts FHNW in Architektur	Fachhochschule Nordwestschweiz FHNW		2007-2008

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Οργανισμός που χορηγεί τον τίτλο εκπαίδευσης	Πιστοποιητικό που συνοδεύει τον τίτλο εκπαίδευσης	Ακαδημαϊκό έτος αναφοράς
	Master of Arts FHZ in Architektur	Fachhochschule Zentralschweiz (FHZ)		2007-2008
	Master of Arts ZFH in Architektur	Zürcher Fachhochschule (ZFH), Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften (ZHAW), Departement Architektur, Gestaltung und Bauingenieurwesen		2007-2008
	Master of Science MSc in Architecture, Architecte (arch. Dipl). EPF)	École Polytechnique Fédérale de Lausanne		2007-2008
	Master of Science ETH in Architektur, MSc ETH Arch	Eidgenössische Technische Hochschule Zurich		2007-2008”

ιβ) στο παράρτημα VI της οδηγίας προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Χώρα	Τίτλος εκπαίδευσης	Ακαδημαϊκό έτος αναφοράς
Switzerland	1. Diploma di Architetto	1996-1997
	2. Master of Arts/Science in Architecture – Diploma di Architetto	2000-2001
	3. Dipl. Arch. ETH, arch. dipl. EPF, arch. dipl. PF	2004-2005
	4. Architecte diplômé EAUG	2004-2005
	5. Architekt REG A Architecte REG A Architetto REG A	2004-2005”

2. 31977 L 0249: Οδηγία 77/249/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1977, περί διευκολύνσεως της πραγματικής ασκήσεως της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών από δικηγόρους (ΕΕ L 78 της 26.3.1977, σ. 17),

όπως τροποποιήθηκε με:

- 1 1979 Η: Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως και των προσαρμογών των συνθηκών – Προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ L 291 της 19.11.1979, σ. 91),
- 1 1985 Ι: Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως και των προσαρμογών των συνθηκών – Προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας (ΕΕ L 302 της 15.11.1985, σ. 23),
- Απόφαση 95/1/ΕΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 1ης Ιανουαρίου 1995, για την προσαρμογή των πράξεων προσχώρησης νέων κρατών μελών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 1 της 1.1.1995, σ. 1),
- 1 2003 Τ: Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, που εγκρίθηκε στις 16 Απριλίου 2003 (ΕΕ L 236 της 23.9.2003, σ. 33),
- 32006 L 0100: Οδηγία 2006/100/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006, για την προσαρμογή ορισμένων οδηγιών στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, λόγω της προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας (ΕΕ L 363 της 20.12.2006, σ. 141),

- 32013 L 0025: Οδηγία 2013/25/ΕΕ του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 2013, για την προσαρμογή ορισμένων οδηγιών στον τομέα του δικαιώματος εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, λόγω της προσχώρησης της Δημοκρατίας της Κροατίας (ΕΕ L 158 της 10.6.2013, σ. 368).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, η οδηγία 77/249/ΕΟΚ προσαρμόζεται ως εξής:

Στο άρθρο 1 παράγραφος 2 προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Ελβετία:

Advokat, Rechtsanwalt, Anwalt, Fürsprecher, Fürsprech

Avocat

Avvocato”.

3. 31998 L 0005: Οδηγία 98/5/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 1998, για τη διευκόλυνση της μόνιμης άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος σε κράτος μέλος διάφορο εκείνου στο οποίο αποκτήθηκε ο επαγγελματικός τίτλος (ΕΕ L 77 της 14.3.1998, σ. 36), όπως τροποποιήθηκε με:

- 1 2003 T: Πράξη περί των όρων προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, που εγκρίθηκε στις 16 Απριλίου 2003 (ΕΕ L 236 της 23.9.2003, σ. 33),

- 32006 L 0100: Οδηγία 2006/100/EK του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006, για την προσαρμογή ορισμένων οδηγιών στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, λόγω της προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας (ΕΕ L 363 της 20.12.2006, σ. 141),
- 32013 L 0025: Οδηγία 2013/25/ΕΕ του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 2013, για την προσαρμογή ορισμένων οδηγιών στον τομέα του δικαιώματος εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, λόγω της προσχώρησης της Δημοκρατίας της Κροατίας (ΕΕ L 158 της 10.6.2013, σ. 368).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, η οδηγία 98/5/EK προσαρμόζεται ως εξής:

Στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

“Ελβετία:

Advokat, Rechtsanwalt, Anwalt, Fürsprecher, Fürsprech

Avocat

Avvocato”.

4. 31974 L 0556: Οδηγία 74/556/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 4ης Ιουνίου 1974 περί των λεπτομερειών εφαρμογής των μεταβατικών μέτρων στον τομέα των δραστηριοτήτων, που υπάγονται στο εμπόριο και τη διανομή τοξικών προϊόντων, και των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν την επαγγελματική χρησιμοποίηση των προϊόντων αυτών συμπεριλαμβανομένων και των διαμεσολαβητικών δραστηριοτήτων (ΕΕ L 307 της 18.11.1974, σ. 1).

5. 319s74 L 0557: Οδηγία 74/557/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 4ης Ιουνίου 1974 περί
πραγματοποιήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών
για τις μη μισθωτές δραστηριότητες και τις διαμεσολαβητικές δραστηριότητες σχετικά με το
εμπόριο και τη διανομή τοξικών προϊόντων (ΕΕ L 307 της 18.11.1974, σ. 5), όπως
τροποποιήθηκε με:
- Απόφαση 95/1/ΕΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της
1ης Ιανουαρίου 1995, για την προσαρμογή των πράξεων προσχώρησης νέων κρατών
μελών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 1 της 1.1.1995, σ. 1),
  - 1 2003 T: Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της
Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της
Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της
Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της
Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί
των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, που εγκρίθηκε στις 16 Απριλίου 2003
(ΕΕ L 236 της 23.9.2003, σ. 33),
  - 32006 L 0101: Οδηγία 2006/101/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006, για
την προσαρμογή των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ, 74/557/ΕΟΚ και 2002/83/ΕΚ στον τομέα
της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, λόγω της προσχώρησης της Βουλγαρίας και της
Ρουμανίας (ΕΕ L 363 της 20.12.2006, σ. 238),
  - 32013 L 0025: Οδηγία 2013/25/ΕΕ του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 2013, για την
προσαρμογή ορισμένων οδηγιών στον τομέα του δικαιώματος εγκατάστασης και
ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, λόγω της προσχώρησης της Δημοκρατίας της Κροατίας
(ΕΕ L 158 της 10.6.2013, σ. 368).

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, η οδηγία 74/557/ΕΟΚ προσαρμόζεται ως εξής:

Στην Ελβετία:

Όλα τα προϊόντα και οι τοξικές ουσίες που καθορίζονται στον ομοσπονδιακό νόμο σχετικά με την προστασία από επικίνδυνες ουσίες και παρασκευάσματα [κωδικοποίηση ομοσπονδιακής νομοθεσίας (CC 813.1)] και ειδικότερα στα διατάγματα που έχουν σχέση με αυτές (CC 813) και τις δηλητηριώδεις ουσίες για το περιβάλλον (CC 814.812.31, 814.812.32 και 814.812.33).

6. 31986 L 0653: Οδηγία 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, για το συντονισμό των δικαίων των κρατών μελών όσον αφορά τους εμπορικούς αντιπροσώπους (ανεξάρτητους επαγγελματίες) (ΕΕ L 382 της 31.12.1986, σ. 17).
7. 32015 R 0983: Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/983 της Επιτροπής, της 24ης Ιουνίου 2015, σχετικά με τη διαδικασία για την έκδοση της ευρωπαϊκής επαγγελματικής ταυτότητας και την εφαρμογή του μηχανισμού προειδοποίησης σύμφωνα με την οδηγία 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 159 της 25.6.2015, σ. 27).
8. 32018 L 0958: Οδηγία (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2018, σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελμάτων (ΕΕ L 173 της 9.7.2018, σ. 25)
9. 32019 R 0907: Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2019/907 της Επιτροπής, της 14ης Μαρτίου 2019, για τη θέσπιση κοινής δοκιμασίας εκπαίδευσης για εκπαιδευτές χιονοδρομίας σύμφωνα με το άρθρο 49β της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (ΕΕ L 145 της 4.6.2019, σ. 7).

10. 32023 D 0423: Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2023/423 της Επιτροπής, της 24ης Φεβρουαρίου 2023, σχετικά με πιλοτικό έργο για την εφαρμογή των διατάξεων διοικητικής συνεργασίας που αφορούν τα νομοθετικά ρυθμιζόμενα επαγγέλματα, οι οποίες προβλέπονται στις οδηγίες 2005/36/ΕΚ και (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, μέσω του Συστήματος Πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά, και για την ενοποίηση της βάσης δεδομένων για τα νομοθετικά ρυθμιζόμενα επαγγέλματα στο εν λόγω σύστημα (ΕΕ L 61 της 27.2.2023, σ. 62).
11. 32012 R 1024: Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του Συστήματος Πληροφόρησης για την Εσωτερική Αγορά και την κατάργηση της απόφασης 2008/49/ΕΚ (ΕΕ L 316 της 14.11.2012, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με:
- 32013 L 0055: Οδηγία 2013/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013 (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 132),
  - 32014 L 0060: Οδηγία 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014 (ΕΕ L 159 της 28.5.2014, σ. 1), όπως διορθώθηκε με ΕΕ L 147 της 12.6.2015, σ. 24,
  - 32014 L 0067: Οδηγία 2014/67/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014 (ΕΕ L 159 της 28.5.2014, σ. 11),
  - 32016 R 1191: Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1191 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016 (ΕΕ L 200 της 26.7.2016, σ. 1),
  - 32016 R 1628: Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1628 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2016 (ΕΕ L 252 της 16.9.2016, σ. 53), όπως διορθώθηκε με ΕΕ L 231 της 6.9.2019, σ. 29,

- 32018 R 1724: Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Οκτωβρίου 2018, (ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 1),
- 32020 L 1057: Οδηγία (ΕΕ) 2020/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2020 (ΕΕ L 249 της 31.7.2020, σ. 49),
- 32020 R 1055: Κανονισμός (ΕΕ) 2020/1055 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2020 (ΕΕ L 249 της 31.7.2020, σ. 17).

Η Ελβετία ως τρίτη χώρα χρησιμοποιεί το σύστημα πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (IMI) για ανταλλαγές πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με φορείς του IMI εντός της Ένωσης για την εφαρμογή διαδικασιών διοικητικής συνεργασίας, κατά περίπτωση, για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας.

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, η Επιτροπή εξακολουθεί να θεωρεί ότι η Ελβετία παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αναφέρεται στο άρθρο 23 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, για όσο διάστημα εξακολουθεί να ισχύει η απόφαση 2000/518/ΕΚ¹.

Η Ελβετία χρησιμοποιεί το σύστημα IMI για την εφαρμογή των διαδικασιών διοικητικής συνεργασίας, όπως ορίζονται στα άρθρα 4α έως 4ε, στο άρθρο 8, στο άρθρο 21α, στο άρθρο 50, στο άρθρο 56 και στο άρθρο 56α της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2013/55/ΕΕ, σύμφωνα με τις αρχές και τις λεπτομέρειες των ανταλλαγών που ορίζονται στα εν λόγω άρθρα.

---

¹ Απόφαση της Επιτροπής, της 26ης Ιουλίου 2000, δυνάμει της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχεται στην Ελβετία, συμπεριλαμβανομένων τυχόν μεταγενέστερων τροποποιήσεων.

Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 προσαρμόζονται ως εξής:

- α) στο άρθρο 5 πρώτη περίοδος, η αναφορά στην οδηγία 95/46/ΕΚ νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·
- β) το άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχείο ε) δεν εφαρμόζεται όσον αφορά την Ελβετία·
- γ) στο άρθρο 9 παράγραφος 5, όσον αφορά την Ελβετία, οι λέξεις “το δίκαιο της Ένωσης” αντικαθίστανται από τις λέξεις “το δίκαιο της Ένωσης, όπως έχει ενσωματωθεί στην παρούσα συμφωνία”·
- δ) στο άρθρο 10 παράγραφος 1, όσον αφορά την Ελβετία, οι λέξεις “σύμφωνα με την εθνική ή ενωσιακή νομοθεσία” αντικαθίστανται από τις λέξεις “σύμφωνα με την ελβετική νομοθεσία”·
- ε) στο άρθρο 16 παράγραφοι 1 και 2, οι αναφορές στην οδηγία 95/46/ΕΚ νοούνται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορές στη σχετική εθνική νομοθεσία·
- στ) στο άρθρο 17 παράγραφος 4, η αναφορά στην οδηγία 95/46/ΕΚ νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·
- ζ) στο άρθρο 18 παράγραφος 1, η αναφορά στην οδηγία 95/46/ΕΚ νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·
- η) στο άρθρο 20, η αναφορά στην οδηγία 95/46/ΕΚ νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·

- θ) στο άρθρο 21:
- i) στην παράγραφο 1, η αναφορά στην οδηγία 95/46/EK νοείται, όσον αφορά την Ελβετία, ως αναφορά στη σχετική εθνική νομοθεσία·
  - ii) η παράγραφος 3 δεν εφαρμόζεται·
- ι) το άρθρο 25 δεν εφαρμόζεται·
- ια) το άρθρο 26 παράγραφος 1 ερμηνεύεται σύμφωνα με το άρθρο 13 του θεσμικού πρωτοκόλλου της παρούσας συμφωνίας.».
-

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΣΤΗ ΔΑΝΙΑ

Τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν ότι το πρωτόκολλο αριθ. 32 για την απόκτηση ακινήτων στη Δανία, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφαρμόζεται επίσης στην παρούσα συμφωνία όσον αφορά την απόκτηση δευτερεύουσας κατοικίας από Ελβετούς υπηκόους στη Δανία.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΣΤΗ ΜΑΛΤΑ

Η αγορά ακινήτων στις Νήσους της Μάλτας διέπεται από τον «Νόμο περί ακίνητης περιουσίας (κτήση από κατοίκους εξωτερικού)» (Κεφάλαιο 246 της Νομοθεσίας της Μάλτας).

Ο εν λόγω Νόμος προβλέπει τα εξής:

α) Οι Ελβετοί υπήκοοι μπορούν να αγοράζουν ακίνητη περιουσία στη Μάλτα:

- 1) Αν το ακίνητο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία ή αν ο αιτών έχει ζήσει στη Μάλτα ως κάτοικος για περίοδο άνω των 5 ετών ή αν το ακίνητο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί για επιχειρηματικούς σκοπούς, δεν επιβάλλονται περιορισμοί.
- 2) Αν το ακίνητο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί ως δευτερεύουσα κατοικία και ο αιτών δεν έχει ζήσει στη Μάλτα για περίοδο 5 ετών, απαιτείται άδεια απόκτησης ακίνητης περιουσίας (AIP) η χορήγηση της οποίας υπόκειται στους όρους που καθορίζονται στον Νόμο περί ακίνητης περιουσίας (κτήση από κατοίκους εξωτερικού), συμπεριλαμβανομένης ελάχιστης τιμής 174 274 EUR για διαμερίσματα και 300 619 EUR για κατοικίες [οι ελάχιστες τιμές αναπροσαρμόζονται ετησίως σύμφωνα με τον δείκτη ακίνητης περιουσίας, όπως περιγράφεται στην ανακοίνωση για τον δείκτη τιμών ακίνητης περιουσίας (παράγωγη νομοθεσία 246.08 της νομοθεσίας της Μάλτας)]. Για τις αγορές αυτές δεν απαιτείται να έχει το πρόσωπο δικαίωμα διαμονής στη Μάλτα.

β) Οι Ελβετοί υπήκοοι έχουν επίσης τη δυνατότητα να επιλέξουν την κύρια κατοικία τους στη Μάλτα, ανά πάσα στιγμή, σύμφωνα με τη σχετική εθνική νομοθεσία. Η αναχώρηση από τη Μάλτα δεν συνεπάγεται υποχρέωση εκποίησης του ακινήτου που έχει αποκτηθεί εκεί ως κύρια κατοικία.

- γ) Οι Ελβετοί υπήκοοι που αγοράζουν ακίνητα σε ειδικώς καθοριζόμενες περιοχές βάσει του προαναφερθέντος Νόμου (πρόκειται συνήθως για περιοχές που εντάσσονται σε προγράμματα αναβάθμισης αστικών περιοχών) δεν υποχρεούνται να λαμβάνουν άδεια για τις σχετικές αγορές, ούτε υπόκεινται σε περιορισμούς όσον αφορά τον αριθμό, τη χρήση ή την αξία των εν λόγω ακινήτων που ενδέχεται να αγοράσουν.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΔΕΙΕΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΜΑΚΡΑΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, καλούμενη στο εξής «Ένωση»,

και

Η ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ, καλούμενη στο εξής «Ελβετία»,

συμφωνούν τα ακόλουθα:

1. Η χορήγηση αδειών διαμονής μακράς διαρκείας αποτελεί ζήτημα που διέπεται από τη νομοθεσία της Ένωσης σύμφωνα με τις Συνθήκες και της νομοθεσίας της Ελβετίας, αντίστοιχα, και δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (στο εξής: συμφωνία). Ως εκ τούτου, το θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας δεν εφαρμόζεται στο παρόν πρωτόκολλο.
2. Όταν η Ελβετία και τα κράτη μέλη της Ένωσης χορηγούν στους υπηκόους του άλλου μέρους άδειες διαμονής μακράς διαρκείας δυνάμει των αντίστοιχων νομοθεσιών που αναφέρονται στην παράγραφο 1, οι εν λόγω κανόνες εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις, ιδίως όσον αφορά την ελάχιστη απαιτούμενη διάρκεια προηγούμενης διαμονής των πέντε ετών.
3. Οι εφαρμοστέοι κανόνες της Ένωσης και της Ελβετίας παραμένουν συγκρίσιμοι όσον αφορά άλλες προϋποθέσεις και απαιτήσεις, εξυπακουμένου ότι οι προϋποθέσεις και οι απαιτήσεις εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Ένωσης σύμφωνα με τις Συνθήκες και της Ελβετίας, αντίστοιχα.

4. Τα ανωτέρω οριζόμενα ισχύουν με την επιφύλαξη
- α) των κανόνων περί μόνιμης διαμονής που προβλέπονται στην οδηγία 2004/38/EK¹, καθώς και
  - β) των διατάξεων για τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίες περιλαμβάνονται στις διμερείς συμφωνίες που έχουν ήδη συναφθεί μεταξύ ενός κράτους μέλους της Ένωσης και της Ελβετίας και οι οποίες είναι ευνοϊκότερες από τους εφαρμοστέους κανόνες της Ένωσης και της Ελβετίας.
5. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, το άρθρο 10 παράγραφοι 1, 2 και 5 του θεσμικού πρωτοκόλλου της συμφωνίας εφαρμόζεται τηρουμένων των αναλογιών στις διαφορές που προκύπτουν από τις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος πρωτοκόλλου. Στις περιπτώσεις αυτές, το άρθρο 11 του θεσμικού πρωτοκόλλου της συμφωνίας εφαρμόζεται επίσης τηρουμένων των αναλογιών, με τη διαφορά ότι αναλογικά αντισταθμιστικά μέτρα μπορούν να ληφθούν μόνο στο πλαίσιο της συμφωνίας.

Το προσάρτημα του θεσμικού πρωτοκόλλου της συμφωνίας για το διαιτητικό δικαστήριο εφαρμόζεται τηρουμένων των αναλογιών, εκτός από το άρθρο I.4 παράγραφος 4, το άρθρο III.4 παράγραφος 3 δεύτερη περίοδος, το άρθρο III.5 παράγραφος 2 τρίτη περίοδος, το άρθρο III.9 και το άρθρο III.10 παράγραφος 5.

---

¹ Οδηγία 2004/38/EK (ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 77), όπως εφαρμόζεται σύμφωνα με το παράρτημα I της συμφωνίας.

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ
ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ
ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ,
ΑΦΕΝΟΣ,
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΒΕΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ, ΑΦΕΤΕΡΟΥ,
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, καλούμενη στο εξής «Ένωση»,

και

Η ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ, καλούμενη στο εξής «Ελβετία»·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τη συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 21 Ιουνίου 1999 (στο εξής: συμφωνία), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2002·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ το πρωτόκολλο της συμφωνίας της 21ης Ιουνίου 1999 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων όσον αφορά τη συμμετοχή, ως συμβαλλόμενων μερών, της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Δημοκρατίας της Κύπρου, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας, κατόπιν της προσχωρήσεως τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 26 Οκτωβρίου 2004 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Απριλίου 2006·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ το πρωτόκολλο της συμφωνίας της 21ης Ιουνίου 1999 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων όσον αφορά τη συμμετοχή, ως συμβαλλόμενων μερών, της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, κατόπιν της προσχωρήσεώς τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 27 Μαΐου 2008 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2009·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ το πρωτόκολλο της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, όσον αφορά τη συμμετοχή της Δημοκρατίας της Κροατίας ως συμβαλλόμενου μέρους, μετά την προσχώρησή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 4 Μαρτίου 2016 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2017·

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ότι οι συμφωνίες που συνάπτει η Ένωση δεσμεύουν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη της· ως εκ τούτου, το παρόν πρωτόκολλο εφαρμόζεται στα συμβαλλόμενα μέρη, όπως ορίζονται στη συμφωνία,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ότι η Ένωση και η Ελβετία δεσμεύονται από πολυάριθμες διμερείς συμφωνίες οι οποίες καλύπτουν διάφορους τομείς και προβλέπουν ειδικά δικαιώματα και υποχρεώσεις, παρόμοια, από ορισμένες απόψεις, με εκείνα που προβλέπονται εντός της Ένωσης·

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι σκοπός των εν λόγω διμερών συμφωνιών είναι να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης και να δημιουργηθούν στενότεροι οικονομικοί δεσμοί μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών, με βάση την ισότητα, την αμοιβαιότητα και τη γενική ισορροπία των πλεονεκτημάτων, των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους·

ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΕΣ να ενισχύσουν και να εμβαθύνουν τη συμμετοχή της Ελβετίας στην εσωτερική αγορά της Ένωσης, με βάση τους ίδιους κανόνες με εκείνους που ισχύουν για την εσωτερική αγορά, διατηρώντας παράλληλα την ανεξαρτησία τους και την ανεξαρτησία των θεσμικών οργάνων τους και, όσον αφορά την Ελβετία, τον σεβασμό των αρχών που απορρέουν από την άμεση δημοκρατία, το ομοσπονδιακό σύστημα και τον τομεακό χαρακτήρα της συμμετοχής της στην εσωτερική αγορά·

ΕΠΑΝΑΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ ότι διατηρείται η αρμοδιότητα του Ελβετικού Ομοσπονδιακού Ανώτατου Δικαστηρίου και όλων των άλλων ελβετικών δικαστηρίων, καθώς και η αρμοδιότητα των δικαστηρίων των κρατών μελών και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ερμηνεύουν τη συμφωνία σε μεμονωμένες περιπτώσεις·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ της διασφάλισης της ομοιομορφίας των τομέων που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία, τόσο των τρεχόντων όσο και των μελλοντικών,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΑ ΕΞΗΣ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 1

Στόχοι

1. Στόχος του παρόντος πρωτοκόλλου είναι να διασφαλίσει, για τα συμβαλλόμενα μέρη, καθώς και για τους οικονομικούς φορείς και τους ιδιώτες, μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου, ίση μεταχείριση και ισότιμους όρους ανταγωνισμού στον τομέα της εσωτερικής αγοράς που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας.

2. Για τον σκοπό αυτόν, το παρόν πρωτόκολλο παρέχει νέες θεσμικές λύσεις που διευκολύνουν τη συνεχή και ισόρροπη ενίσχυση των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών. Το παρόν πρωτόκολλο, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές του διεθνούς δικαίου, καθορίζει, ιδίως, θεσμικές λύσεις για τη συμφωνία οι οποίες είναι κοινές στις διμερείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί ή πρόκειται να συναφθούν στους τομείς που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία, χωρίς να μεταβάλλει το πεδίο εφαρμογής ή τους στόχους της συμφωνίας, και ειδικότερα:

- α) τη διαδικασία ευθυγράμμισης της συμφωνίας με τις νομικές πράξεις της Ένωσης που είναι συναφείς με τη συμφωνία·
- β) την ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή της συμφωνίας και των νομικών πράξεων της Ένωσης στις οποίες γίνεται αναφορά στη συμφωνία·
- γ) την εποπτεία και την εφαρμογή της συμφωνίας· και
- δ) την επίλυση των διαφορών στο πλαίσιο της συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 2

Σχέση με τη συμφωνία

1. Το παρόν πρωτόκολλο, το παράρτημά του και το προσάρτημά του αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συμφωνίας.
2. Οι διατάξεις της συμφωνίας οι οποίες καταργούνται με το παρόν πρωτόκολλο παρατίθενται κατωτέρω:
  - α) άρθρο 16·

β) άρθρο 17.

γ) άρθρο 19.

3. Αναφορές στην «Ευρωπαϊκή Κοινότητα» ή στην «Κοινότητα» στη συμφωνία νοούνται ως αναφορές στην Ένωση.

ΑΡΘΡΟ 3

Διμερείς συμφωνίες στους τομείς που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά
στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία

1. Οι υφιστάμενες και μελλοντικές διμερείς συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και της Ελβετίας στους τομείς που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία θεωρείται ότι αποτελούν συνεκτικό σύνολο το οποίο εξασφαλίζει ισορροπία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων μεταξύ της Ένωσης και της Ελβετίας.

2. Η συμφωνία αποτελεί διμερή συμφωνία σε τομέα σχετικό με την εσωτερική αγορά στον οποίο συμμετέχει η Ελβετία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΑΡΘΡΟ 4

Συμμετοχή στη σύνταξη νομικών πράξεων της Ένωσης («διαμόρφωση αποφάσεων»)

1. Κατά τη σύνταξη πρότασης για την έκδοση νομικής πράξης της Ένωσης σύμφωνα με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ) στον τομέα που καλύπτεται από τη συμφωνία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (στο εξής: Επιτροπή) ενημερώνει σχετικά την Ελβετία και ζητεί ανεπίσημα τη γνώμη εμπειρογνομόνων της Ελβετίας κατά τον ίδιο τρόπο που ζητεί τη γνώμη εμπειρογνομόνων των κρατών μελών της Ένωσης για τη σύνταξη των προτάσεών της.

Κατόπιν αιτήματος οποιουδήποτε συμβαλλόμενου μέρους, πραγματοποιείται προκαταρκτική ανταλλαγή απόψεων στο πλαίσιο της μεικτής επιτροπής.

Τα συμβαλλόμενα μέρη διαβουλεύονται μεταξύ τους εκ νέου, κατόπιν αιτήματος ενός εξ αυτών, στο πλαίσιο της μεικτής επιτροπής σε σημαντικές στιγμές του σταδίου που προηγείται της έκδοσης της νομικής πράξης από την Ένωση, στο πλαίσιο συνεχούς διαδικασίας ενημέρωσης και διαβούλευσης.

2. Κατά την κατάρτιση, σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ, κατ' εξουσιοδότηση πράξεων σχετικά με βασικές πράξεις του ενωσιακού δικαίου στον τομέα που καλύπτεται από τη συμφωνία, η Επιτροπή εξασφαλίζει την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή της Ελβετίας στην κατάρτιση των σχεδίων και διαβουλεύεται με εμπειρογνώμονες της Ελβετίας στην ίδια βάση στην οποία διαβουλεύεται με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών της Ένωσης.

3. Κατά την κατάρτιση, σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ, εκτελεστικών πράξεων σχετικά με βασικές πράξεις του ενωσιακού δικαίου στον τομέα που καλύπτεται από τη συμφωνία, η Επιτροπή εξασφαλίζει την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή της Ελβετίας στην κατάρτιση των σχεδίων που θα υποβληθούν αργότερα στις επιτροπές που επικουρούν την Επιτροπή κατά την άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της και διαβουλεύεται με εμπειρογνώμονες της Ελβετίας στην ίδια βάση στην οποία διαβουλεύεται με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών της Ένωσης.
4. Οι εμπειρογνώμονες της Ελβετίας συμμετέχουν στις εργασίες των επιτροπών που δεν καλύπτονται από τις παραγράφους 2 και 3, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή λειτουργία της συμφωνίας. Η μεικτή επιτροπή καταρτίζει και επικαιροποιεί κατάλογο των εν λόγω επιτροπών και, κατά περίπτωση, άλλων επιτροπών με παρόμοια χαρακτηριστικά.
5. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται όσον αφορά νομικές πράξεις της Ένωσης ή διατάξεις τους οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής εξαίρεσης που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 7.

ΑΡΘΡΟ 5

Ενσωμάτωση νομικών πράξεων της Ένωσης

1. Προκειμένου να εξασφαλιστούν η ασφάλεια δικαίου και η ομοιογένεια του δικαίου στον τομέα που σχετίζεται με την εσωτερική αγορά στον οποίο συμμετέχει η Ελβετία δυνάμει της συμφωνίας, η Ελβετία και η Ένωση διασφαλίζουν ότι οι νομικές πράξεις της Ένωσης οι οποίες εκδίδονται στον τομέα που καλύπτεται από τη συμφωνία ενσωματώνονται στη συμφωνία το συντομότερο δυνατόν μετά την έκδοσή τους.

2. Οι νομικές πράξεις της Ένωσης οι οποίες ενσωματώνονται στη συμφωνία σύμφωνα με την παράγραφο 4 αποτελούν, με την ενσωμάτωσή τους στη συμφωνία, μέρος της έννομης τάξης της Ελβετίας, με την επιφύλαξη, ανάλογα με την περίπτωση, των προσαρμογών που αποφασίζει η μεικτή επιτροπή.
3. Η Ένωση, όταν εκδίδει νομική πράξη στον τομέα που καλύπτεται από τη συμφωνία, ενημερώνει σχετικά την Ελβετία το συντομότερο δυνατόν μέσω της μεικτής επιτροπής. Κατόπιν αιτήματος οποιουδήποτε συμβαλλόμενου μέρους, η μεικτή επιτροπή προβαίνει σε ανταλλαγή απόψεων επί του θέματος.
4. Η μεικτή επιτροπή ενεργεί σύμφωνα με την παράγραφο 1 εκδίδοντας απόφαση το συντομότερο δυνατόν για την τροποποίηση των παραρτημάτων I έως III της συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαίων προσαρμογών.
5. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 1 και 2, αν κριθεί αναγκαίο για να εξασφαλιστεί η συνοχή της συμφωνίας με το παράρτημά της, όπως θα έχει τροποποιηθεί σύμφωνα με την παράγραφο 4, η μεικτή επιτροπή μπορεί να προτείνει, προς έγκριση από τα συμβαλλόμενα μέρη σύμφωνα με τις εσωτερικές τους διαδικασίες, την αναθεώρηση της συμφωνίας.
6. Οι αναφορές της συμφωνίας σε νομικές πράξεις της Ένωσης που δεν ισχύουν πλέον νοούνται ως αναφορές στην καταργούσα νομική πράξη της Ένωσης, όπως έχει ενσωματωθεί στο παράρτημα της συμφωνίας, από την έναρξη ισχύος της απόφασης της μεικτής επιτροπής σχετικά με την αντίστοιχη τροποποίηση του παραρτήματος της συμφωνίας σύμφωνα με την παράγραφο 4, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στην εν λόγω απόφαση.
7. Η υποχρέωση που ορίζεται στην παράγραφο 1 δεν ισχύει για νομικές πράξεις της Ένωσης ή διατάξεις τους οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής εξαιρέσεων που παρατίθεται κατωτέρω:
- άρθρο 5ζ [Περίοδος εκ των προτέρων κοινοποίησης και έλεγχοι]

- άρθρο 5η [Οικονομικές εγγυήσεις και κυρώσεις].
- άρθρο 5θ [Απόδειξη μη μισθωτής εργασίας].
- άρθρο 5ι [Ρήτρα μη υποβάθμισης].
- άρθρο 7β [Φοιτητές].
- άρθρο 7ε [Μόνιμη διαμονή].
- άρθρο 7στ [Αγορά ακίνητης περιουσίας].
- άρθρο 7ζ [Δελτία ταυτότητας].
- άρθρο 7η [Απέλαση].
- παράρτημα II Συντονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, μέρος II. Τομεακές προσαρμογές, σημείο 1 στοιχεία α) έως στ).

8. Με την επιφύλαξη του άρθρου 6, οι αποφάσεις της μεικτής επιτροπής δυνάμει της παραγράφου 4 αρχίζουν να ισχύουν πάραυτα, αλλά σε καμία περίπτωση πριν από την ημερομηνία κατά την οποία η αντίστοιχη νομική πράξη της Ένωσης αρχίζει να εφαρμόζεται στην Ένωση.

9. Τα συμβαλλόμενα μέρη συνεργάζονται καλόπιστα καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας που ορίζεται στο παρόν άρθρο, προκειμένου να διευκολύνουν τη λήψη αποφάσεων.

10. Η Ένωση και η Ελβετία λαμβάνουν υπόψη την αρχή της «ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας στον ίδιο τόπο» και το διττό σύστημα επιβολής της Ελβετίας.

ΑΡΘΡΟ 6

Εκπλήρωση συνταγματικών υποχρεώσεων από την Ελβετία

1. Κατά την ανταλλαγή απόψεων που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 3, η Ελβετία ενημερώνει την Ένωση αν απόφαση που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 4 απαιτεί την εκπλήρωση συνταγματικών υποχρεώσεων από την Ελβετία προκειμένου να καταστεί δεσμευτική.
2. Όταν η απόφαση που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 4 απαιτεί από την Ελβετία να εκπληρώσει συνταγματικές υποχρεώσεις προκειμένου να καταστεί δεσμευτική, η Ελβετία διαθέτει μέγιστη προθεσμία δύο ετών από την ημερομηνία της ενημέρωσης που προβλέπεται στην παράγραφο 1, εκτός αν κινηθεί διαδικασία δημοψηφίσματος, οπότε η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά ένα έτος.
3. Εν αναμονή της ενημέρωσης από την Ελβετία ότι έχει εκπληρώσει τις συνταγματικές της υποχρεώσεις, τα συμβαλλόμενα μέρη εφαρμόζουν προσωρινά την απόφαση που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 4, εκτός αν η Ελβετία ενημερώσει την Ένωση ότι η προσωρινή εφαρμογή της απόφασης δεν είναι δυνατή και εκθέσει τους σχετικούς λόγους.

Η απόφαση δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να εφαρμοστεί προσωρινά πριν από την ημερομηνία κατά την οποία η αντίστοιχη νομική πράξη της Ένωσης αρχίζει να εφαρμόζεται στην Ένωση.

4. Η Ελβετία ενημερώνει την Ένωση μέσω της μεικτής επιτροπής αμέσως μόλις εκπληρώσει τις συνταγματικές υποχρεώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

5. Η απόφαση αρχίζει να ισχύει την ημέρα της ενημέρωσης που προβλέπεται στην παράγραφο 4, αλλά σε καμία περίπτωση πριν από την ημερομηνία κατά την οποία η αντίστοιχη νομική πράξη της Ένωσης αρχίζει να εφαρμόζεται στην Ένωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

ΑΡΘΡΟ 7

Αρχή της ομοιόμορφης ερμηνείας

1. Για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 1 και σύμφωνα με τις αρχές του δημόσιου διεθνούς δικαίου, οι διμερείς συμφωνίες στους τομείς που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία και οι νομικές πράξεις της Ένωσης στις οποίες γίνεται αναφορά στις εν λόγω συμφωνίες ερμηνεύονται και εφαρμόζονται ομοιόμορφα στους τομείς που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία.

2. Οι νομικές πράξεις της Ένωσης στις οποίες γίνεται αναφορά στη συμφωνία και οι διατάξεις της συμφωνίας, στον βαθμό που η εφαρμογή τους περιλαμβάνει έννοιες του ενωσιακού δικαίου, ερμηνεύονται και εφαρμόζονται σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πριν ή μετά την υπογραφή της συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 8

Αρχή της αποτελεσματικής και αρμονικής εφαρμογής

1. Η Επιτροπή και οι αρμόδιες ελβετικές αρχές συνεργάζονται και αλληλοεπικουρούνται για να διασφαλίσουν την εποπτεία της εφαρμογής της συμφωνίας. Μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες εποπτείας της εφαρμογής της συμφωνίας. Μπορούν να ανταλλάσσουν απόψεις και να συζητούν θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος.
2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσει την αποτελεσματική και αρμονική εφαρμογή της συμφωνίας στο έδαφός του.
3. Η εποπτεία της εφαρμογής της συμφωνίας διενεργείται από κοινού από τα συμβαλλόμενα μέρη στο πλαίσιο της μεικτής επιτροπής.

Αν η Επιτροπή ή οι αρμόδιες ελβετικές αρχές αντιληφθούν περίπτωση πλημμελούς εφαρμογής, το θέμα μπορεί να παραπεμφθεί στη μεικτή επιτροπή με σκοπό την εξεύρεση αποδεκτής λύσης.

4. Η Επιτροπή και οι αρμόδιες ελβετικές αρχές παρακολουθούν αντίστοιχα την εφαρμογή της συμφωνίας από το άλλο συμβαλλόμενο μέρος. Εφαρμόζεται η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 10.

Στον βαθμό που ορισμένες εποπτικές αρμοδιότητες των θεσμικών οργάνων της Ένωσης όσον αφορά ένα συμβαλλόμενο μέρος είναι αναγκαίες για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και αρμονικής εφαρμογής της συμφωνίας, όπως οι εξουσίες έρευνας και λήψης αποφάσεων, η συμφωνία πρέπει να τις προβλέπει ειδικά.

ΑΡΘΡΟ 9

Αρχή της αποκλειστικότητας

Τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται να μην υποβάλλουν διαφορά σχετικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή της συμφωνίας και των νομικών πράξεων της Ένωσης στις οποίες γίνεται αναφορά στη συμφωνία ή, κατά περίπτωση, σχετικά με τη συμμόρφωση με τη συμφωνία απόφασης που εκδίδεται από την Επιτροπή βάσει της συμφωνίας σε οποιαδήποτε μέθοδο επίλυσης πλην εκείνων που προβλέπονται στο παρόν πρωτόκολλο.

ΑΡΘΡΟ 10

Διαδικασία σε περίπτωση δυσκολίας ερμηνείας ή εφαρμογής

1. Σε περίπτωση δυσκολίας ερμηνείας ή εφαρμογής της συμφωνίας ή νομικής πράξης της Ένωσης στην οποία γίνεται αναφορά στη συμφωνία, τα συμβαλλόμενα μέρη διαβουλεύονται μεταξύ τους στο πλαίσιο της μεικτής επιτροπής για την εξεύρεση αμοιβαία αποδεκτής λύσης. Για τον σκοπό αυτόν, παρέχονται στη μεικτή επιτροπή όλα τα χρήσιμα πληροφοριακά στοιχεία, ώστε να μπορεί να προβεί σε λεπτομερή εξέταση της κατάστασης. Η μεικτή επιτροπή εξετάζει όλες τις δυνατότητες που επιτρέπουν τη διατήρηση της ορθής λειτουργίας της συμφωνίας.
2. Αν η μεικτή επιτροπή δεν κατορθώσει να βρει λύση στη δυσκολία που αναφέρεται στην παράγραφο 1 εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία παραπέμφθηκε σ' αυτήν το θέμα της δυσκολίας, οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη μπορεί να ζητήσει από διαιτητικό δικαστήριο να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με τους κανόνες που καθορίζονται στο προσάρτημα.

3. Όταν η διαφορά εγείρει ζήτημα ερμηνείας ή εφαρμογής διάταξης που αναφέρεται στο άρθρο 7 παράγραφος 2, και εφόσον η ερμηνεία της διάταξης αυτής είναι συναφής για την επίλυση της διαφοράς και αναγκαία για να μπορέσει το διαιτητικό δικαστήριο να εκδώσει απόφαση, το διαιτητικό δικαστήριο παραπέμπει το ζήτημα αυτό στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όταν η διαφορά εγείρει ζήτημα ερμηνείας ή εφαρμογής διάταξης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής εξαίρεσης από την υποχρέωση δυναμικής ευθυγράμμισης που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 7, και όταν η διαφορά δεν αφορά την ερμηνεία ή την εφαρμογή εννοιών του ενωσιακού δικαίου, το διαιτητικό δικαστήριο επιλύει τη διαφορά χωρίς να την παραπέμψει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Όταν το διαιτητικό δικαστήριο υποβάλλει ερώτημα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με την παράγραφο 3:

- α) η απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι δεσμευτική για το διαιτητικό δικαστήριο· και
- β) η Ελβετία απολαμβάνει τα ίδια δικαιώματα με τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και υπόκειται στις ίδιες διαδικασίες ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τηρουμένων των αναλογιών.

5. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί καλόπιστα με την απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου.

Το συμβαλλόμενο μέρος το οποίο, κατά την κρίση του διαιτητικού δικαστηρίου, δεν συμμορφώθηκε με τη συμφωνία ενημερώνει το άλλο συμβαλλόμενο μέρος μέσω της μεικτής επιτροπής σχετικά με τα μέτρα που έλαβε για να συμμορφωθεί με την απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου.

6. Οι διασφαλίσεις που προβλέπονται στην κοινή δήλωση σχετικά με την άρνηση χορήγησης κοινωνικών παροχών και την άρση του δικαιώματος διαμονής πριν από την απόκτηση μόνιμης διαμονής και στην κοινή δήλωση σχετικά με την κοινοποίηση έναρξης απασχόλησης, οι οποίες επισυνάπτονται στη συμφωνία, λαμβάνονται υπόψη καλή τη πίστει στο πλαίσιο της επίλυσης των διαφορών που υποβάλλονται στη μεικτή επιτροπή.

Το πρώτο εδάφιο εφαρμόζεται για όσο διάστημα και στον βαθμό που οι διασφαλίσεις παραμένουν συμβατές με τις σχετικές νομικές πράξεις της Ένωσης, όπως έχουν ενσωματωθεί στη συμφωνία. Οι διασφαλίσεις δεν θίγουν την εφαρμογή του άρθρου 5 παράγραφος 1 του παρόντος πρωτοκόλλου.

ΑΡΘΡΟ 11

Αντισταθμιστικά μέτρα

1. Αν το συμβαλλόμενο μέρος το οποίο, κατά την κρίση του διαιτητικού δικαστηρίου, δεν συμμορφώθηκε με τη συμφωνία δεν ενημερώσει το άλλο συμβαλλόμενο μέρος, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος που καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο IV.2 παράγραφος 6 του προσαρτήματος, σχετικά με τα μέτρα που έλαβε για να συμμορφωθεί με την απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου, ή αν το άλλο συμβαλλόμενο μέρος θεωρεί ότι τα κοινοποιηθέντα μέτρα δεν συμμορφώνονται με την απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου, το εν λόγω άλλο συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να λάβει αναλογικά αντισταθμιστικά μέτρα στο πλαίσιο της συμφωνίας ή οποιασδήποτε άλλης διμερούς συμφωνίας στους τομείς που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία (στο εξής: αντισταθμιστικά μέτρα), προκειμένου να αντιμετωπιστεί ενδεχόμενη ανισορροπία. Κοινοποιεί στο συμβαλλόμενο μέρος το οποίο, κατά την κρίση του διαιτητικού δικαστηρίου, δεν συμμορφώθηκε με τη συμφωνία τα αντισταθμιστικά μέτρα, τα οποία προσδιορίζονται στην κοινοποίηση. Τα εν λόγω αντισταθμιστικά μέτρα αρχίζουν να ισχύουν τρεις μήνες από την ημερομηνία της εν λόγω κοινοποίησης.

2. Αν, εντός ενός μηνός από την ημερομηνία κοινοποίησης των προβλεπόμενων αντισταθμιστικών μέτρων, η μεικτή επιτροπή δεν αποφασίσει να αναστείλει, να τροποποιήσει ή να ακυρώσει τα εν λόγω αντισταθμιστικά μέτρα, οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να υποβάλει σε διαιτησία το ζήτημα της αναλογικότητας αυτών των αντισταθμιστικών μέτρων, σύμφωνα με το προσάρτημα.
3. Το διαιτητικό δικαστήριο αποφασίζει εντός των προθεσμιών που καθορίζονται στο άρθρο III.8 παράγραφος 4 του προσαρτήματος.
4. Τα αντισταθμιστικά μέτρα δεν έχουν αναδρομική ισχύ. Ειδικότερα, διατηρούνται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που είχαν ήδη οι ιδιώτες και οι οικονομικοί φορείς πριν από την έναρξη ισχύος των αντισταθμιστικών μέτρων.

ΑΡΘΡΟ 12

Συνεργασία μεταξύ δικαιοδοσιών

1. Για την προώθηση της ομοιόμορφης ερμηνείας, το Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο της Ελβετίας και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμφωνούν στην τήρηση διαλόγου και στις λεπτομέρειες διεξαγωγής του.
2. Η Ελβετία έχει το δικαίωμα να καταθέτει υπομνήματα ή γραπτές παρατηρήσεις στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όταν δικαστήριο κράτους μέλους της Ένωσης υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία της συμφωνίας ή διάταξης νομικής πράξης της Ένωσης που αναφέρεται σ' αυτή για την έκδοση προδικαστικής απόφασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 13

Χρηματοδοτική συνεισφορά

1. Η Ελβετία συνεισφέρει στη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων των οργανισμών της Ένωσης, των συστημάτων πληροφοριών και άλλων δραστηριοτήτων που παρατίθενται στο άρθρο 1 του παραρτήματος στις οποίες έχει πρόσβαση, σύμφωνα με το παρόν άρθρο και το παράρτημα.

Η μεικτή επιτροπή μπορεί να εκδώσει απόφαση για την τροποποίηση του παραρτήματος.

2. Η Ένωση μπορεί να αναστείλει ανά πάσα στιγμή τη συμμετοχή της Ελβετίας στις δραστηριότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, αν η Ελβετία δεν τηρήσει την προθεσμία πληρωμής σύμφωνα με τους όρους πληρωμής που καθορίζονται στο άρθρο 2 του παραρτήματος.

Σε περίπτωση που η Ελβετία δεν τηρήσει την προθεσμία πληρωμής, η Ένωση αποστέλλει στην Ελβετία επίσημη επιστολή υπενθύμισης. Αν δεν καταβληθεί όλο το ποσό εντός 30 ημερών από την ημερομηνία παραλαβής της εν λόγω επίσημης επιστολής υπενθύμισης, η Ένωση μπορεί να αναστείλει τη συμμετοχή της Ελβετίας στη σχετική δραστηριότητα.

3. Η χρηματοδοτική συνεισφορά είναι το άθροισμα:

α) της επιχειρησιακής συνεισφοράς και

β) του τέλους συμμετοχής.

4. Η χρηματοδοτική συνεισφορά λαμβάνει τη μορφή ετήσιας χρηματοδοτικής συνεισφοράς και είναι πληρωτέα κατά τις ημερομηνίες που προσδιορίζονται στις προσκλήσεις καταβολής συνεισφορών που εκδίδει η Επιτροπή.

5. Η επιχειρησιακή συνεισφορά βασίζεται σε κλίμακα συνεισφοράς, η οποία ορίζεται ως ο λόγος του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (στο εξής: ΑΕΠ) της Ελβετίας σε τιμές αγοράς προς το ΑΕΠ της Ένωσης σε τιμές αγοράς.

Για τον σκοπό αυτόν, τα στοιχεία των συμβαλλόμενων μερών για το ΑΕΠ σε τιμές αγοράς είναι τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα σχετικά στοιχεία από την 1η Ιανουαρίου του έτους κατά το οποίο πραγματοποιείται η ετήσια πληρωμή, όπως παρέχονται από τη Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUROSTAT), λαμβανομένης δεόντως υπόψη της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για τη συνεργασία στον τομέα της στατιστικής, που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο στις 26 Οκτωβρίου 2004. Σε περίπτωση παύσης εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας, το ΑΕΠ της Ελβετίας είναι αυτό που καθορίζεται με βάση τα δεδομένα που παρέχονται από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.

6. Η επιχειρησιακή συνεισφορά για κάθε οργανισμό της Ένωσης υπολογίζεται με την εφαρμογή της κλείδας συνεισφοράς στον ετήσιο ψηφισθέντα προϋπολογισμό του οργανισμού που έχει εγγραφεί στη/στις σχετική/-ές γραμμή/-ές επιδότησης του προϋπολογισμού της Ένωσης του εν λόγω έτους, λαμβανομένης υπόψη, για κάθε οργανισμό, τυχόν προσαρμοσμένης επιχειρησιακής συνεισφοράς όπως ορίζεται στο άρθρο 1 του παραρτήματος.

Η επιχειρησιακή συνεισφορά για τα συστήματα πληροφοριών και τις άλλες δραστηριότητες υπολογίζεται με την εφαρμογή της κλείδας συνεισφοράς στον σχετικό προϋπολογισμό του εν λόγω έτους, όπως ορίζεται στα έγγραφα εκτέλεσης του προϋπολογισμού, όπως προγράμματα εργασίας ή συμβάσεις.

Όλα τα ποσά αναφοράς βασίζονται στις πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων.

7. Το ετήσιο τέλος συμμετοχής ανέρχεται στο 4 % της ετήσιας επιχειρησιακής συνεισφοράς, όπως υπολογίζεται σύμφωνα με τις παραγράφους 5 και 6.

8. Η Επιτροπή παρέχει στην Ελβετία επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τον υπολογισμό της χρηματοδοτικής συνεισφοράς της. Οι πληροφορίες αυτές παρέχονται λαμβανομένων δεόντως υπόψη των ενωσιακών κανόνων εμπιστευτικότητας και προστασίας των δεδομένων.

9. Όλες οι χρηματοδοτικές συνεισφορές της Ελβετίας ή οι πληρωμές από την Ένωση, καθώς και ο υπολογισμός των οφειλόμενων ή των προς είσπραξη ποσών πραγματοποιούνται σε ευρώ.

10. Όταν η έναρξη ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου δεν συμπίπτει με την έναρξη ημερολογιακού έτους, η επιχειρησιακή συνεισφορά της Ελβετίας για το εν λόγω έτος υπόκειται σε προσαρμογή, σύμφωνα με τη μεθοδολογία και τους όρους πληρωμής που ορίζονται στο άρθρο 5 του παραρτήματος.

11. Οι λεπτομερείς διατάξεις για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου καθορίζονται στο παράρτημα.

12. Τρία έτη μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου, και στη συνέχεια ανά τριετία, η μεικτή επιτροπή επανεξετάζει τους όρους συμμετοχής της Ελβετίας, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 του παραρτήματος, και, κατά περίπτωση, τους προσαρμόζει.

ΑΡΘΡΟ 14

Αναφορές σε επικράτειες

Στις περιπτώσεις που οι νομικές πράξεις της Ένωσης οι οποίες ενσωματώνονται στη συμφωνία περιέχουν αναφορές στην επικράτεια της «Ευρωπαϊκής Ένωσης», της «Ένωσης», της «κοινής αγοράς» ή της «εσωτερικής αγοράς», οι αναφορές νοούνται, για τους σκοπούς της συμφωνίας, ως αναφορές στις επικράτειες που αναφέρονται στο άρθρο 24 της συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 15

Αναφορές σε υπηκόους κρατών μελών της Ένωσης

Στις περιπτώσεις που οι νομικές πράξεις της Ένωσης οι οποίες έχουν ενσωματωθεί στη συμφωνία περιέχουν αναφορές σε υπηκόους κρατών μελών της Ένωσης, οι αναφορές νοούνται, για τους σκοπούς της συμφωνίας, ως αναφορές σε υπηκόους των κρατών μελών της Ένωσης και της Ελβετίας.

ΑΡΘΡΟ 16

Έναρξη ισχύος και εφαρμογή των νομικών πράξεων της Ένωσης

Οι διατάξεις των νομικών πράξεων της Ένωσης που έχουν ενσωματωθεί στη συμφωνία οι οποίες αφορούν την έναρξη ισχύος ή την εφαρμογή τους δεν είναι συναφείς για τους σκοπούς της συμφωνίας.

Τα χρονικά όρια και οι ημερομηνίες κατά τις οποίες αρχίζουν να ισχύουν και να εφαρμόζονται στην Ελβετία οι αποφάσεις για την ενσωμάτωση των νομικών πράξεων της Ένωσης στη συμφωνία απορρέουν από το άρθρο 5 παράγραφος 8 και το άρθρο 6 παράγραφος 5, καθώς και από τις διατάξεις σχετικά με τις μεταβατικές ρυθμίσεις.

ΑΡΘΡΟ 17

Αποδέκτες των νομικών πράξεων της Ένωσης

Οι διατάξεις των νομικών πράξεων της Ένωσης που έχουν ενσωματωθεί στη συμφωνία, στις οποίες επισημαίνεται ότι απευθύνονται στα κράτη μέλη της Ένωσης, δεν είναι συναφείς για τους σκοπούς της συμφωνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 18

Εφαρμογή

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο κατάλληλο να εξασφαλίσει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμφωνία και απέχουν από τη λήψη κάθε μέτρου που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων της.

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα των νομικών πράξεων της Ένωσης στις οποίες γίνεται αναφορά στη συμφωνία και απέχουν από τη λήψη κάθε μέτρου που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων τους.

ΑΡΘΡΟ 19

Έναρξη ισχύος

1. Το παρόν πρωτόκολλο κυρώνεται ή εγκρίνεται από την Ένωση και την Ελβετία σύμφωνα με τις κατ' ιδίαν διαδικασίες. Η Ένωση και η Ελβετία κοινοποιούν αμοιβαία την ολοκλήρωση των εσωτερικών διαδικασιών που είναι αναγκαίες για την έναρξη ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου.
2. Το παρόν πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του δεύτερου μήνα που έπεται της τελευταίας κοινοποίησης όσον αφορά τις ακόλουθες πράξεις:
  - α) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων·
  - β) Θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές·
  - γ) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές·

- δ) Πρωτόκολλο για τις κρατικές ενισχύσεις της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αεροπορικές μεταφορές·
- ε) Θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για τις σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών·
- στ) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για τις σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών·
- ζ) Πρωτόκολλο για τις κρατικές ενισχύσεις της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για τις σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών·
- η) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις συναλλαγές γεωργικών προϊόντων·
- θ) Θεσμικό πρωτόκολλο της συμφωνίας αμοιβαίας αναγνώρισης σχετικά με την αξιολόγηση της πιστότητας, μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας·
- ι) Πρωτόκολλο τροποποίησης της συμφωνίας αμοιβαίας αναγνώρισης σχετικά με την αξιολόγηση της πιστότητας, μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας·
- ια) Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με την τακτική χρηματοδοτική συνεισφορά της Ελβετίας στη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση·

- ιβ) Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενεργείας, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, σχετικά με τη συμμετοχή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σε προγράμματα της Ένωσης·
- ιγ) Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας στον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Διαστημικό Πρόγραμμα.

ΑΡΘΡΟ 20

Τροποποίηση και καταγγελία

1. Το παρόν πρωτόκολλο μπορεί να τροποποιηθεί ανά πάσα στιγμή με αμοιβαία συμφωνία της Ένωσης και της Ελβετίας.
2. Σε περίπτωση καταγγελίας της συμφωνίας σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 3 της συμφωνίας, το παρόν πρωτόκολλο παύει να ισχύει κατά την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 25 παράγραφος 4 της συμφωνίας.
3. Σε περίπτωση που η συμφωνία παύσει να ισχύει, διατηρούνται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που έχουν ήδη αποκτήσει βάσει της συμφωνίας οι ιδιώτες και οι οικονομικοί φορείς πριν από την ημερομηνία παύσης της συμφωνίας. Η Ένωση και η Ελβετία ρυθμίζουν με αμοιβαία συμφωνία ποιες ενέργειες θα αναληφθούν σε σχέση με δικαιώματα στο στάδιο της απόκτησης.

[Τόπος], στις [...], σε δύο αντίτυπα στην αγγλική, βουλγαρική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, εσθονική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, κροατική, λετονική, λιθουανική, μαλτέζικη, ολλανδική, ουγγρική, πολωνική, πορτογαλική, ρουμανική, σλοβακική, σλοβενική, σουηδική, τσεχική και φινλανδική γλώσσα, όλα δε τα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογράφοντες πληρεξούσιοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι, έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από το παρόν πρωτόκολλο.

(Πεδίο υπογραφών και στις 24 γλώσσες της ΕΕ: «Για την Ευρωπαϊκή Ένωση» και «Για την Ελβετική Συνομοσπονδία»)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

ΑΡΘΡΟ 1

Κατάλογος των δραστηριοτήτων των οργανισμών της Ένωσης, των συστημάτων πληροφοριών και άλλων δραστηριοτήτων στις οποίες πρέπει να συνεισφέρει οικονομικά η Ελβετία

Η Ελβετία συνεισφέρει οικονομικά στα εξής:

α) οργανισμούς:

κανέναν.

β) συστήματα πληροφοριών:

Ευρωπαϊκό δίκτυο υπηρεσιών απασχόλησης (EURES), όπως συστάθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/589 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Απριλίου 2016, για το ευρωπαϊκό δίκτυο υπηρεσιών απασχόλησης (EURES), την πρόσβαση των εργαζομένων σε υπηρεσίες κινητικότητας και την περαιτέρω ενοποίηση των αγορών εργασίας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 492/2011 και (ΕΕ) αριθ. 1296/2013 (ΕΕ L 107 της 22.4.2016, σ. 1), κατά περίπτωση, σύμφωνα με το παράρτημα Ι της συμφωνίας·

Ηλεκτρονική ανταλλαγή πληροφοριών για την κοινωνική ασφάλιση (EESSI) όπως θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004 (ΕΕ L 166 της 30.4.2004, σ. 1), όπως διορθώθηκε με ΕΕ L 200 της 7.6.2004, σ. 1 και ΕΕ L 204 της 4.8.2007, σ. 30) και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 987/2009 (ΕΕ L 284 της 30.10.2009, σ. 1), κατά περίπτωση, σύμφωνα με το παράρτημα II της συμφωνίας·

Σύστημα πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (IMI), όπως θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του Συστήματος Πληροφόρησης για την Εσωτερική Αγορά και την κατάργηση της απόφασης 2008/49/ΕΚ (ΕΕ L 316 της 14.11.2012, σ. 1), κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα παραρτήματα I και III της συμφωνίας·

γ) άλλες δραστηριότητες:

καμία.

ΑΡΘΡΟ 2

Όροι πληρωμής

1. Οι πληρωμές που οφείλονται σύμφωνα με το άρθρο 13 του πρωτοκόλλου πραγματοποιούνται σύμφωνα με το παρόν άρθρο.
2. Κατά την έκδοση της πρόσκλησης καταβολής του οικονομικού έτους, η Επιτροπή κοινοποιεί στην Ελβετία τις ακόλουθες πληροφορίες:
  - α) το ποσό της επιχειρησιακής συνεισφοράς· και

β) το ποσό του τέλους συμμετοχής.

3. Η Επιτροπή κοινοποιεί στην Ελβετία, το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο στις 16 Απριλίου κάθε οικονομικού έτους, τις ακόλουθες πληροφορίες σε σχέση με τη συμμετοχή της Ελβετίας:

α) τα ποσά των πιστώσεων αναλήψεων υποχρεώσεων του ετήσιου ψηφισθέντος προϋπολογισμού της Ένωσης που έχει εγγραφεί στη/στις σχετική/-ές γραμμή/-ές επιδότησης του προϋπολογισμού της Ένωσης του εν λόγω έτους για κάθε οργανισμό της Ένωσης, λαμβανομένης υπόψη, για κάθε οργανισμό, τυχόν προσαρμοσμένης επιχειρησιακής συνεισφοράς, όπως ορίζεται στο άρθρο 1, και τα ποσά των πιστώσεων αναλήψεων υποχρεώσεων σε σχέση με τον ψηφισθέντα προϋπολογισμό της Ένωσης του εν λόγω έτους για τον σχετικό προϋπολογισμό των συστημάτων πληροφοριών και άλλων δραστηριοτήτων, που καλύπτουν τη συμμετοχή της Ελβετίας σύμφωνα με το άρθρο 1·

β) το ποσό του τέλους συμμετοχής που αναφέρεται στο άρθρο 13 παράγραφος 7 του πρωτοκόλλου· και

γ) όσον αφορά τους οργανισμούς, το έτος N+1, τα ποσά των δημοσιονομικών δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν επί πιστώσεων αναλήψεων υποχρεώσεων οι οποίες εγκρίθηκαν το έτος N στη/στις σχετική/-ές γραμμή/-ές επιδότησης του προϋπολογισμού της Ένωσης σε σχέση με τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ένωσης που έχει εγγραφεί στη/στις σχετική/-ές γραμμή/-ές επιδότησης του προϋπολογισμού της Ένωσης του έτους N.

4. Βάσει του σχεδίου προϋπολογισμού της, η Επιτροπή παρέχει εκτίμηση των πληροφοριών της παραγράφου 3 στοιχεία α) και β) το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο έως την 1η Σεπτεμβρίου του οικονομικού έτους.

5. Η Επιτροπή εκδίδει προς την Ελβετία, το αργότερο στις 16 Απριλίου και, εφόσον έχει εφαρμογή στον σχετικό οργανισμό, στο σχετικό σύστημα πληροφοριών ή σε άλλη σχετική δραστηριότητα, το νωρίτερο στις 22 Οκτωβρίου και το αργότερο στις 31 Οκτωβρίου κάθε οικονομικού έτους, πρόσκληση καταβολής που αντιστοιχεί στη συνεισφορά της Ελβετίας βάσει της συμφωνίας για καθέναν από τους οργανισμούς, τα συστήματα πληροφοριών και τις άλλες δραστηριότητες όπου συμμετέχει η Ελβετία.

6. Η/Οι πρόσκληση/-εις καταβολής που αναφέρεται/-ονται στην παράγραφο 5 διαρθρώνεται/-ονται σε δόσεις ως εξής:

α) η πρώτη δόση κάθε έτους, σε σχέση με την πρόσκληση καταβολής που πρέπει να εκδοθεί έως τις 16 Απριλίου, αντιστοιχεί σε ποσό που δεν υπερβαίνει το ισοδύναμο της εκτιμώμενης ετήσιας χρηματοδοτικής συνεισφοράς του σχετικού οργανισμού, συστήματος πληροφοριών ή άλλης δραστηριότητας που αναφέρεται στην παράγραφο 4·

Η Ελβετία καταβάλλει το ποσό που αναγράφεται στην πρόσκληση καταβολής το αργότερο 60 ημέρες από την ημερομηνία έκδοσης της πρόσκλησης καταβολής·

β) κατά περίπτωση, η δεύτερη δόση του έτους, σε σχέση με την πρόσκληση καταβολής που πρέπει να εκδοθεί το νωρίτερο στις 22 Οκτωβρίου και το αργότερο στις 31 Οκτωβρίου, αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ του ποσού που αναφέρεται στην παράγραφο 4 και του ποσού που αναφέρεται στην παράγραφο 5, όταν το ποσό που αναφέρεται στην παράγραφο 5 είναι υψηλότερο.

Η Ελβετία καταβάλλει το ποσό που αναγράφεται στην εν λόγω πρόσκληση καταβολής το αργότερο έως τις 21 Δεκεμβρίου.

Για κάθε πρόσκληση καταβολής, η Ελβετία μπορεί να πραγματοποιεί χωριστές πληρωμές για κάθε οργανισμό, σύστημα πληροφοριών ή άλλη δραστηριότητα.

7. Για το πρώτο έτος εφαρμογής του πρωτοκόλλου, η Επιτροπή εκδίδει μία μόνο πρόσκληση καταβολής εντός 90 ημερών από την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου.

Η Ελβετία καταβάλλει το ποσό που αναγράφεται στην πρόσκληση καταβολής το αργότερο 60 ημέρες από την ημερομηνία έκδοσης της πρόσκλησης καταβολής.

8. Οποιαδήποτε καθυστέρηση στην καταβολή της χρηματοδοτικής συνεισφοράς συνεπάγεται την καταβολή τόκων υπερημερίας από την Ελβετία επί του οφειλόμενου ποσού από την ημερομηνία καταβολής έως την ημέρα κατά την οποία το εν λόγω οφειλόμενο ποσό εξοφληθεί εξ ολοκλήρου.

Το επιτόκιο για τα εισπρακτέα ποσά που δεν εξοφλούνται εμπρόθεσμα είναι αυτό που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στις κύριες πράξεις αναχρηματοδότησης, όπως δημοσιεύεται στη σειρά C της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, και που ισχύει την πρώτη ημέρα του μήνα κατά τον οποίο εκπνέει η προθεσμία ή 0 %, αναλόγως του ποιο ποσό είναι μεγαλύτερο, συν 3,5 εκατοστιαίες μονάδες.

ΑΡΘΡΟ 3

Προσαρμογή της χρηματοδοτικής συνεισφοράς της Ελβετίας στους οργανισμούς της Ένωσης
με βάση την εκτέλεση

Η προσαρμογή της χρηματοδοτικής συνεισφοράς της Ελβετίας στους οργανισμούς της Ένωσης πραγματοποιείται το έτος N+1, όταν η αρχική επιχειρησιακή συνεισφορά προσαρμόζεται προς τα πάνω ή προς τα κάτω με βάση τη διαφορά μεταξύ της αρχικής επιχειρησιακής συνεισφοράς και μιας προσαρμοσμένης συνεισφοράς υπολογιζόμενης με την εφαρμογή της κλείδας κατανομής του έτους N στο ποσό των δημοσιονομικών δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν επί πιστώσεων αναλήψεων υποχρεώσεων οι οποίες εγκρίθηκαν κατά το έτος N στο πλαίσιο της/των σχετικής/-ών γραμμής/-ών επιδότησης του προϋπολογισμού της Ένωσης. Κατά περίπτωση, η διαφορά λαμβάνει υπόψη, για κάθε οργανισμό, την προσαρμοσμένη επιχειρησιακή συνεισφορά βάσει ποσοστού, όπως ορίζεται στο άρθρο 1.

ΑΡΘΡΟ 4

Υφιστάμενες ρυθμίσεις

Το άρθρο 13 του πρωτοκόλλου και το παρόν παράρτημα δεν εφαρμόζονται στις ειδικές ρυθμίσεις μεταξύ της Ελβετίας και της Ένωσης, οι οποίες περιλαμβάνουν τις χρηματοδοτικές συνεισφορές της Ελβετίας. Οι οργανισμοί, τα συστήματα πληροφοριών και άλλες δραστηριότητες που καλύπτονται από τις εν λόγω ρυθμίσεις είναι τα εξής:

- σύστημα αμοιβαίας πληροφόρησης για την κοινωνική προστασία (MISSOC), σύμφωνα με τις αντίστοιχες συμβατικές ρυθμίσεις της Ελβετίας και της Επιτροπής με τη γραμματεία του MISSOC.

ΑΡΘΡΟ 5

Μεταβατικές ρυθμίσεις

Σε περίπτωση που η ημερομηνία έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου δεν είναι η 1η Ιανουαρίου, εφαρμόζεται το παρόν άρθρο κατά παρέκκλιση από το άρθρο 2.

Για το πρώτο έτος εφαρμογής του πρωτοκόλλου, σε σχέση με την οφειλόμενη επιχειρησιακή συνεισφορά για το εν λόγω έτος η οποία εφαρμόζεται στον σχετικό οργανισμό, σύστημα πληροφοριών ή άλλη δραστηριότητα, όπως καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 13 του πρωτοκόλλου και τα άρθρα 1 έως 3 του παρόντος παραρτήματος, η επιχειρησιακή συνεισφορά μειώνεται pro rata temporis με τον πολλαπλασιασμό του ποσού της ετήσιας οφειλόμενης επιχειρησιακής συνεισφοράς με τον λόγο των ακόλουθων στοιχείων:

- α) του αριθμού των ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου έως τις 31 Δεκεμβρίου του εν λόγω έτους· και
- β) του συνολικού αριθμού των ημερολογιακών ημερών του εν λόγω έτους.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ Ι.1

Πεδίο εφαρμογής

Αν ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη (στο εξής: μέρη) υποβάλει διαφορά σε διαιτησία σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 2 ή το άρθρο 11 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου ή παραπέμψει υπόθεση σε διαιτησία σύμφωνα με το άρθρο 14α παράγραφοι 2 ή 4 της συμφωνίας, εφαρμόζονται οι κανόνες του παρόντος προσαρτήματος.

ΑΡΘΡΟ Ι.2

Γραμματεία και γραμματειακές υπηρεσίες

Το Διεθνές Γραφείο του Μόνιμου Διαιτητικού Δικαστηρίου της Χάγης (στο εξής: Διεθνές Γραφείο) ασκεί καθήκοντα γραμματείας και παρέχει τις αναγκαίες γραμματειακές υπηρεσίες.

ΑΡΘΡΟ Ι.3

Κοινοποιήσεις και υπολογισμός προθεσμιών

1. Οι κοινοποιήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ανακοινώσεων ή των προτάσεων, μπορούν να αποστέλλονται με οποιοδήποτε μέσο επικοινωνίας πιστοποιεί τη διαβίβασή τους ή επιτρέπει την πιστοποίησή τους.
2. Οι εν λόγω κοινοποιήσεις μπορούν να αποστέλλονται ηλεκτρονικά μόνον εφόσον έχει οριστεί ή εγκριθεί διεύθυνση από μέρος ειδικά για τον σκοπό αυτόν.
3. Οι κοινοποιήσεις αυτές που επιδίδονται στα μέρη αποστέλλονται, για την Ελβετία, στο Τμήμα Ευρώπης του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Εξωτερικών της Ελβετίας και, για την Ένωση, στη Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής.

4. Κάθε προθεσμία που ορίζεται στο παρόν προσάρτημα προσμετράται από την επομένη της επέλευσης ενός γεγονότος ή της διενέργειας μιας πράξης. Αν η τελευταία ημέρα για την παράδοση εγγράφου συμπίπτει με μη εργάσιμη ημέρα των θεσμικών οργάνων της Ένωσης ή της κυβέρνησης της Ελβετίας, η χρονική περίοδος της παράδοσης του εγγράφου λήγει την πρώτη επόμενη εργάσιμη μέρα. Υπολογίζονται οι μη εργάσιμες ημέρες που εμπίπτουν στη χρονική περίοδο.

ΑΡΘΡΟ Ι.4

Κοινοποίηση διαιτησίας

1. Το μέρος που αναλαμβάνει την πρωτοβουλία να προσφύγει στη διαιτησία (στο εξής: ενάγων) αποστέλλει στο άλλο μέρος (στο εξής: εναγόμενος) και στο Διεθνές Γραφείο κοινοποίηση διαιτησίας.
2. Η διαιτητική διαδικασία θεωρείται ότι αρχίζει από την ημέρα που έπεται αυτής κατά την οποία ο εναγόμενος παραλαμβάνει την κοινοποίηση διαιτησίας.
3. Η κοινοποίηση διαιτησίας περιλαμβάνει τις ακόλουθες πληροφορίες:
  - α) το αίτημα παραπομπής της διαφοράς σε διαιτησία·
  - β) τα ονόματα και τα στοιχεία επικοινωνίας των μερών·
  - γ) το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση του/των εκπροσώπου/-ων του ενάγοντος·

- δ) τη νομική βάση της διαδικασίας (άρθρο 10 παράγραφος 2 ή άρθρο 11 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου) και:
- i) στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου, το ζήτημα που αποτέλεσε το έναυσμα της διαφοράς, όπως έχει εγγραφεί επίσημα, προς επίλυση, στην ημερήσια διάταξη της μεικτής επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου· και
  - ii) στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου, την απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου, τα εκτελεστικά μέτρα που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 5 του πρωτοκόλλου και τα επίμαχα αντισταθμιστικά μέτρα·
  - iii) στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 14α παράγραφοι 2 και 4 της συμφωνίας, τις εικαζόμενες δυσκολίες σύμφωνα με το άρθρο 14α παράγραφος 2 της συμφωνίας·
- ε) τον προσδιορισμό τυχόν κανόνα που αποτέλεσε το έναυσμα της διαφοράς ή που σχετίζεται μ' αυτήν·
- στ) συνοπτική περιγραφή της διαφοράς· και
- ζ) τον ορισμό διαιτητή ή, αν πρέπει να διοριστούν πέντε διαιτητές, τον ορισμό δύο διαιτητών.
4. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου, η κοινοποίηση διαιτησίας μπορεί επίσης να περιέχει πληροφορίες σχετικά με την ανάγκη προσφυγής στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
5. Τυχόν ισχυρισμοί σχετικά με την επάρκεια της κοινοποίησης διαιτησίας δεν εμποδίζουν τη σύσταση του διαιτητικού δικαστηρίου. Η διαφορά διευθετείται οριστικά από το διαιτητικό δικαστήριο.

ΑΡΘΡΟ I.5

Απάντηση στην κοινοποίηση διαιτησίας

1. Εντός 60 ημερών από την παραλαβή της κοινοποίησης διαιτησίας, ο εναγόμενος αποστέλλει στον ενάγοντα και στο Διεθνές Γραφείο απάντηση στην κοινοποίηση διαιτησίας, η οποία περιλαμβάνει τις ακόλουθες πληροφορίες:

- α) τα ονόματα και τα στοιχεία επικοινωνίας των μερών·
- β) το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση του/των εκπροσώπου/-ων του εναγομένου·
- γ) απάντηση στις πληροφορίες που περιέχονται στην κοινοποίηση διαιτησίας σύμφωνα με το άρθρο I.4 παράγραφος 3 στοιχεία δ) έως στ)· και
- δ) τον ορισμό διαιτητή ή, αν πρέπει να διοριστούν πέντε διαιτητές, τον ορισμό δύο διαιτητών.

2. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου, η απάντηση στην κοινοποίηση διαιτησίας μπορεί επίσης να περιέχει απάντηση στις πληροφορίες που περιέχονται στην κοινοποίηση διαιτησίας σύμφωνα με το άρθρο I.4 παράγραφος 4 του παρόντος προσαρτήματος και πληροφορίες σχετικά με την ανάγκη προσφυγής στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Η έλλειψη απάντησης ή η έλλιπής ή καθυστερημένη απάντηση του εναγομένου στην κοινοποίηση διαιτησίας δεν εμποδίζει τη σύσταση διαιτητικού δικαστηρίου. Η διαφορά διευθετείται οριστικά από το διαιτητικό δικαστήριο.

4. Αν στην απάντησή του στην κοινοποίηση διαιτησίας ο εναγόμενος ζητήσει το διαιτητικό δικαστήριο να αποτελείται από πέντε διαιτητές, ο ενάγων ορίζει επιπλέον διαιτητή εντός 30 ημερών από την παραλαβή της απάντησης στην κοινοποίηση διαιτησίας.

ΑΡΘΡΟ I.6

Εκπροσώπηση και συνδρομή

1. Τα μέρη εκπροσωπούνται ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου από έναν ή περισσότερους εκπροσώπους. Οι εκπρόσωποι μπορούν να επικουρούνται από συμβούλους ή δικηγόρους.
2. Κάθε αλλαγή των εκπροσώπων ή των διευθύνσεών τους κοινοποιείται στο άλλο μέρος, στο Διεθνές Γραφείο και στο διαιτητικό δικαστήριο. Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί, ανά πάσα στιγμή, με δική του πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήματος ενός μέρους, να ζητήσει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τις εξουσίες που έχουν ανατεθεί στους εκπροσώπους των μερών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

ΑΡΘΡΟ II.1

Αριθμός διαιτητών

Το διαιτητικό δικαστήριο *απαρτίζεται από τρεις διαιτητές*. Αν το ζητήσει ο ενάγων στην οικεία κοινοποίηση διαιτησίας ή ο εναγόμενος στην απάντησή του στην κοινοποίηση διαιτησίας, το διαιτητικό δικαστήριο *απαρτίζεται από πέντε διαιτητές*.

ΑΡΘΡΟ II.2

Διορισμός διαιτητών

1. Αν πρέπει να διοριστούν τρεις διαιτητές, καθένα από τα μέρη ορίζει έναν από αυτούς. Οι δύο διαιτητές που διορίζονται από τα μέρη επιλέγουν τον τρίτο διαιτητή, ο οποίος προεδρεύει του διαιτητικού δικαστηρίου.
2. Αν πρέπει να διοριστούν πέντε διαιτητές, καθένα από τα μέρη ορίζει δύο από αυτούς. Οι τέσσερις διαιτητές που διορίζονται από τα μέρη επιλέγουν τον πέμπτο διαιτητή, ο οποίος προεδρεύει του διαιτητικού δικαστηρίου.

3. Αν, εντός 30 ημερών από τον ορισμό του τελευταίου διαιτητή τον οποίο διόρισαν τα μέρη, οι διαιτητές δεν καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με την επιλογή του προέδρου του διαιτητικού δικαστηρίου, ο πρόεδρος διορίζεται από τον γενικό γραμματέα του Μόνιμου Διαιτητικού Δικαστηρίου.

4. Για τη διευκόλυνση της επιλογής των διαιτητών που θα απαρτίζουν το διαιτητικό δικαστήριο, καταρτίζεται και επικαιροποιείται, όποτε κρίνεται αναγκαίο, ενδεικτικός κατάλογος των προσώπων τα οποία διαθέτουν τα προσόντα που αναφέρονται στην παράγραφο 6, ο οποίος είναι κοινός για όλες τις διμερείς συμφωνίες στους τομείς που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία, καθώς και για τη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για την υγεία, η οποία υπογράφηκε στ [...] στις [...] (στο εξής: συμφωνία για την υγεία), τη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τις Συναλλαγές Γεωργικών Προϊόντων, η οποία υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 21 Ιουνίου 1999 (στο εξής: συμφωνία για τις Συναλλαγές Γεωργικών Προϊόντων) και τη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με την τακτική χρηματοδοτική συνεισφορά της Ελβετίας στη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία υπογράφηκε στ [...] στις [...] (στο εξής: συμφωνία σχετικά με την τακτική χρηματοδοτική συνεισφορά της Ελβετίας). Η μεικτή επιτροπή εγκρίνει και επικαιροποιεί, για τους σκοπούς της συμφωνίας, τον εν λόγω κατάλογο μέσω απόφασης.

5. Σε περίπτωση που ένα μέρος δεν ορίσει διαιτητή, ο γενικός γραμματέας του Μόνιμου Διαιτητικού Δικαστηρίου διορίζει τον εν λόγω διαιτητή από τον κατάλογο που αναφέρεται στην παράγραφο 4. Ελλείψει τέτοιου καταλόγου, ο διαιτητής διορίζεται με κλήρωση από τον γενικό γραμματέα του Μόνιμου Διαιτητικού Δικαστηρίου μεταξύ των ατόμων που έχει προτείνει επίσημα ένα μέρος ή και τα δύο μέρη για τους σκοπούς της παραγράφου 4.

6. Τα πρόσωπα που απαρτίζουν το διαιτητικό δικαστήριο είναι πρόσωπα υψηλής ειδικευσης, με ή χωρίς δεσμούς με τα μέρη, των οποίων η ανεξαρτησία και η έλλειψη σύγκρουσης συμφερόντων είναι εγγυημένες, ενώ διαθέτουν επίσης ευρεία πείρα. Ειδικότερα, διαθέτουν αποδεδειγμένη εμπειρογνωσία στο δίκαιο και στα θέματα που καλύπτονται από την παρούσα συμφωνία· δεν δέχονται οδηγίες από κανένα μέρος· και συμμετέχουν σε ατομική βάση και δεν δέχονται οδηγίες από κανέναν οργανισμό ή δημόσια αρχή σχετικά με θέματα που συνδέονται με τη διαφορά. Ο πρόεδρος του διαιτητικού δικαστηρίου διαθέτει επίσης πείρα σε διαδικασίες επίλυσης διαφορών.

ΑΡΘΡΟ II.3

Δηλώσεις διαιτητών

1. Όταν ένα πρόσωπο τελεί υπό εξέταση για διορισμό ως διαιτητής, το εν λόγω πρόσωπο αναφέρει όλες τις περιστάσεις που ενδέχεται να δημιουργήσουν εύλογες αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία ή την ανεξαρτησία του. Από τον διορισμό και καθ' όλη τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας, ο διαιτητής αναφέρει τις περιστάσεις αυτές στα μέρη και στους άλλους διαιτητές χωρίς καθυστέρηση, αν ο διαιτητής δεν το έχει ήδη πράξει.
2. Κάθε διαιτητής μπορεί να εξαιρεθεί αν συντρέχουν περιστάσεις που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν εύλογες αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία ή την ανεξαρτησία του.
3. Ένα μέρος μπορεί να ζητήσει την εξαίρεση διαιτητή που έχει διορίσει μόνο για λόγο που του γνωστοποιείται μετά τον εν λόγω διορισμό.
4. Αν ένας διαιτητής δεν ενεργήσει ή αδυνατεί εκ του νόμου ή εκ των πραγμάτων να ασκήσει τα καθήκοντά του, εφαρμόζεται η διαδικασία εξαίρεσης διαιτητών που προβλέπεται στο άρθρο II.4.

ΑΡΘΡΟ II.4

Εξαίρεση διαιτητών

1. Κάθε μέρος που επιθυμεί να εξαιρέσει διαιτητή υποβάλλει αίτημα εξαίρεσης εντός 30 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία του κοινοποιήθηκε ο διορισμός του εν λόγω διαιτητή ή εντός 30 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε γνώση των περιστάσεων που αναφέρονται στο άρθρο II.3.
2. Το αίτημα εξαίρεσης αποστέλλεται στο άλλο μέρος, στον διαιτητή προς εξαίρεση, στους άλλους διαιτητές και στο Διεθνές Γραφείο. Στο αίτημα εκτίθενται οι λόγοι της εξαίρεσης.
3. Όταν έχει υποβληθεί αίτημα εξαίρεσης, το άλλο μέρος μπορεί να αποδεχθεί το αίτημα εξαίρεσης. Ο εν λόγω διαιτητής μπορεί επίσης να παραιτηθεί. Η αποδοχή της παραίτησης δεν συνεπάγεται αναγνώριση των λόγων για τους οποίους ζητείται η εξαίρεση.
4. Αν, εντός 15 ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης του αιτήματος εξαίρεσης, το άλλο μέρος δεν αποδεχθεί το αίτημα εξαίρεσης ή ο εν λόγω διαιτητής δεν παραιτηθεί, το μέρος που ζητεί την εξαίρεση μπορεί να ζητήσει από τον γενικό γραμματέα του Μόνιμου Διαιτητικού Δικαστηρίου να λάβει απόφαση σχετικά με την εξαίρεση.
5. Εκτός αν τα μέρη συμφωνήσουν διαφορετικά, στην απόφαση που αναφέρεται στην παράγραφο 4 εκτίθενται οι λόγοι της απόφασης αυτής.

ΑΡΘΡΟ II.5

Αντικατάσταση διαιτητή

1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, αν είναι αναγκαίο να αντικατασταθεί διαιτητής κατά τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας, διορίζεται ή επιλέγεται αντικαταστάτης σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο II.2 η οποία εφαρμόζεται στον διορισμό ή στην επιλογή του προς αντικατάσταση διαιτητή. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται ακόμα και αν ένα μέρος δεν έχει ασκήσει το δικαίωμά του να διορίσει ή να συμμετάσχει στον διορισμό του προς αντικατάσταση διαιτητή.
2. Σε περίπτωση αντικατάστασης διαιτητή, η διαδικασία συνεχίζεται από το σημείο κατά το οποίο ο διαιτητής που αντικαταστάθηκε έπαυσε να ασκεί τα καθήκοντά του, εκτός αν το διαιτητικό δικαστήριο αποφασίσει διαφορετικά.

ΑΡΘΡΟ II.6

Απαλλαγή της ευθύνης

Εξαιρουμένων των περιπτώσεων δόλου ή σοβαρής αμέλειας, τα μέρη παραιτούνται, στον μέγιστο βαθμό που το επιτρέπει το εφαρμοστέο δίκαιο, από κάθε ενέργεια κατά των διαιτητών για κάθε πράξη ή παράλειψη που σχετίζεται με τη διαιτησία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΑΡΘΡΟ ΙΙΙ.1

Γενικές διατάξεις

1. Η ημερομηνία σύστασης του διαιτητικού δικαστηρίου είναι η ημερομηνία κατά την οποία ο τελευταίος διαιτητής αποδέχθηκε τον διορισμό του.
2. Το διαιτητικό δικαστήριο εξασφαλίζει ότι τα μέρη τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης και ότι, στο κατάλληλο στάδιο της διαδικασίας, καθένα από αυτά έχει επαρκή δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματά του και να εκθέσει την άποψή του. Το διαιτητικό δικαστήριο διεξάγει τη διαδικασία κατά τρόπο ώστε να αποφεύγονται καθυστερήσεις και περιττές δαπάνες και να διασφαλίζεται η επίλυση της διαφοράς μεταξύ των μερών.
3. Οργανώνεται ακρόαση, εκτός αν το διαιτητικό δικαστήριο αποφασίσει διαφορετικά, έπειτα από ακρόαση των μερών.
4. Όταν ένα μέρος αποστέλλει κοινοποίηση στο διαιτητικό δικαστήριο, το πράττει μέσω του Διεθνούς Γραφείου και αποστέλλει ταυτόχρονα αντίγραφο στο άλλο μέρος. Το Διεθνές Γραφείο αποστέλλει αντίγραφο της εν λόγω κοινοποίησης σε καθέναν από τους διαιτητές.

ΑΡΘΡΟ ΙΙΙ.2

Τόπος διαιτησίας

Τόπος διαιτησίας είναι η Χάγη. Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί, αν το απαιτούν εξαιρετικές περιστάσεις, να συνεδριάζει σε οποιοδήποτε άλλο μέρος κρίνει κατάλληλο για τις διασκέψεις του.

ΑΡΘΡΟ ΙΙΙ.3

Γλώσσα

1. Οι γλώσσες διαδικασίας είναι τα γαλλικά και τα αγγλικά.
2. Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει όλα τα έγγραφα που επισυνάπτονται στο δικόγραφο αγωγής ή στο υπόμνημα αντίκρουσης, καθώς και όλα τα επιπλέον έγγραφα που προσκομίστηκαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, που υποβλήθηκαν στην πρωτότυπη γλώσσα τους, να συνοδεύονται από μετάφραση σε μία από τις γλώσσες της διαδικασίας.

ΑΡΘΡΟ ΙΙΙ.4

Δικόγραφο αγωγής

1. Ο ενάγων αποστέλλει εγγράφως το οικείο δικόγραφο αγωγής στον εναγόμενο και στο διαιτητικό δικαστήριο μέσω του Διεθνούς Γραφείου, εντός της προθεσμίας που ορίζει το διαιτητικό δικαστήριο. Ο ενάγων μπορεί να αποφασίσει να θεωρήσει την οικεία κοινοποίηση διαιτησίας που αναφέρεται στο άρθρο Ι.4 ως δικόγραφο αγωγής, υπό την προϋπόθεση ότι πληροί επίσης τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

2. Το δικόγραφο αγωγής περιλαμβάνει τις ακόλουθες πληροφορίες:
- α) τις πληροφορίες που ορίζονται στο άρθρο I.4 παράγραφος 3 στοιχεία β) έως στ)·
  - β) περιγραφή των πραγματικών περιστατικών που προβλήθηκαν προς στήριξη της αγωγής· και
  - γ) τα νομικά επιχειρήματα που προβλήθηκαν προς στήριξη της αγωγής.
3. Το δικόγραφο αγωγής συνοδεύεται, στο μέτρο του δυνατού, από όλα τα έγγραφα και άλλα αποδεικτικά στοιχεία που αναφέρει ο ενάγων ή στα οποία θα πρέπει να παραπέμψει. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου, το δικόγραφο αγωγής μπορεί επίσης να περιέχει, στο μέτρο του δυνατού, πληροφορίες σχετικά με την ανάγκη προσφυγής στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΑΡΘΡΟ III.5

Υπόμνημα αντίκρουσης

1. Ο εναγόμενος αποστέλλει εγγράφως το υπόμνημα αντίκρουσης στον ενάγοντα και στο διαιτητικό δικαστήριο μέσω του Διεθνούς Γραφείου, εντός της προθεσμίας που ορίζει το διαιτητικό δικαστήριο. Ο εναγόμενος μπορεί να αποφασίσει να θεωρήσει την απάντηση στην κοινοποίηση διαιτησίας που αναφέρεται στο άρθρο I.5 ως υπόμνημα αντίκρουσης, υπό τον όρο ότι η απάντηση στην κοινοποίηση διαιτησίας πληροί επίσης τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου.

2. Το υπόμνημα αντίκρουσης απαντά στα σημεία του δικογράφου αγωγής που αναφέρονται σύμφωνα με το άρθρο III.4 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως γ) του παρόντος προσαρτήματος. Το υπόμνημα αντίκρουσης συνοδεύεται, στο μέτρο του δυνατού, από όλα τα έγγραφα και άλλα αποδεικτικά στοιχεία που αναφέρει ο εναγόμενος ή στα οποία θα πρέπει να παραπέμψει. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου, το υπόμνημα αντίκρουσης μπορεί επίσης να περιέχει, στο μέτρο του δυνατού, πληροφορίες σχετικά με την ανάγκη προσφυγής στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
3. Στο υπόμνημα αντίκρουσης, ή σε μεταγενέστερο στάδιο της διαιτητικής διαδικασίας, αν το διαιτητικό δικαστήριο αποφασίσει ότι τυχόν καθυστέρηση δικαιολογείται από τις περιστάσεις, ο εναγόμενος μπορεί να ασκήσει ανταγωγή, υπό την προϋπόθεση ότι το διαιτητικό δικαστήριο είναι αρμόδιο να την εκδικάσει.
4. Σε ανταγωγή εφαρμόζεται το άρθρο III.4 παράγραφοι 2 και 3.

ΑΡΘΡΟ III.6

Διαιτητική δικαιοδοσία

1. Το διαιτητικό δικαστήριο αποφαινεται αν είναι αρμόδιο βάσει του άρθρου 10 παράγραφος 2 ή του άρθρου 11 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου ή του άρθρου 14α παράγραφοι 2 ή 4 της συμφωνίας.
2. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου, το διαιτητικό δικαστήριο έχει εντολή να εξετάσει το ζήτημα που αποτέλεσε το έναυσμα της διαφοράς, όπως έχει εγγραφεί επίσημα, προς επίλυση, στην ημερήσια διάταξη της μεικτής επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου.

3. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου, το διαιτητικό δικαστήριο το οποίο επιλήφθηκε της κύριας δίκης έχει εντολή να εξετάσει την αναλογικότητα των επίμαχων αντισταθμιστικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων στις οποίες τα εν λόγω μέτρα ελήφθησαν, εν όλω ή εν μέρει, στο πλαίσιο άλλης διμερούς συμφωνίας στους τομείς που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία.
4. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 14α παράγραφοι 2 και 4 της συμφωνίας, το διαιτητικό δικαστήριο έχει εντολή να εξετάσει αν οι εικαζόμενες δυσκολίες έχουν αποδειχθεί και αν προκλήθηκαν από την εφαρμογή της συμφωνίας.
5. Η προκαταρκτική ένσταση αναρμοδιότητας του διαιτητικού δικαστηρίου υποβάλλεται το αργότερο με το υπόμνημα αντίκρουσης ή, σε περίπτωση ανταγωγής, με το υπόμνημα απάντησης. Το γεγονός ότι ένα μέρος έχει διορίσει διαιτητή ή έχει συμμετάσχει στον διορισμό του δεν του στερεί το δικαίωμα να προβεί σε τέτοια προκαταρκτική ένσταση. Η προκαταρκτική ένσταση ότι η διαφορά θα υπερέβαινε τις αρμοδιότητες του διαιτητικού δικαστηρίου υποβάλλεται μόλις τεθεί κατά τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας το ζήτημα που φέρεται ότι υπερβαίνει τις αρμοδιότητές του. Σε κάθε περίπτωση, το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει την υποβολή προκαταρκτικής ένστασης μετά την παρέλευση της ταχθείσας προθεσμίας, αν κρίνει ότι η καθυστέρηση οφείλεται σε βάσιμο λόγο.
6. Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί επί της προκαταρκτικής ένστασης που αναφέρεται στην παράγραφο 4 είτε αντιμετωπίζοντάς την ως προδικαστικό ερώτημα είτε κατά την έκδοση απόφασης επί της ουσίας της υπόθεσης.

ΑΡΘΡΟ ΙΙΙ.7

Άλλα γραπτά υπομνήματα

Το διαιτητικό δικαστήριο, μετά από διαβούλευση με τα μέρη, αποφασίζει ποια άλλα γραπτά υπομνήματα, εκτός από το δικόγραφο αγωγής και το υπόμνημα αντίκρουσης, υποβάλλουν ή μπορούν να υποβάλουν τα μέρη και ορίζει προθεσμία για την υποβολή τους.

ΑΡΘΡΟ ΙΙΙ.8

Προθεσμίες

1. Οι προθεσμίες που ορίζει το διαιτητικό δικαστήριο για την κοινοποίηση των γραπτών εγγράφων, συμπεριλαμβανομένου του δικογράφου αγωγής και του υπομνήματος αντίκρουσης, δεν υπερβαίνουν τις 90 ημέρες, εκτός αν τα μέρη συμφωνήσουν διαφορετικά.
2. Το διαιτητικό δικαστήριο λαμβάνει την οριστική του απόφαση εντός 12 μηνών από την ημερομηνία σύστασής του. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ιδιαίτερης δυσκολίας, το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να παρατείνει την προθεσμία αυτή κατά τρεις επιπλέον μήνες κατ' ανώτατο όριο.
3. Οι προθεσμίες που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 μειώνονται κατά το ήμισυ:
  - α) κατόπιν αιτήματος του ενάγοντος ή του εναγομένου, αν, εντός 30 ημερών από την υποβολή του εν λόγω αιτήματος, το διαιτητικό δικαστήριο, έπειτα από ακρόαση του άλλου μέρους, κρίνει ότι η υπόθεση είναι επείγουσα· ή
  - β) αν συμφωνήσουν τα μέρη.

4. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου, το διαιτητικό δικαστήριο λαμβάνει την οριστική του απόφαση εντός έξι μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης των αντισταθμιστικών μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου.

5. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 14α παράγραφοι 2 και 4 της συμφωνίας, το διαιτητικό δικαστήριο εκδίδει την οριστική του απόφαση εντός 6 μηνών από την ημερομηνία σύστασής του.

ΑΡΘΡΟ III.9

Παραπομπή υποθέσεων στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 και του άρθρου 10 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου, το διαιτητικό δικαστήριο παραπέμπει την υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να παραπέμψει υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανά πάσα στιγμή της διαδικασίας, υπό την προϋπόθεση ότι το διαιτητικό δικαστήριο είναι σε θέση να προσδιορίσει με επαρκή ακρίβεια το νομικό και πραγματικό πλαίσιο της υπόθεσης, καθώς και τα νομικά ζητήματα που εγείρει.

Η διαδικασία ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου αναστέλλεται έως ότου αποφανθεί το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Κάθε μέρος μπορεί να αποστείλει στο διαιτητικό δικαστήριο αιτιολογημένο αίτημα για την παραπομπή υπόθεσης στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το διαιτητικό δικαστήριο απορρίπτει το εν λόγω αίτημα αν κρίνει ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την παραπομπή της υπόθεσης στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 1. Αν το διαιτητικό δικαστήριο απορρίψει το αίτημα ενός μέρους για παραπομπή της υπόθεσης στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αιτιολογεί την απόφασή του στην απόφαση επί της ουσίας της υπόθεσης.

4. Το διαιτητικό δικαστήριο παραπέμπει υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με κοινοποίηση. Η κοινοποίηση περιέχει τουλάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες:

- α) συνοπτική περιγραφή της διαφοράς·
- β) την/τις επίμαχη/-ες νομική/-ές πράξη/-εις της Ένωσης και/ή διάταξη/-εις της συμφωνίας· και
- γ) την έννοια του ενωσιακού δικαίου που πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου.

Το διαιτητικό δικαστήριο ενημερώνει τα μέρη για την παραπομπή της υπόθεσης στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εφαρμόζει, κατ' αναλογία, τον εσωτερικό του κανονισμό που εφαρμόζεται στην άσκηση της αρμοδιότητάς του να αποφαινεται προδικαστικώς επί της ερμηνείας των Συνθηκών και των πράξεων των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης.

6. Οι εκπρόσωποι και οι δικηγόροι που είναι εξουσιοδοτημένοι να εκπροσωπούν τα μέρη ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου δυνάμει των άρθρων I.4, I.5, III.4 και III.5 εξουσιοδοτούνται να εκπροσωπούν τα μέρη ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Προσωρινά μέτρα

1. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου, κάθε μέρος μπορεί, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαιτητικής διαδικασίας, να υποβάλει αίτηση λήψης προσωρινών μέτρων που συνίστανται στην αναστολή των αντισταθμιστικών μέτρων.
2. Στην αίτηση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 προσδιορίζονται το αντικείμενο της διαφοράς, τα περιστατικά από τα οποία προκύπτει το επείγον της υπόθεσης, καθώς και οι πραγματικοί και νομικοί ισχυρισμοί που δικαιολογούν, εκ πρώτης όψεως, τη λήψη των προσωρινών μέτρων τα οποία ζητούνται. Περιλαμβάνονται όλα τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία και παρατίθενται τα προτεινόμενα αποδεικτικά μέσα προς δικαιολόγηση της λήψης των προσωρινών μέτρων.
3. Το μέρος που ζητεί τη λήψη των προσωρινών μέτρων διαβιβάζει την αίτησή του εγγράφως στο άλλο μέρος και στο διαιτητικό δικαστήριο μέσω του Διεθνούς Γραφείου. Το διαιτητικό δικαστήριο ορίζει σύντομη προθεσμία εντός της οποίας το εν λόγω άλλο μέρος μπορεί να υποβάλει γραπτές ή προφορικές παρατηρήσεις.
4. Εντός ενός μηνός από την υποβολή της αίτησης που αναφέρεται στην παράγραφο 1, το διαιτητικό δικαστήριο εκδίδει απόφαση σχετικά με την αναστολή των επίμαχων αντισταθμιστικών μέτρων, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
  - α) το διαιτητικό δικαστήριο έχει πεισθεί εκ πρώτης όψεως για το βάσιμο της υπόθεσης που υπέβαλε το μέρος που ζήτησε τη λήψη των προσωρινών μέτρων στην αίτησή του·
  - β) το διαιτητικό δικαστήριο θεωρεί ότι, εν αναμονή της οριστικής του απόφασης, το μέρος που ζητεί τη λήψη των προσωρινών μέτρων θα υποστεί σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία αν δεν ανασταλούν τα αντισταθμιστικά μέτρα· και

- γ) η ζημία που υπέστη το μέρος το οποίο ζητεί τη λήψη των προσωρινών μέτρων λόγω της άμεσης εφαρμογής των επίμαχων αντισταθμιστικών μέτρων υπερτερεί του συμφέροντος για άμεση και αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων αυτών.
5. Η αναστολή της διαδικασίας που αναφέρεται στο άρθρο III.9 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες δυνάμει του παρόντος άρθρου.
6. Η απόφαση που λαμβάνεται από το διαιτητικό δικαστήριο σύμφωνα με την παράγραφο 4 έχει μόνο προσωρινό χαρακτήρα και δεν προδικάζει την κρίση του διαιτητικού δικαστηρίου επί της ουσίας της υπόθεσης.
7. Εκτός αν η απόφαση που λαμβάνει το διαιτητικό δικαστήριο σύμφωνα με την παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου ορίζει προγενέστερη ημερομηνία για τη λήξη της αναστολής, η αναστολή αίρεται όταν ληφθεί η οριστική απόφαση σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου.
8. Προς αποφυγή αμφιβολιών, για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, εξυπακούεται ότι, κατά την εξέταση των αντίστοιχων συμφερόντων του μέρους που ζητεί τη λήψη προσωρινών μέτρων και του άλλου μέρους, το διαιτητικό δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των ιδιωτών και των οικονομικών φορέων των μερών, αλλά η εξέταση αυτή δεν ισοδυναμεί με αναγνώριση οποιασδήποτε ιδιότητας στους εν λόγω ιδιώτες ή οικονομικούς φορείς ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου.

ΑΡΘΡΟ III.11

Αποδεικτικά στοιχεία

1. Κάθε μέρος παρέχει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζει την αγωγή του ή την αντίκρουσή του.

2. Το διαιτητικό δικαστήριο, κατόπιν αιτήματος ενός μέρους ή με δική του πρωτοβουλία, μπορεί να ζητεί από τα μέρη σχετικές πληροφορίες που θεωρεί αναγκαίες και κατάλληλες. Το διαιτητικό δικαστήριο ορίζει προθεσμία εντός της οποίας τα μέρη πρέπει να απαντήσουν στο αίτημά του.
3. Το διαιτητικό δικαστήριο, κατόπιν αιτήματος ενός μέρους ή με δική του πρωτοβουλία, μπορεί να ζητεί από οποιαδήποτε πηγή τις πληροφορίες που θεωρεί κατάλληλες. Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί επίσης να ζητεί τη γνώμη εμπειρογνομόνων εφόσον το κρίνει σκόπιμο και υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που συμφωνούνται από τα μέρη, κατά περίπτωση.
4. Οι πληροφορίες που λαμβάνονται από το διαιτητικό δικαστήριο δυνάμει του παρόντος άρθρου καθίστανται διαθέσιμες στα μέρη, τα δε μέρη μπορούν να υποβάλλουν παρατηρήσεις επί των εν λόγω πληροφοριών στο διαιτητικό δικαστήριο.
5. Το διαιτητικό δικαστήριο, αφού ζητήσει τη γνώμη του άλλου μέρους, λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση τυχόν ζητημάτων που έχει εγείρει ένα μέρος όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το επαγγελματικό απόρρητο και τα νόμιμα συμφέροντα της εμπιστευτικότητας.
6. Το διαιτητικό δικαστήριο κρίνει το παραδεκτό, τη λυσιτέλεια και την ισχύ των υποβληθέντων αποδεικτικών στοιχείων.

ΑΡΘΡΟ ΙΙΙ.12

Ακροάσεις

1. Όταν πρέπει να πραγματοποιηθεί ακρόαση, το διαιτητικό δικαστήριο, κατόπιν διαβούλευσης με τα μέρη, ενημερώνει τα μέρη εγκαίρως σχετικά με την ημερομηνία, την ώρα και τον τόπο διεξαγωγής της ακρόασης.

2. Η ακρόαση είναι δημόσια, εκτός αν το διαιτητικό δικαστήριο αποφασίσει διαφορετικά, αυτεπαγγέλτως ή αιτήσει των μερών, για σοβαρούς λόγους.
3. Τα πρακτικά κάθε ακρόασης συντάσσονται και υπογράφονται από τον πρόεδρο του διαιτητικού δικαστηρίου. Τα εν λόγω πρακτικά είναι τα μόνα αυθεντικά.
4. Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει τη διεξαγωγή της ακρόασης διαδικτυακά σύμφωνα με την πρακτική του Διεθνούς Γραφείου. Τα μέρη ενημερώνονται εγκαίρως για την πρακτική αυτή. Στις περιπτώσεις αυτές, εφαρμόζονται η παράγραφος 1, κατ' αναλογία, και η παράγραφος 3.

ΑΡΘΡΟ ΙΙΙ.13

Ερήμην διαδικασία

1. Αν ο ενάγων δεν υποβάλει, εντός της προθεσμίας που ορίζεται στο παρόν προσάρτημα ή που έχει ορίσει το διαιτητικό δικαστήριο, χωρίς να προβάλει επαρκείς λόγους, το οικείο δικόγραφο αγωγής, το διαιτητικό δικαστήριο διατάσσει την περάτωση της διαιτητικής διαδικασίας, εκτός αν υπάρχουν εκκρεμή ζητήματα επί των οποίων ενδέχεται να απαιτείται απόφαση και αν το διαιτητικό δικαστήριο το κρίνει σκόπιμο.

Αν ο εναγόμενος δεν υποβάλει, εντός της προθεσμίας που ορίζεται στο παρόν προσάρτημα ή που έχει ορίσει το διαιτητικό δικαστήριο, χωρίς να προβάλει επαρκείς λόγους, την απάντησή του στην κοινοποίηση διαιτησίας ή το οικείο υπόμνημα αντίκρουσης, το διαιτητικό δικαστήριο διατάσσει τη συνέχιση της διαδικασίας, χωρίς να θεωρεί ότι η παράλειψη αυτή συνιστά αποδοχή των ισχυρισμών του ενάγοντος.

Το δεύτερο εδάφιο εφαρμόζεται επίσης στην περίπτωση που ο ενάγων δεν απαντήσει σε ανταγωγή.

2. Αν ένα μέρος, το οποίο έχει κληθεί δεόντως σύμφωνα με το άρθρο ΙΙΙ.12 παράγραφος 1, δεν εμφανιστεί σε ακρόαση και δεν προβάλλει επαρκείς λόγους για τη μη εμφάνισή του, το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να συνεχίσει τη διαιτησία.

3. Αν ένα μέρος, το οποίο έχει κληθεί δεόντως από το διαιτητικό δικαστήριο να προσκομίσει περαιτέρω αποδεικτικά στοιχεία, δεν το πράξει εντός της ταχθείσας προθεσμίας χωρίς να προβάλλει επαρκείς λόγους για τη μη προσκόμισή τους, το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που έχει στη διάθεσή του.

ΑΡΘΡΟ ΙΙΙ.14

Περάτωση της διαδικασίας

1. Όταν αποδεικνύεται ότι τα μέρη είχαν ευλόγως τη δυνατότητα να εκθέσουν τα επιχειρήματά τους, το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να κηρύξει την περάτωση της διαδικασίας.

2. Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί, αν το κρίνει αναγκαίο λόγω εξαιρετικών περιστάσεων, να αποφασίσει, με δική του πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήματος ενός μέρους, να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία ανά πάσα στιγμή προτού λάβει την απόφασή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΑΡΘΡΟ IV.1

Αποφάσεις

Το διαιτητικό δικαστήριο καταβάλλει κάθε προσπάθεια ώστε να λαμβάνει τις αποφάσεις του με συναίνεση. Αν, ωστόσο, αποδειχθεί αδύνατη η λήψη απόφασης με συναίνεση, η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου λαμβάνεται με πλειοψηφία των διαιτητών.

ΑΡΘΡΟ IV.2

Μορφή και ισχύς της απόφασης του διαιτητικού δικαστηρίου

1. Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να λαμβάνει χωριστές αποφάσεις επί διαφορετικών ζητημάτων σε διαφορετικές χρονικές στιγμές.
2. Όλες οι αποφάσεις είναι γραπτές και αιτιολογημένες. Είναι οριστικές και δεσμευτικές για τα μέρη.
3. Η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου υπογράφεται από τους διαιτητές, περιέχει την ημερομηνία κατά την οποία ελήφθη και αναφέρει τον τόπο της διαιτησίας. Αντίγραφο της απόφασης υπογεγραμμένο από τους διαιτητές κοινοποιείται στα μέρη από το Διεθνές Γραφείο.

4. Το Διεθνές Γραφείο δημοσιοποιεί την απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου.

Το Διεθνές Γραφείο, όταν δημοσιοποιεί την απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου, τηρεί τους σχετικούς κανόνες για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, του επαγγελματικού απορρήτου και των νόμιμων συμφερόντων εμπιστευτικότητας.

Οι κανόνες που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο είναι πανομοιότυποι για όλες τις διμερείς συμφωνίες στους τομείς της εσωτερικής αγοράς στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία, καθώς και για τη συμφωνία για την υγεία, τη συμφωνία για τις Συναλλαγές Γεωργικών Προϊόντων και τη συμφωνία σχετικά με την τακτική χρηματοδοτική συνεισφορά της Ελβετίας. Η μεικτή επιτροπή εγκρίνει και επικαιροποιεί, για τους σκοπούς της συμφωνίας, τους εν λόγω κανόνες μέσω απόφασης.

5. Τα μέρη συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση με όλες τις αποφάσεις του διαιτητικού δικαστηρίου.

6. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου, το διαιτητικό δικαστήριο, αφού λάβει τη γνώμη των μερών, ορίζει στην απόφαση επί της ουσίας της υπόθεσης εύλογη προθεσμία εντός της οποίας τα μέρη πρέπει να συμμορφωθούν με την απόφασή του σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 5 του πρωτοκόλλου, λαμβάνοντας υπόψη τις εσωτερικές διαδικασίες των μερών.

ΑΡΘΡΟ IV.3

Εφαρμοστέο δίκαιο, κανόνες ερμηνείας, διαμεσολαβητής

1. Το εφαρμοστέο δίκαιο περιλαμβάνει τη συμφωνία, τις νομικές πράξεις της Ένωσης στις οποίες γίνεται αναφορά σ' αυτήν, καθώς και κάθε άλλον κανόνα του διεθνούς δικαίου που σχετίζεται με την εφαρμογή των εν λόγω πράξεων.

2. Το διαιτητικό δικαστήριο αποφασίζει σύμφωνα με τους κανόνες ερμηνείας που αναφέρονται στο άρθρο 7 του πρωτοκόλλου.
3. Προηγούμενες αποφάσεις που έχουν ληφθεί από όργανο επίλυσης διαφορών όσον αφορά την αναλογικότητα των αντισταθμιστικών μέτρων βάσει άλλης διμερούς συμφωνίας μεταξύ εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου είναι δεσμευτικές για το διαιτητικό δικαστήριο.
4. Το διαιτητικό δικαστήριο δεν μπορεί να αποφασίζει ως διαμεσολαβητής ή *ex aequo et bono*.

ΑΡΘΡΟ IV.4

Αμοιβαία αποδεκτή λύση ή άλλοι λόγοι για την περάτωση της διαδικασίας

1. Τα μέρη μπορούν, ανά πάσα στιγμή, να καταλήξουν σε αμοιβαία αποδεκτή λύση στη διαφορά τους. Κοινοποιούν από κοινού κάθε τέτοια λύση στο διαιτητικό δικαστήριο. Αν η λύση απαιτεί έγκριση σύμφωνα με τις οικείες εθνικές διαδικασίες ενός εκ των μερών, η κοινοποίηση παραπέμπει σ' αυτήν την απαίτηση και η διαδικασία διαιτησίας αναστέλλεται. Αν δεν απαιτείται έγκριση, ή με κοινοποίηση της ολοκλήρωσης των εθνικών διαδικασιών, η διαδικασία διαιτησίας περατώνεται.
2. Αν, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ο ενάγων ενημερώσει εγγράφως το διαιτητικό δικαστήριο ότι δεν επιθυμεί να συνεχίσει περαιτέρω τη διαδικασία και αν, κατά την ημερομηνία παραλαβής της εν λόγω κοινοποίησης από το διαιτητικό δικαστήριο, ο εναγόμενος δεν έχει προβεί ακόμη σε καμία ενέργεια στο πλαίσιο της διαδικασίας, το διαιτητικό δικαστήριο εκδίδει διάταξη με την οποία διαπιστώνει επισήμως την περάτωση της διαδικασίας. Το διαιτητικό δικαστήριο αποφαινεται επί των εξόδων, τα οποία βαρύνουν τον ενάγοντα, αν αυτό δικαιολογείται από τη στάση του εν λόγω μέρους.

3. Αν το διαιτητικό δικαστήριο, προτού λάβει απόφαση, καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η συνέχιση της διαδικασίας έχει καταστεί άνευ αντικειμένου ή αδύνατη για οποιονδήποτε λόγο εκτός από εκείνους που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, το διαιτητικό δικαστήριο ενημερώνει τα μέρη για την πρόθεσή του να εκδώσει διάταξη για την περάτωση της διαδικασίας.

Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται όταν εκκρεμούν ζητήματα επί των οποίων ενδέχεται να είναι αναγκαίο να ληφθεί απόφαση και αν το διαιτητικό δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να το πράξει.

4. Το διαιτητικό δικαστήριο κοινοποιεί στα μέρη αντίγραφο της διάταξης για την περάτωση της διαιτητικής διαδικασίας ή της απόφασης που λαμβάνεται με συμφωνία μεταξύ των μερών, υπογεγραμμένης από τους διαιτητές. Το άρθρο IV.2 παράγραφοι 2 έως 5 εφαρμόζεται στις διαιτητικές αποφάσεις που λαμβάνονται με συμφωνία μεταξύ των μερών.

ΑΡΘΡΟ IV.5

Διόρθωση της απόφασης του διαιτητικού δικαστηρίου

1. Εντός 30 ημερών από την παραλαβή της απόφασης του διαιτητικού δικαστηρίου, ένα μέρος μπορεί, με κοινοποίηση στο άλλο μέρος και στο διαιτητικό δικαστήριο μέσω του Διεθνούς Γραφείου, να ζητήσει από το διαιτητικό δικαστήριο να διορθώσει στο κείμενο της απόφασης του διαιτητικού δικαστηρίου τυχόν σφάλματα υπολογισμού, λάθη εκ παραδρομής ή τυπογραφικά λάθη ή τυχόν σφάλματα ή παραλείψεις παρόμοιας φύσης. Αν το διαιτητικό όργανο κρίνει το αίτημα δικαιολογημένο, προβαίνει στη διόρθωση εντός 45 ημερών από την παραλαβή του αιτήματος. Το αίτημα δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα όσον αφορά την προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο IV.2 παράγραφος 6.

2. Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί, εντός 30 ημερών από την κοινοποίηση της απόφασής του, να προβεί με δική του πρωτοβουλία στις διορθώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1.
3. Οι διορθώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου πραγματοποιούνται γραπτώς και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της απόφασης. Εφαρμόζεται το άρθρο IV.2 παράγραφοι 2 έως 5.

ΑΡΘΡΟ IV.6

Αμοιβές διαιτητών

1. Οι αμοιβές που αναφέρονται στο άρθρο IV.7 είναι εύλογες, λαμβανομένων υπόψη της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, του χρόνου που αφιερώνουν σ' αυτήν οι διαιτητές και όλων των άλλων σχετικών περιστάσεων.
2. Καταρτίζεται και επικαιροποιείται, όταν κρίνεται αναγκαίο, κατάλογος ημερήσιας αμοιβής και μέγιστων και ελάχιστων ωρών ο οποίος είναι κοινός για όλες τις διμερείς συμφωνίες στους τομείς της εσωτερικής αγοράς στους οποίους συμμετέχει η Ελβετία, καθώς και για τη συμφωνία για την υγεία, τη συμφωνία για τις Συναλλαγές Γεωργικών Προϊόντων και τη συμφωνία σχετικά με την τακτική χρηματοδοτική συνεισφορά της Ελβετίας. Η μεικτή επιτροπή εγκρίνει και επικαιροποιεί, για τους σκοπούς της συμφωνίας, τον εν λόγω κατάλογο μέσω απόφασης.

ΑΡΘΡΟ IV.7

Έξοδα

1. Κάθε μέρος επωμίζεται τα έξοδά του και το ήμισυ των εξόδων του διαιτητικού δικαστηρίου.

2. Το διαιτητικό δικαστήριο καθορίζει τα έξοδά του στην απόφασή του επί της ουσίας της υπόθεσης. Τα εν λόγω έξοδα περιλαμβάνουν μόνο:

- α) τις αμοιβές των διαιτητών, οι οποίες πρέπει να δηλώνονται χωριστά για κάθε διαιτητή και να καθορίζονται από το ίδιο το διαιτητικό δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο IV.6·
- β) τα έξοδα ταξιδιού και άλλα έξοδα των διαιτητών· και
- γ) τις αμοιβές και τα έξοδα του Διεθνούς Γραφείου.

3. Τα έξοδα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 είναι εύλογα, λαμβανομένων υπόψη του επίμαχου ποσού, της πολυπλοκότητας της διαφοράς, του χρόνου που αφιέρωσαν οι διαιτητές και τυχόν εμπειρογνώμονες που έχουν διοριστεί από το διαιτητικό δικαστήριο και τυχόν άλλων σχετικών περιστάσεων.

ΑΡΘΡΟ IV.8

Κατάθεση του ποσού των εξόδων

1. Κατά την έναρξη της διαιτησίας, το Διεθνές Γραφείο μπορεί να ζητήσει από τα μέρη να καταθέσουν ίσο ποσό ως προκαταβολή για τα έξοδα που αναφέρονται στο άρθρο IV.7 παράγραφος 2.

2. Κατά τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας, το Διεθνές Γραφείο μπορεί να ζητήσει από τα μέρη να καταθέσουν ποσά συμπληρωματικά προς εκείνα που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Όλα τα ποσά που κατατίθενται από τα μέρη κατ' εφαρμογή του παρόντος άρθρου καταβάλλονται στο Διεθνές Γραφείο το οποίο τα χρησιμοποιεί για την κάλυψη των πραγματικών εξόδων που πραγματοποιούνται, συμπεριλαμβανομένων, ιδίως, των αμοιβών που καταβάλλονται στους διαιτητές και στο Διεθνές Γραφείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ V.1

Τροποποιήσεις

Η μεικτή επιτροπή μπορεί να εγκρίνει, με απόφαση, τροποποιήσεις του παρόντος προσαρτήματος.
